

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FİNANSAL
OKURYAZARLIKLARININ KREDİ KARTI KULLANIM
ALİŞKANLIKLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ:
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ- HACETTEPE
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sevde YÜCEL

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Necati ÇİFTÇİ

Bilecik, 2017

10139731

**T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FİNANSAL
OKURYAZARLIKLARININ KREDİ KARTI KULLANIM
ALİŞKANLIKLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ:
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ- HACETTEPE
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sevde Yücel

Tez Danışmanı

DOÇ. DR. NECATİ ÇİFTÇİ

Bilecik, 2017

10139731

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI
JÜRİ ONAY FORMU

BŞEÜ-KAYSIS Belge No	DFR-172
İlk Yayın Tarihi/Sayısı	03.01.2017 / 28
Revizyon Tarihi	
Revizyon No'su	00
Toplam Sayfa	1

Öğrencinin Adı Soyadı: SEUDE YÜCEL

Anabilim Dalı : İKTİSAT

Programı : İKTİSAT TEZLİ YÜKSEK LİSANS

Tez Danışmanı : DOÇ.DR. NECATİ ÇİFTÇİ

Tezin Özgün Adı : Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlıklarının Kredi Kartı

Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Etkisinin İncelenmesi: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi-
Hacettepe Üniversitesi Örneği

Tezin İngilizce Adı : .....

Tez Savunma Sınavı Tarihi: 27 / 12 / 2017

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışması ilgili EYK kararıyla oluşturulan jüri tarafından OY BİRLİĞİ ~~OY~~
~~ÇOKLUĞU~~ ile İKTİSAT Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Tez Danışmanı: DOÇ.DR. NECATİ ÇİFTÇİ

Üye PROF.DR. AYKUT EKİNCİ

Üye : DOÇ.DR. LEVENT ERDOĞAN

Üye : .....

Üye : .....

İmza

ONAY

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ..... / ..... / 20.... tarih ve
...../..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

BEYAN

“Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlıklarının Kredi Kartı Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Etkisinin İncelenmesi: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi-Hacettepe Üniversitesi Örneği” adlı yüksek lisans tezinin hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel ahlâk kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmını Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Sevde YÜCEL

27.12.2017

ÖNSÖZ

Her birey yaşamını idame ettirebilmek için finansal kararlar vermek zorundadır. Basit bir mutfak alışverişinden gayrimenkul alımına, emeklilik planlamasından yatırım kararlarına kadar hayatımızın her döneminde finansal tercihler yapmamız gerekmektedir. Finansal okuryazar olan bir birey bu konularda daha isabetli kararlar verecek ve bütçesini daha doğru yöneterek ülke ekonomisine de katkıda bulunacaktır. Kredi kartı borçları yüzünden sıkıntı yaşayan insanların giderek çoğaldığı ve bu durumun da ülke ekonomisine verdiği zararın giderek arttığı ülkemizde, finansal okuryazarlık seviyesi şüphesiz bilinçli kredi kartı kullanımını tetikleyecek bu durum da ülkenin ekonomik kalkınmasını hızlandıracaktır.

Bu tez çalışmasında üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyeleri ve kredi kartı kullanım alışkanlıkları; finansal okuryazarlık seviyelerinin kredi kartı kullanımları üzerindeki etkisi incelenmiştir.

Öncelikle tez konusu seçerken isteklerimi göz önünde bulundurup, bana yardımcı ve öncü olan tez danışmanım Doç. Dr. Necati ÇİFTÇİ'ye teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca; Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı İktisat bölümündeki eğitimim boyunca bana yol gösteren, iktisat dalına olan sevgimi artıran tüm hocalarıma çok minnettarım.

Anket yürütme sürecinde desteğini ve yardımlarını benden esirgemeyen Prof. Dr. Zeynep ÇOPUR'a ve bu zorlu tez sürecinde bana bir akademisyen ve abla titizliğinde yaklaşım gösteren Arş. Gör. Merve MUSTAFAOĞLU'na, Doç. Dr. Canan KOÇAK'a, Doç. Dr. Fatma ALKAN'a ve Okt. Eylem ORUÇ'a çok teşekkür ederim.

Tüm eğitim hayatım boyunca maddi manevi desteğini benden hiçbir zaman esirgemeyen, öncü oldukları yoldan yürümekten gurur duyduğum annem Prof. Dr. Ayşem Seda YÜCEL ve babam Dr. Mustafa Serhan YÜCEL'e; sevgisini, desteğini ve şefkatini her zaman hissettiğim anneannem Ayhan ÖNEN'e ve değerli kardeşim Sencer YÜCEL'e sonsuz teşekkür ederim.

27.12.2017

ÖZET

21. yüzyılda hızla değişen piyasa koşulları, bireylerin finansal karar vermelerini gerektiren durumların artışı ve toplumun demografik yapısındaki değişimler, finansal okuryazarlık konusunun önemini su yüzüne çıkarmaktadır. Gündelik yaşamda yatırımdan tasarrufa, bilinçli tüketimden kredi kartı kullanımına kadar pek çok farklı alanda finansal araç ve uygulamaların artması sonucunda bireylerin sağlıklı finansal kararlar verebilmesi için finansal okuryazarlık kavramı gerekli bir hale gelmiştir. Ayrıca günümüzde hızla artan bilinçsiz kredi kartı kullanımından dolayı birçok birey sıkıntı yaşamakta ve çoğu tüketici kazancının neredeyse tamamını kredi kartı borcunu ödemeye ayırmaktadır.

Finansal okuryazar olan bir birey daha doğru finansal kararlar verebilecek ve finansal kararlarıyla doğrudan ilişkisi olan kredi kartı kullanımında daha bilinçli davranışlar sergileyecektir.

Tarama modelinde gerçekleştirilen çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerini ölçmek ve kredi kartına ilişkin tutumlarını değerlendirerek, finansal okuryazarlıkla kredi kartı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmanın evrenini üniversitelerin iktisadi ve idari bilimler fakültelerinde okuyan öğrenciler; örneklemini ise Hacettepe Üniversitesi ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'nde okumakta olan 300 öğrenci oluşturmaktadır.

Anket sonuçlarında; öğrencilerin %45'inin finansal okuryazarlık hakkında ortalama bilgiye sahip olduğu, %38.6'sının ise finansal konularda başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların %57.3'ünün kredi kartı kullanımında kaygı duydukları ulaşılan bir başka sonuçtur.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Kredi Kartı, Finansal Eğitim, Tüketim Alışkanlıkları, Yatırım Araçları.

ABSTRACT

The rapidly changing market conditions, situations that require individuals to make financial decisions, and the changes in the demographic structure of the society in the 21st century, highlight the importance of financial literacy. The concept of financial literacy has become necessary to make sound financial decisions for individuals as a result of increasing financial tools and applications in many different fields not only investment, savings, and conscious consumption but also using credit card in daily life. In addition, many individuals are experiencing difficulties due to the increasing use of unconscious credit cards today, and many consumers devote almost all of their income to paying credit card debt.

A financial literate individual will be able to make more accurate financial decisions and will be more conscious of using credit cards that are directly related to financial decisions.

The purpose of the study conducted in the survey model is to examine the relationship between financial literacy and credit cards by measuring the financial literacy levels of university students and evaluating their attitudes towards credit cards. The population of the research consists of the students in the faculty of economics and administrative sciences in Hacettepe University and Bilecik Şeyh Edebali University. Randomly chosen sample includes 300 students of the faculties. The research results show that 45% of the students had average knowledge about financial literacy, and 38.6% of the students were successful in financial matters. Another result is that 57.3% of the participants are concerned about the use of credit cards.

Key words: Financial Literacy, Credit Card, Financial Education, Consumption Habits, Investment Tools.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR.....	viii
TABLOLAR.....	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL OKURYAZARLIK

1.1. FİNANSAL OKURYAZARLIK TANIMLARI.....	2
1.2. FİNANSAL OKURYAZARLIK İLE İLİŞKİLİ KAVRAMLAR.....	3
1.2.1. Para Ve Para İdaresi Kavramları.....	5
1.2.2. Gelir Kavramı.....	7
1.2.3. Tasarruf Kavramı.....	8
1.2.4. Yatırım Kavramı ve Yatırım Araçları.....	10
1.2.5. Harcama ve Borçlanma.....	17
1.3. FİNANSAL OKURYAZARLIĞIN ETKİLERİ.....	18
1.3.1. Finansal Okuryazarlığın Bireysel Etkileri.....	18
1.3.2. Finansal Okuryazarlığın Ekonomik ve Finansal Etkileri.....	19
1.4. FİNANSAL EĞİTİM.....	20

İKİNCİ BÖLÜM

KREDİ KARTI

2.1. KREDİ KARTININ TARİHÇESİ.....	25
2.1.1. Kredi Kartının Dünyadaki Gelişimi.....	26
2.1.2. Kredi Kartının Türkiye’deki Gelişimi.....	27
2.2. KREDİ KARTININ EKONOMİK ETKİLERİ.....	29
2.2.1. Kredi Kartının Milli Gelire Etkisi.....	29
2.2.2. Kredi Kartının Kayıtdışı Ekonomiye Etkisi.....	29
2.2.3. Kredi Kartının Enflasyona Etkisi.....	30
2.2.4. Kredi Kartının İstihdama Etkisi.....	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FİNANSAL
OKURYAZARLIKLARININ KREDİ KARTI KULLANIM
ALİŞKANLIKLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ:
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ- HACETTEPE
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

3.1. FİNANSAL OKURYAZARLIK VE KREDİ KARTI İLE İLGİLİ LİTERATÜR İNCELEMESİ.....	32
3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	36
3.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	36
3.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	36
3.4.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	36
3.4.2. Araştırmanın Veri Toplama Araçları.....	37
3.4.3. Araştırmanın Verilerinin Analizi.....	38
3.5. ARAŞTIRMANIN PROBLEMLERİ.....	38
3.6. ARAŞTIRMANIN BULGULARI.....	39
3.6.1. Demografik Özellikler İle İlgili Bulgular.....	39
3.6.2. Finansal Okuryazarlık Puanları İle İlgili Sonuçlar.....	42
3.6.2.1. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesi.....	43
3.6.2.2. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi.....	44
3.6.2.3. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre İncelenmesi.....	45
3.6.2.4. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Anne-Baba Eğitim düzeyine Göre İncelenmesi.....	46
3.6.2.5. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Aylık Hanehalkı Gelir Düzeyine Göre İncelenmesi.....	47
3.6.2.6. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre İncelenmesi.....	48
3.6.2.7. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Kişisel Finans Deneyimine Göre İncelenmesi.....	49
3.6.2.8. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Not Ortalamasına Göre İncelenmesi.....	50
3.6.3. Finansal Okuryazarlık İle İlgili Sonuçlar.....	50
3.6.3.1. Sınıflara Göre Basit Bölme İşlemi.....	51
3.6.3.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Basit Bölme İşlemi.....	51
3.6.3.3. Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Basit Bölme İşlemi.....	52
3.6.3.4. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Göre Basit Bölme İşlemi.....	53
3.6.3.5. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Basit Bölme İşlemi.....	53
3.6.3.6. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Göre Basit Bölme İşlemi.....	54
3.6.3.7. Sınıf Düzeyine Göre Paranın Zaman Değeri Sorusu.....	55
3.6.3.8. Cinsiyet Değişkenine Göre Paranın Zaman Değeri Sorusu.....	55
3.6.3.9. Finansal Bilgi Kaynağına Göre Paranın Zaman Değeri Sorusu	56

3.6.3.10. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Paranın Zaman Değeri Sorusu.....	57
3.6.3.11. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Paranın Zaman Değeri Sorusu.....	57
3.6.3.12. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Paranın Zaman Değeri Sorusu.....	58
3.6.3.13. Sınıflara Göre Ödenen Faiz Sorusu.....	59
3.6.3.14. Cinsiyet Değişkenine Göre Ödenen Faiz Sorusu.....	59
3.6.3.15. Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Ödenen Faiz Sorusu.....	60
3.6.3.16. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Ödenen Faiz Sorusu...	61
3.6.3.17. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Ödenen Faiz Sorusu.....	62
3.6.3.18. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Ödenen Faiz Sorusu...	62
3.6.3.19. Sınıf Düzeyine Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusu.....	63
3.6.3.20. Cinsiyet Değişkenine Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusu.....	64
3.6.3.21. Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusu.....	65
3.6.3.22. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusu.....	65
3.6.3.23. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusu	66
3.6.3.24. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusu.....	67
3.6.3.25. Sınıf Düzeyine Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusu.....	68
3.6.3.26. Cinsiyet Değişkenine Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusu...	69
3.6.3.27. Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusu.....	69
3.6.3.28. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusu.....	70
3.6.3.29. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusu.....	71
3.6.3.30. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusu.....	72
3.6.3.31. Sınıf Düzeyine Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Soru.....	73
3.6.3.32. Cinsiyet Değişkenine Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Soru.....	74
3.6.3.33. Finansal Bilgi Kaynağına Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Soru.....	74
3.6.3.34. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Soru.....	75
3.6.3.35. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Soru.....	76
3.6.3.36. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Soru.....	77
3.6.3.37. Sınıf Düzeyine Göre Enflasyon Sorusu.....	78
3.6.3.38. Cinsiyet Değişkenine Göre Enflasyon Sorusu.....	79
3.6.3.39. Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Enflasyon Sorusu.....	79
3.6.3.40. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Enflasyon Sorusu.....	80
3.6.3.41. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Enflasyon Sorusu.....	81

3.6.3.42. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Enflasyon Sorusu.....	81
3.6.3.43. Sınıf Düzeyine Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Soru.....	82
3.6.3.44. Cinsiyet Değişkenine Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Soru.....	83
3.6.3.45. Finansal Bilgi Kaynağına Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Soru	83
3.6.3.46. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Çeşitlendirmeye	
İlişkin Soru.....	84
3.6.3.47. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Soru	85
3.6.3.48. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Çeşitlendirmeye	
İlişkin Soru.....	86
3.6.3.49. Sınıf Düzeyine Göre Enflasyon Tanımı.....	87
3.6.3.50. Cinsiyet Değişkenine Göre Enflasyon Tanımı.....	88
3.6.3.51. Finansal Bilgi Kaynağına Göre Enflasyon Tanımı.....	88
3.6.3.52. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Enflasyon Tanımı.....	89
3.6.3.53. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Enflasyon Tanımı.....	90
3.6.3.54. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Enflasyon Tanımı.....	91
3.6.3.55. Katılımcıların Finansal Okuryazarlık Sorularına Verdikleri	
Doğru Cevap Yüzdelerinin Türkiye Sonuçlarıyla Karşılaştırılması.....	92
3.6.4. KKTÖ'ye İlişkin Sonuçlar.....	93
3.6.4.1. Aylık Hanehalkı Gelir Düzeyine Göre Kredi Kartı Tutum	
Ölçeği.....	96
3.6.5. KKTÖ ve Finansal Okuryazarlık.....	99
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	103
KAYNAKÇA	108
EK-1 ANKET.....	119
EK-2 İZİN.....	123
ÖZGEÇMİŞ.....	125

KISALTMALAR

BKM: Bankalararası Kart Merkezi

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

KKTÖ: Kredi Kartı Tutum Ölçeği

OECD: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü

SPK: Sermaye Piyasası Kurulu

TBB: Türkiye Bankalar Birliği

TCMB: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TABLÖLAR

Tablo 1: Yatırım Fonlarının Türleri ve Bu Türlerle Sahip Olabilmek İçin Gerekli Olan Koşullar.....	15
Tablo 2: Kredi Kartı Sayısı.....	28
Tablo 3: Yerli Kredi Kartlarının Yurtiçi ve Yurtdışı Kullanımı (İşlem Adedi ve Tutarı).....	28
Tablo 4: Araştırmaya Katılanların Bölümlere Göre Dağılımı.....	37
Tablo 5: Araştırmaya Katılanların Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Dağılımı.....	39
Tablo 6: Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Göre Dağılımı.....	39
Tablo 7: Araştırmaya Katılanların Not Ortalamaları Açısından Dağılımı.....	40
Tablo 8: Araştırmaya Katılanların Finansal Bilgi Kaynakları.....	40
Tablo 9: Araştırmaya Katılanların Anne- Babalarının Eğitim Düzeyi.....	41
Tablo 10: Araştırmaya Katılanların Aylık Hanehalkı Gelirleri.....	41
Tablo 11: Sınıf Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Puanı.....	42
Tablo 12: Sınıf Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi'ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ne Göre İncelenmesi.....	42
Tablo 13: Cinsiyet Değişkenine Göre Finansal Okuryazarlık Puanı.....	44
Tablo 14: Cinsiyet Değişkenine Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi'ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ne Göre İncelenmesi.....	44
Tablo 15: Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Finansal Okuryazarlık Puanı.....	44
Tablo 16: Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi'ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ne Göre İncelenmesi..	45
Tablo 17: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Puanı.....	46
Tablo 18: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi'ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ne Göre İncelenmesi..	46
Tablo 19: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Puanı.....	47
Tablo 20: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi'ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ne Göre İncelenmesi.....	47
Tablo 21: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Puanı.....	48
Tablo 22: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi'ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ne Göre İncelenmesi..	48
Tablo 23: Kişisel Finans Deneyimine Göre Finansal Okuryazarlık Puanı.....	49
Tablo 24: Kişisel Finans Deneyimine Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi'ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ne Göre İncelenmesi..	49
Tablo 25: Katılımcıların Not Ortalamalarına Göre Finansal Okuryazarlık Puanı.....	50
Tablo 26: Katılımcıların Not Ortalamalarına Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi'ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ne Göre İncelenmesi..	50
Tablo 27: Sınıf Düzeyine Göre Basit Bölme İşlemi Sorusunun İncelenmesi (Sınıflara Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 1. Maddenin incelenmesi).....	51
Tablo 28: Cinsiyet Değişkenine Göre Basit Bölme İşlemi Sorusunun İncelenmesi (Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 1. Maddenin incelenmesi).....	52
Tablo 29: Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Basit Bölme İşlemi Sorusunun İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 1. Maddenin incelenmesi).....	52
Tablo 30: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Basit Bölme İşlemi Sorusunun İncelenmesi (Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 1. Maddenin incelenmesi).....	53

Tablo 31: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Basit Bölme İşlemi Sorusunun İncelenmesi (Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 1. Maddenin incelenmesi).....	54
Tablo 32: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Basit Bölme İşlemi Sorusunun İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 1. Maddenin incelenmesi).....	54
Tablo 33: Sınıflara Göre Paranın Zaman Değeri Sorusunun İncelenmesi (Sınıflara Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 2. Maddenin incelenmesi).....	55
Tablo 34: Cinsiyete Göre Paranın Zaman Değeri Sorusunun İncelenmesi (Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 2. Maddenin incelenmesi).....	56
Tablo 35: Finansal Bilgi Kaynağına Göre Paranın Zaman Değeri Sorusunun İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynağına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 2. Maddenin incelenmesi).....	56
Tablo 36: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Paranın Zaman Değeri Sorusunun İncelenmesi (Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 2. Maddenin incelenmesi).....	57
Tablo 37: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Paranın Zaman Değeri Sorusunun İncelenmesi (Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 2. Maddenin incelenmesi).....	58
Tablo 38: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Paranın Zaman Değeri Sorusunun İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 2. Maddenin incelenmesi).....	58
Tablo 39: Sınıflara Göre Ödenen Faiz Sorusunun İncelenmesi (Sınıflara Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 3. Maddenin incelenmesi).....	59
Tablo 40: Cinsiyete Göre Ödenen Faiz Sorusunun İncelenmesi (Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 3. Maddenin incelenmesi).....	60
Tablo 41: Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Ödenen Faiz Sorusunun İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 3. Maddenin incelenmesi).....	60
Tablo 42: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Ödenen Faiz Sorusunun İncelenmesi (Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 3. Maddenin incelenmesi).....	61
Tablo 43: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Ödenen Faiz Sorusunun İncelenmesi (Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 3. Maddenin incelenmesi)....	62
Tablo 44: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Ödenen Faiz Sorusunun İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 3. Maddenin incelenmesi).....	63
Tablo 45: Sınıf Düzeyine Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Sınıflara Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 4. Maddenin incelenmesi).....	64
Tablo 46: Cinsiyet Değişkenine Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 4. Maddenin incelenmesi).....	64
Tablo 47: Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 4. Maddenin incelenmesi).....	65

Tablo 48: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 4. Maddenin incelenmesi).....	66
Tablo 49: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 4. Maddenin incelenmesi).....	67
Tablo 50: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 4. Maddenin incelenmesi).....	68
Tablo 51: Sınıf Düzeyine Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Sınıflara Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 5. Maddenin incelenmesi).....	68
Tablo 52: Cinsiyet Değişkenine Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 5. Maddenin incelenmesi).....	69
Tablo 53: Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 5. Maddenin incelenmesi).....	70
Tablo 54: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 5. Maddenin incelenmesi).....	71
Tablo 55: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 5. Maddenin incelenmesi).....	72
Tablo 56: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 5. Maddenin incelenmesi).....	73
Tablo 57: Sınıf Düzeyine Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Sorunun İncelenmesi (Sınıf Faktörüne Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 6. Maddenin incelenmesi).....	73
Tablo 58: Cinsiyet Değişkenine Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Sorunun İncelenmesi (Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 6. Maddenin incelenmesi).....	74
Tablo 59: Finansal Bilgi Kaynağına Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Sorunun İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynağına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 6. Maddenin incelenmesi).....	75
Tablo 60: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Sorunun İncelenmesi (Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 6. Maddenin incelenmesi).....	76
Tablo 61: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Sorunun İncelenmesi (Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 6. Maddenin incelenmesi).....	77
Tablo 62: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Sorunun İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 6. Maddenin incelenmesi).....	78
Tablo 63: Sınıf Düzeyine Göre Enflasyon Bilgisini Ölçen Sorunun İncelenmesi (Sınıflara Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 7. Maddenin incelenmesi).....	78
Tablo 64: Cinsiyet Değişkenine Göre Enflasyon Bilgisini Ölçen Sorunun İncelenmesi (Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 7. Maddenin incelenmesi).....	79

Tablo 65: Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Enflasyon Bilgisini Ölçen Sorunun İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 7. Maddenin incelenmesi).....	79
Tablo 66: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Enflasyon Bilgisini Ölçen Sorunun İncelenmesi (Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 7. Maddenin incelenmesi).....	80
Tablo 67: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Enflasyon Bilgisini Ölçen Sorunun İncelenmesi (Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 7. Maddenin incelenmesi).....	81
Tablo 68: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Enflasyon Bilgisini Ölçen Sorunun İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 7. Maddenin incelenmesi).....	82
Tablo 69: Sınıf Düzeyine Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Sorunun İncelenmesi (Sınıflara Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 8. Maddenin incelenmesi).....	82
Tablo 70: Cinsiyet Değişkenine Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Sorunun İncelenmesi (Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 8. Maddenin incelenmesi).....	83
Tablo 71: Finansal Bilgi Kaynağına Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Sorunun İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynağına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 8. Maddenin incelenmesi).....	84
Tablo 72: Finansal Bilgi Kaynağına Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Sorunun İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynağına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 8. Maddenin incelenmesi).....	85
Tablo 73: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Sorunun İncelenmesi (Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 8. Maddenin incelenmesi).....	86
Tablo 74: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Sorunun İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 8. Maddenin incelenmesi).....	87
Tablo 75: Sınıf Düzeyine Göre Enflasyon Tanımının İncelenmesi (Sınıflara Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 9. Maddenin incelenmesi).....	87
Tablo 76: Cinsiyet Değişkenine Göre Enflasyon Tanımının İncelenmesi (Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 9. Maddenin incelenmesi).....	88
Tablo 77: Finansal Bilgi Kaynağına Göre Enflasyon Tanımının İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynağına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 9. Maddenin incelenmesi).....	89
Tablo 78: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Enflasyon Tanımının İncelenmesi (Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 9. Maddenin incelenmesi).....	90
Tablo 79: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Enflasyon Tanımının İncelenmesi (Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 9. Maddenin incelenmesi)	91
Tablo 80: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Enflasyon Tanımının İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 9. Maddenin incelenmesi).....	92
Tablo 81: Katılımcıların Finansal Okuryazarlık Sorularına Verdikleri Doğru Cevap Yüzdelерinin Türkiye Sonuçlarıyla Karşılaştırılması.....	93
Tablo 82: Araştırmaya Katılanların Kişisel Finans Tercihleri.....	94
Tablo 83: Araştırmaya Katılanların Kredi Kartı Kullanım Durumu.....	94
Tablo 84: Araştırmaya Katılanların sahip Oldukları Kredi Kartı Sayısı.....	94

Tablo 85: Araştırmaya Katılanların Aylık Kredi Kartı Harcaması.....	95
Tablo 86: Araştırmaya Katılanların Aylık Kredi Kartı Ödemesi.....	95
Tablo 87: Araştırmaya Katılanların Kredi Kartıyla Hangi Tür Harcamalarda Bulunduđuna İlişkin Soru.....	95
Tablo 88: Aylık Hanehalkı Gelir Düzeyine Göre Kredi Kartı Tutum Ölçeği Duygusal Boyutun Anova Sonuçları.....	97
Tablo 89: Aylık Hanehalkı Gelir Düzeyine Göre Kredi Kartı Tutum Ölçeği Güvenilirlik Boyutunun Anova Sonuçları.....	98
Tablo 90: Aylık Hanehalkı Gelir Düzeyine Göre Kredi Kartı Tutum Ölçeği Kavramsal Boyutun Anova Sonuçları.....	99
Tablo 91: KKTÖ'ye Göre Katılımcıların Hangi Tür Harcamaları Tercih Ettikleri.....	100
Tablo 92: KKTÖ'ye Göre Katılımcıların Finansal Okuryazarlık Puanları.....	101

GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz toplumda her birey istek ve ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla finansal ürün ve hizmetleri kullanmaktadır. Ancak bireylerin bu finansal ürün ve hizmetlerden maksimum fayda sağlayabilmesi, finansal ürün ve hizmetleri doğru bir şekilde anlayıp kullanmalarıyla mümkündür. Yani bireylerin belirli düzeyde finansal okuryazar olmaları gerekmektedir. Finansal açıdan okuryazar olan bir birey daha doğru finansal kararlar verebilecek ve finansal kararlarla doğrudan ilişkisi olan kredi kartı kullanımını daha bilinçli bir çerçevede sağlayabilecektir.

Finansal okuryazar olan bir kişi para ve varlık yönetimi, bankacılık, yatırım, kredi, sigorta ve vergiler konularında eğitimli ve bilgi sahibi olan, bu konulardan haberdar, para ve varlık yönetiminin temel kavramlarını algılayan, finansal kararları planlamak ve yerine getirmek için tecrübe ve bilgi birikimini kullanan bilinçli bir tüketicidir diyebiliriz (Hogarth, Beverly ve Hilgert, 2003: 2-5).

Kredi kartı kullanımını ise hızla yaygınlaşmaya devam etmektedir. Her yıl binlerce tüketici kredi kartı borç

unu ödeyememekte ve bu nedenle sıkıntıya düşmektedir. Oysa; finansal konularda bilgili, bütçesini yönetmeyi bilen, tasarruf ve birikim yapan bireyler bu konuda daha dikkatli davranmaktadırlar.

Kredi kartı kullanımıyla doğrudan ilişkili olan finansal okuryazarlık kavramı gelişmekte olan ülkelerde olduğu kadar gelişmiş ülkelerde de eksikliği hissedilmekte olan bir kavramdır. Bu yüzden finansal eğitimler toplumun her kesimine hitap edecek şekilde düzenlenmeli ve her bireyin temel finansal bilgiler hakkında bilgi sahibi olması sağlanmaya çalışılmalıdır. Temel finansal kavramlar hakkında bilgi sahibi olan birey, kredi kartı kullanımında da daha bilinçli olacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL OKURYAZARLIK

Ekonomik gelişmeleri ve bu gelişmelerin etkilerini yorumlayabilme yeteneği olarak tanımlanan finansal okuryazarlık kavramı; yaşadığımız dünyayı anlamamızı kolaylaştırmakta, bireyleri hem akılcı hem de katılımcı olmaya yöneltmekte ve ekonomi politikalarını daha iyi anlamamızı sağlamaktadır (Gerek, Kurt, 2011:59).

Günlük yaşamda finansal kararlar alırken karmaşık finansal araçlar kullanmak gerekmektedir. Kredi kartı kullanım alternatiflerini karşılaştırmak, ödeme yöntemleri arasında tercih geliştirmek, ne miktarda tasarruf yapılacağını ve bu tasarrufun nereye yatırılacağına karar vermek, en iyi koşullarda kredinin nereden temin edileceğine karar vermek gibi pek çok finansal kararı etkin biçimde alabilmek için bireylerin mali açıdan okuma ve yazmayı bilmeleri gerekmektedir (Lusardi, 2008:14).

21. yüzyılda finansal okuryazarlık konusu devletler, politikacılar, bankalar, ekonomistler ve eğitimciler gibi farklı gruplar tarafından sıkça gündem konusu olmaktadır. Her geçen gün daha karmaşık bir hale gelen finans dünyası ile karşı karşıya olan genç neslin finansal bilgi düzeylerinin oldukça az olması finansal okuryazarlık konusuyla ilgili olarak yetkililerin endişelenmesine sebep olmaktadır (Kılıç, Ata ve Seyrek, 2015:130).

1.1.FİNANSAL OKURYAZARLIK TANIMLARI

Finansal okuryazarlık en genel tanımıyla bir bireyin finansal hizmetler ve ürünlerle ilgili bilgi sahibi olup bu bilgilerini kullanarak doğru kararlar alabilmesini ifade etmek için kullanılan bir kavramdır. Finansal okuryazarlığın evrensel bir tanımı yoktur ancak; birçok kişi tarafından yapılan açıklamaların birbirine çok benzediği görülmektedir.

Finansal okuryazarlık hakkında bilinen en eski tanımlardan biri, Noctor ve diğeri tarafından 1992 yılında yapılmıştır. Onlara göre finansal okuryazarlık; kişilerin paralarını bilinçli bir şekilde yönetirken, bilinçli değerlendirmeler yapabilmeleri ve efektif kararlar alabilmeleridir (Goel ve Khanna, 2013: 338). Schagen ve Lines (1996) finansal okuryazarlığın finansal planlama, problem çözme ve karar verme olarak üç ana

yetenek etrafında olduğunu belirtmişlerdir. Onlara göre finansal okuryazar olan biri öncelikle para yönetiminin temel kavramlarını anlayabilmelidir. Buna ek olarak; finansal kurum, sistem ve servislerin çalışma şekilleri hakkında bilgili olmalıdır ve finansal konuların yönetiminde etkinlik ve sağlamlığa ortam hazırlayabilecek bir birikime sahip olmalıdır (Schagen ve Lines 1996: 18). Mason ve Wilson finansal okuryazarlığı bireylerin, finansal kavramların farkında olarak, karar vermede gerekli olan bilgileri elde etme, anlama ve değerlendirmesidir şeklinde tanımlamıştır (2000: 31). Remund'a göre finansal okuryazarlık, hayatta meydana gelebilecek olaylar sonucunda değişiklik gösteren ekonomik koşullar hesaba katılarak, bireylerin gerekli finansal kavramları doğru anlayarak yorumlamaları; etkili kısa vadeli kararlar alabilmeleri ve uzun vadeli finansal planlamalar yapabilmeleri vasıtasıyla kişisel finansal durumlarını en iyi şekilde yönetme yeteneklerine verilen addır (Remund, 2010: 284). Vitt ve diğerleri finansal okuryazarlığı, finansal refah üzerinde etkisi olan finansal konular ve finansal olaylar hakkında bilgi sahibi olabilme ve bu bilgiyi analiz edebilme yeteneği olarak tanımlamıştır (Vitt vd, 2000: 2). Gökmen (2012)'e göre finansal okuryazarlık, kişisel finansal sağlığı sağlamak ve korumak için gereken finansal bilgi, beceri, tutum ve davranışlardan oluşan bileşendir. Bayram'a göre finansal okuryazarlık kavramı; finansal farkındalık, finansal bilgi, finansal ürün ve finansal uygulamaları kapsayan ve bu konularla ilgili bilgi sahibi olarak kararlar alabilme becerisini ifade eden bir alandır (Bayram, 2010: 12).

Finansal okuryazarlıkla ilgili tüm bu tanımlara baktığımız zaman ufak değişiklikler olsa da genel olarak tanımların birbirine benzediğini görebiliriz. Bu benzerlikler, hangi bireylerin finansal okuryazar olduklarını belirterek açıklanabilir. Para ve varlık yönetimi, bankacılık, yatırım, kredi, sigorta ve vergiler konularında eğitimli ve bilgi sahibi olan, bu konulardan haberdar, para ve varlık yönetiminin temel kavramlarını algılayan, finansal kararları planlamak ve yerine getirmek için tecrübe ve bilgi birikimini kullanan kişiler finansal okuryazardır diyebiliriz (Hogarth, Beverly ve Hilgert, 2003: 2-5).

1.2.FİNANSAL OKURYAZARLIK İLE İLİŞKİLİ KAVRAMLAR

Finansal okuryazarlık kavramını daha iyi anlayabilmek için finansal okuryazarlıkla ilişkili olan kavramları açıklamak yararlı olacaktır.

Amerika’da finansal okuryazarlıkla ilgili başkanlık danışma konseyi finansal okuryazarlıkla ilgili başkan George W. Bush’a rapor hazırlamıştır. Bu raporda, bireylerin finansal okuryazar sayılabilmesi için bazı kavramlar hakkında bilgi sahibi olması gerektiği belirtilmektedir. Bu kavramlar: (PACFL, 2008: 36-37):

1. Finansal sistem ve finansal kurumlar ile ilgili farkındalık,
2. Nakit yönetimi,
3. Kaynaklar ve öncelikler göz önünde bulundurularak bütçe hazırlayabilme,
4. Acil durumlar için rezerv oluşturabilme,
5. Kredi temini ve kredilendirme sürecinde seçenekleri değerlendirebilme yeteneği,
6. Konut gereksinimi için kira ve satın alma seçeneklerini doğru değerlendirebilme,
7. Finansal riskleri tanımlayıp yönetebilme ve gerektiğinde devredebilme,
8. Temel yatırım araçlarını risk ve getiri ilişkisi çerçevesinde değerlendirebilme,
9. Emeklilik dönemini planlayarak bireysel emeklilik hesabını yönetme,
10. Ölüm, sakatlık gibi beklenmedik durumlarda finansal güvenlik önlemlerini kullanabilmedir.

Finansal okuryazarlık; sayısal okuryazarlık, bilgi okuryazarlığı ve yasal okuryazarlık ile ilgilidir. Sayısal okuryazarlık; endişeler özellikle matematik becerilerini kullanma ve basit sayısal problemleri çözmeyi kapsar, bilgi okuryazarlığı; araştırma yeteneği, hesaplama ve kontekstin içindeki uygun bilgiyi kullanma becerilerini kapsar, yasal okuryazarlık ise; hukuk sisteminde yönelim olarak haklara genel bakış, sorumluluklar ve fırsatları kapsar. Bu alanların geliştirilmesi aynı zamanda tüketicilerin ekonomik, hukuksal ve politik düşüncelerini oluşturup güçlendirmeleri anlamına gelmektedir (Tomaskova, Mohelska ve Nemcova, 2011: 366).

Finansal okuryazarlıkla ilgili kavramları genel olarak dört başlık altında toparlayabiliriz. Bunlar;

1. Para ve para idaresi,

2. Gelir Kavramı,
3. Tasarruf,
4. Yatırım Kavramı ve Yatırım Araçları,
5. Harcama ve Borçlanma.

1.2.1. Para ve Para İdaresi Kavramları

Bireylerin yaşamları boyunca tüm eylem ve davranışları bilinçli ya da bilinçsiz olarak bir karar verme işleminden oluşur ve herkes günlük yaşantısı içinde birçok karar verme durumunda kalır. Okul ve meslek seçimi, eş seçimi gibi insan yaşamını önemli ölçüde etkileyecek bazı kararları verirken detaylı bir şekilde düşünmek gerekmektedir (Çoban ve Hamamcı, 2006). Finansal kararlar da bunlardan sadece biridir ama bireylerin geleceğine yön veren ve üzerinde düşünülmesi gereken önemli kararlardandır. Para ile ilgisi olan her birey az da olsa finansal bir karar almak zorundadır (Öztürk, Demir, 2015: 114). Bu yönüyle para kavramı direkt olarak finansal okuryazarlıkla ilgili bir kavramdır diyebiliriz.

Para; mal ya da hizmet karşılığı bir ödeme aracı olarak kullanılan her türlü nesneye verilen addır. Günümüzde para daha çok kağıt para, madeni para ve banka mevduatını kapsar. Paranın üç önemli fonksiyonu vardır. Bunlar, paranın değişim (mübadele) aracı olma fonksiyonu, paranın değer ölçüsü olma fonksiyonu ve paranın değer muhafazası fonksiyonudur (Ertek, 2006:327). Para, fiziksel özelliklerine bakılarak kolayca tanımlanamamaktadır. Paraya belirli sınırlar çizerek tanımlamak da mümkün olmamaktadır. Çünkü paranın statik değil, dinamik bir yapısı vardır ve hem toplumdan topluma hem de toplum içerisinde değişim göstermektedir (Ekşioğlu, 2017:5).

Para ile ilişkili kavramlardan biri enflasyondur. Enflasyon; fiyatlar genel düzeyindeki sürekli artışa verilen isimdir. Mahfi Eğilmez bu tanımdan çıkacak iki özelliği şu şekilde açıklamıştır: Birincisi enflasyon tek tek fiyat artışlarını anlatan bir kavram değildir, fiyatlar genel düzeyindeki artış ifade etmektedir. İkincisi ise bu artış bir defa değil sürekli olmalıdır; fiyatı artan bir tek mal ise eğer bunun adı sadece fiyat artışıdır. Bir başka deyişle tüm malların fiyatı sadece bir sefer artmışsa bu durum enflasyon olarak değil, fiyat artışı olarak adlandırılır (Eğilmez, 2009:42). Erdal Ünsal ise enflasyon tanımından şu sonuçlara varmıştır: Fiyatlar genel düzeyindeki tek seferlik

bir artış enflasyon demek değildir. Tanımda yer alan genel fiyat düzeyi kavramı ise birçok maldan oluşan bir topluluğun fiyatını ifade eder. Bu şekildeki bir topluluğun fiyatı, topluluktaki bazı malların fiyatları değişmese veya düşse bile sürekli olarak artış gösterebilir. Bu nedenle enflasyon kavramını topluluktaki tüm malların fiyatlarının artışı olarak değerlendirmemek gerekmektedir (2013: 19).

Para ile ilgili bir diğer kavram faizdir. Faizler genel olarak basit ve bileşik faiz olarak iki sınıfa ayrılabilir.

Basit faizde, başlangıçtaki anaparanın önceki dönemlerde kazandığı faiz tutarı daha sonraki dönemlerin faiz hesaplamalarında dikkate alınmaz. Yani her döneme yönelik faiz hesaplaması başlangıçtaki anapara üzerinden yapılır (Yalçınar, Aksöyek, 2014: 3). Bileşik faizde ise döneme ilişkin faiz tutarı hesaplanırken geçmiş dönemlerde kazanılan faiz de dikkate alınır. Vade tarihine kadar olan her dönemde hesaplanmış olan faiz miktarı anaparaya ilave edilir. Birinci dönemde kazanılan faizin anaparaya eklenmesiyle ikinci dönemde, birinci dönemin faizi de faiz kazanır. Bileşik faizle belirli bir tutarın hem gelecekteki hem de bugünkü değerini hesaplamak olasıdır (Yalçınar, Aksöyek, 2014: 9).

Para idaresine de kısaca değinecek olursak, Zeynep Şarlak para idaresini öncelikle eldekini doğru kullanmak olarak tanımlamaktadır. Yani gereksiz harcama yapmadan harcamalardan geriye kalan miktarı güvenli bir yerde biriktirmektir demiştir (2011: 33).

Para ile ilgili olan bir başka kavram finansal planlama kavramıdır. Finansal planlamayla ilgili olarak ilk başta finansal planlamanın sadece tahmin olmadığını söylemek gerekmektedir. Tahmin her ne kadar gelecekteki en kusursuz sonuçlar üzerinde yoğunlaşsa da finansal planlamacılar sadece tahminle ilgilenmezler. Olabilecek olayları düşündükleri gibi, olma ihtimali çok az olan olayları da düşünürler. İleri dönemlerde nelerin ters gidebileceği öngörülüp tahmin edilebiliyorsa tehlikeler de gözden kaçırılmaz ve bu tehlikelere karşı önlemler rahatlıkla alınabilir. Planlamacılar, genellikle planın en muhtemel sonuçları üzerinde çalışırlar. Ardından her seferinde bir varsayımı gerektiren duyarlılık analizini kullanırlar (Özpınar, 2006: 13).

Bütçe kavramı da para ile ilgili bir başka kavramdır. Latince kökeni “Bulga” olan bir kelimedir ve batı ülkelerinde ortaya çıkmıştır. Zamanla Fransızca’da “Bouge”,

Bougette” ve 17. yüzyılda İngilizce’ de “Budget” şeklinde kullanılmaya başlamıştır. Bugün hâlâ bu şekilde kullanılmaya devam etmektedir. Latince anlamı para torbası, küçük deri çanta, çekmece, kamu cüzdanı gibi çeşitli anlamlara gelen kelime, günümüzde devletin gelecek bir döneme dair gelir-gider tahminlerinin bulunduğu ve bunların yürütülüp uygulanması için parlamentonun hükümete hem yetki hem de izin verdiği bir kanundur (Tüğen, 1999: 1). Dülger ve diğerleri ise bütçeyi “en basit biçimiyle kamu kesiminin ürettiği hizmetlerin finansman aracıdır” şeklinde tanımlamıştır (Dülger vd., 2012: 3).

Son olarak sigortadan da kısaca bahsedecek olursak; hayatın her anında karşılaşılması muhtemel risklerin devredilmesidir. Bu muhtemel risklerin ekonomik sonuçlarını önceden giderebilme ihtiyacı sigorta fikrini ortaya koymuştur (Şenyiğit, 2010: 4). Alpagut ise sigortayı “aynı riske maruz kalan insanların ve işletmelerin bir araya gelerek, sigorta şirketi ile yaptıkları sözleşme kapsamında doğacak zararın giderilmesini, sigorta şirketine önceden yaptıkları ödemeler karşısında güvence altına almalarıdır” şeklinde tanımlamıştır (Alpagut, 2006: 298).

1.2.2.Gelir Kavramı

Gelir; bir kişi veya bir topluluğa belirli bir yerden belirli bir zaman diliminde gelen para olarak tanımlanabilmesinin yanı sıra üretim ve hizmet sonucu kazanılan parasal veya nesnel getiri olarak da tanımlanabilmektedir (Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), 2001: 3). Bir başka tanıma göre gelir; bir ekonomide bulunan üretim unsurlarının, ulusal ürün oluşumuna katkılarının sonucunda bir yılda elde ettikleri parasal değerlerin toplamını ifade etmek için kullanılan bir terimdir (Karakayalı, 2005: 47). Bu kavramı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) “Bir milli ekonomide belirli bir dönemde genellikle bir yılda yeniden yaratılan mal ve hizmet değerlerinin toplamıdır. Buna milli gelir veya toplam hasıla denir” şeklinde tanımlamıştır. Gelir Dağılımını İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu, VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda ise gelir “üretim ve hizmet süreçleri sonucu elde edilen parasal, ya da nesnel getiridir” şeklinde tanımlanmıştır.

Ücret kavramı ise 4857 Sayılı İş Kanunu’nda “Genel anlamda ücret bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen

tutardır” şeklinde tanımlanmıştır. Serap Benligiray da ücreti düşünsel veya fiziksel emeğini ya da her ikisini birden katan işgücünün gerçekleştirdiği iş karşılığında aldığı aynı veya nakdi değerdir şeklinde tanımlamıştır. Mal ya da hizmet üretimine (veya her ikisine birden) doğrudan olabileceği gibi dolaylı olarak da katkıda bulunan tüm düşünsel ve-veya fiziksel emek (çaba), karşılığında ücrete hak kazanır. Ayrıca herhangi bir işçinin elde ettiği ücret, o işçinin gerçekleştirdiği üretken çabanın değerinin göstergesi olmaktadır (Benligiray, 2003: 1).

Ekonomik kaynakların dengeli olarak dağılması için ölçülü bir ücret yapısı çok önemlidir. Ücret yapısının genel ekonomi içerisinde değişik iş alanlarında emek arz ve talebin çeşitlenmesi görevi kadar işçiler arasında adaletli ücret konusunda güven ortamı yaratması gibi tamamlayıcı ve önemli bir işlevi daha vardır (Ar, 2007: 52).

Günümüzde kamu hizmetlerinin giderek geliştiği ve büyük boyutlara ulaştığı görülmektedir. Bu hizmetlerin sağlanabilmesi için de önemli kaynaklara ihtiyaç duyulmaktadır. Devletin yüklendiği bu hizmetleri yerine getirmek amacıyla başvurabileceği en doğru araç vergidir. Vergi, kamu gelirlerinin %80-90’ını sağladığından devletin en önemli gelir kaynağıdır (Kırbaş, 1991: 3). 1982 Anayasası’nda verginin tanımı yapılmamıştır. Yalnız anayasanın “Vergi Ödevi” başlıklı 73. maddesinde, “Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, malî gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır” hükmüyle vergiden bahsedilmiştir.

Klasikler ve modern maliyeciler tarafından vergi için farklı tanımlamalar yapılmıştır. Klasiklere göre vergi yalnızca kamu giderlerini karşılamak amacıyla alınmaktadır, modern maliyecilere göre ise vergi aynı zamanda devletin hem ekonomik hem de sosyal hayata müdahale etmesini sağlayan bir araçtır (Topkan, 2016: 4).

1.2.3.Tasarruf Kavramı

Tasarruf kavramı kavramsal olarak ele alındığında, tüketimin gelecekteki bir tarihe ertelenmesi anlamına gelmektedir. Yani içinde bulunduğumuz zamanki tüketiminin yerini gelecek zamanda yapılacak tüketim almaktadır (Kalkınma Bakanlığı, 2012: 6). Ergenekon tasarruf tanımını şu şekilde yorumlamıştır:

“tasarrufun harcanmayan kısmı fertler açısından söz konusu edecek olursak, (Kar + ücret + faiz + rant) gibi faktör gelirleri toplamından vasıtasız vergiler çıktıktan sonra kalan "kullanılabilir gelir"den özel tüketim harcamaları da çıktıktan sonra kalan kısım tasarruftur” (Ergenekon, 1996:2).

Tasarruf kavramı, klasik okuldan beri iktisat teorisinde en çok tartışılan kavramlardan birisidir. Klasik okulda tasarruf sermaye birikiminin kaynağı olarak tanımlanırken, klasik okuldan sonra gelen Neo Klasik ve Keynesyen modellerde analiz tasarruf-yatırım ilişkisi üzerine kurgulanmaktadır. Bu yüzden tasarruf düzeyi, yatırım düzeyinin belirleyicisidir. Bu bakış açısına göre temeli yine klasik iktisatta bulunacak bir sonuca varılır: Büyümek için yatırım gerekir; yatırım içinse tasarruf gereklidir (Çolak ve Öztürkler, 2012: 1).

Tasarruflarını yatırıma yönlendirmek isteyen bireyler kişiliklerine uygun olacak şekilde davranış gösterirler. Kimi tasarruf sahipleri kazanma hırsıyla daha fazla girişken olur ve bu da daha fazla risk almaları anlamına gelir. Kimi tasarruf sahipleri ise sahip olma hissini geliştirmesi sonucunda kazandıklarını kaybetme korkusu yüzünden daha az riskli yatırımlara yönelirler. Ayrıca yatırımcılar, kişiliklerinin etkisiyle kaybetme korkusuna kapıldıklarında kaçmak isterler. Tehlikeyi sezindikleri zaman kaygı duyup karamsarlığa kapılırlar. Pek tabii karamsar bir yatırımcının, yanlış kararlar alması çok büyük bir olasılıktır (Uşul, Bekçi ve Eroğlu, 2002: 138).

Erkiletlioğlu ve diğerleri tasarruf eğilimini etkileyen faktörleri dokuz başlık altında toplamıştır. Bunlar:

1. Ekonomik büyüme oranı ve kişisel gelir düzeyi,
2. Demografik yapı,
3. Enflasyon,
4. Krediler,
5. Reel faizler,
6. Maliye politikası,
7. Sosyal güvenlik politikası,
8. Finansal serbestleşme,

9. Yurtdışı borçlanma imkanlarıdır (2011: 5).

Bu dokuz madde bireylerin tasarruf eğilimlerini doğrudan etkilemektedir.

1.2.4.Yatırım Kavramı ve Yatırım Araçları

Yatırım tanımı ekonomistler tarafından belirli bir dönemde sermaye malları stokuna yapılan net ilaveler şeklinde tanımlanmaktadır. Bir başka deyişle, üretim kapasitesi yaratmak amacıyla yapılan harcamalardır. Kısaca yatırım gelecekte daha fazla tüketim yapabilmek için şimdiki harcamalardan vazgeçme olarak da tanımlanabilir (Aksoy ve Tanrıöven, 2007: 1-2).

Bireyler için yatırımın tanımı, gelir elde etmek veya verim sağlamak amacıyla yapılan tasarrufların kullanılması, diğer bir ifadeyle şimdiki ve gelecekteki tüketim arasında kurulan, gelecekte daha fazla tüketim yapabilmek için bugünkü harcamalardan kısma anlamına gelen bir dengeleme aracıdır (Hamurcu, 2015: 10). Yatırım yapan bireylere yatırımcı denir. Her yatırımcının asıl amacı yatırımda bulunduğu varlıklardan getiri sağlamaktır. Sağlanacak getiri faydasal olmaktan ziyade parasal özellik taşımaktadır. Yatırımcıların varlıklarını nakit olarak elde buldurmak yerine belirli finansal araçlara bağlamaları ve önceden sahip oldukları finansal araçlarda birtakım değişiklikler yapmalarının en temel sebebi ise daha fazla verimlilik elde etme arzusudur (Aksoy ve Tanrıöven, 2007: 9).

Yatırım yapmayı etkileyen bazı faktörler vardır. Bunları kişisel faktörler, ekonomik faktörler ve yatırım özelliklerinden kaynaklanan faktörler olarak sınıflandırabiliriz. Kişisel faktörler yatırımcıların beklentilerini, psikolojilerini ve risk karşısındaki tutumlarını içermektedir. Ekonomik faktörler yatırımcıların içinde buldukları ekonomik durumu belirtmektedir. Tüketilebilir gelirin üzerinde tüketim yapan bir ülkede, ülkenin servetinin tükenmesinden veya dışarıdan borç alarak tüketimini karşılamasından söz edebiliriz. Bu durumda tüketimi fazla olan bir ülkede az oranda yatırım yapılabilecektir. Yatırım özelliklerinden kaynaklanan faktörlerde ise yatırımcının yatırımının güvende olmasını istemesinden bahsedebiliriz (Hamurcu, 2015: 14-16).

Bugünkü harcamalarından vazgeçmek koşuluyla sahip oldukları tasarrufları gelecekte daha çok tüketebilme arzusu ile artırmaya çalışan yatırımcıların karşısında pek çok alternatif bulunmaktadır. Her bireyin özel tercihi ve kendi tatmin duygusuna bağlı olarak tercihi değişmektedir. Fon sahibi eğer işletmeye, firmanın değerini maksimum kılacak biçimde fonları yatıracağı araçları tercih eder. Fon sahibi birey olduğunda ise servetinin maksimum kılınması için araç tercihinin yapacaktır (Aksoy ve Tanrıöven, 2007:305).

Yatırım araçlarını gayrimenkul piyasasındaki yatırım, gerçek varlıklar piyasasında yatırım, kıymetli madenler piyasasında yatırım, kambiyo piyasasında yatırım, para piyasasında yatırım, menkul kıymet piyasalarında yatırım olarak altı başlık altında toplayabiliriz (Aksoy ve Tanrıöven, 2007:306-377).

Gayrimenkul, Sermaye Piyasası Kurulunun uluslararası değerlendirme standartlarının benimsenmesi amacıyla 2006 yılında yayınlamış olduğu tebliğin içindeki tanıma göre “Dolu veya boş bir arazi ile arazinin kendisinde veya üzerinde yapılan iyileştirmelerin değerlendirilmesi ekonomik bir konudur. Boş veya üzerinde iyileştirme yapılmış her arazi *gayrimenkul* olarak addedilir” şeklinde yapılmıştır (Uluslararası Değerleme Standartları Hakkında Tebliğ, 2006). Gayrimenkulleri, kullanımları ve cinsleri bakımından beş çeşide ayırabiliriz.

1. Konut amaçlı gayrimenkuller,
2. Ticari amaçlı gayrimenkuller,
3. Endüstriyel gayrimenkuller,
4. Tarımsal gayrimenkuller ve
5. Özel amaçlı gayrimenkuller (Akkaynak, 2014).

Gayrimenkul yatırımları genellikle hem orta ve uzun vadeli şekilde fonlarını değerlendirmek isteyen, hem fazla risk almak istemeyen hem de enflasyona karşı yatırımlarının değerini korumak isteyen yatırımcıların tercih ettiği bir yatırım türüdür (Aksoy ve Tanrıöven, 2007:307).

Gerçek varlıklar; genellikle alınıp satılmayan, ticarete konu olmayan (non-traded), projeler ve entelektüel sermaye gibi varlıklardır (Değer, 2007: 73).

Kıymetli madenler; doğada bulunan ve madencilik faaliyetleri ya da kimyasal ayırıştırma işlemleri yoluyla elde edilen; nadir bulunan, ekonomik açıdan faydası olan madenlere denilmektedir. Kıymetli madenler altın, gümüş ve platin grubunu (platin, paladyum, rodyum, osmiyum, iridyum, rutenyum) içermektedir (Kıldıoğlu, 2008: 3). Kıymetli madenlerden en çok bilinen altının yüzyıllardan beri değeri ve önemi artarak korunmaktadır. İnsanlık tarihi boyunca kullanılan en eski metallere biridir. Çağlar boyunca önemli bir değer saklama birimi olmasının yanı sıra, geçmişten beri değerini giderek artıran, yüzyıllar boyunca para ve mücevher yapımında kullanılan kıymetli madenlerden biridir (Aksoy ve Topçu, 2013: 61). Altının dünya para tarihinde çok önemli bir yeri vardır. M.Ö. 6. yüzyıldan M.S. 19. yüzyıla kadar para birimi olarak kullanılmıştır. Altın, 1870-1930 yılları arasında Altın Para Sistemi'nin temelini oluşturmuş, 1944-1973 yılları arasında ise Bretton Woods Sistemi'nde dolara karşılık saklama aracı olarak kullanılmıştır (Güvenç, 2006: 4). Günümüzde ise bir yatırım aracı olarak kuyumculukta ve hızla yaygınlaşan endüstriyel kullanımıyla önemini hala korumaktadır (Aksoy ve Topçu, 2013:61). Altın, içinde bulunduğumuz zamanda kuşkusuz en önemli yatırım araçlarından biri olarak ekonomideki önemini ve tercih edilirliliğini devam ettirmektedir. Özellikle dünyada ve Türkiye'de birçok farklı yatırım araçları olmasına rağmen altın diğer yatırım araçlarına kıyasla daha göz önünde yer almaktadır. Aynı zamanda diğer yatırım araçlarından daha güvenli olduğunu öne sürenler vardır (Öncü vd,2015: 44).

Kambiyo piyasaları; döviz piyasaları olarak da ifade edilmektedir (Aksoy ve Tanrıöven, 2007: 336). Döviz kavramı, geniş anlamda tüm yabancı ödeme araçları olarak ifade edilmektedir. Dar anlamda döviz ise yabancı paralar üzerine yazılı ticaret poliçeleri olarak ifade edilmektedir. Dövizin efektif veya kaydi olarak iki farklı çeşidi bulunmaktadır; kaydi olarak taşınması daha az maliyetli ve riskli olması nedeniyle uluslararası işlemlerde tercih edilmektedir (Karluk, 2009: 314). Döviz kuru, yabancı bir ülke parasının milli para cinsinden fiyatıdır. Döviz piyasası ise bir ülkenin milli parasının yabancı ülkelerin paraları ile değiştirildiği (dövizin alınıp satıldığı) bir piyasadır. Döviz kuru bu piyasada her gün hatta gün içinde döviz arzı ve döviz talebi tarafından belirlenir (Ertek, 2006: 411). İthal edilen bir malın fiyatını yerli para cinsinden bulabilmenin yolu, döviz kuru ile malın yabancı para cinsinden fiyatını çarpmaktır (Alkın vd, 2003: 446). Döviz piyasasında vadeli kur ya da kurlarda ortaya

çıkacak prim veya iskonto beklentilerine göre yatırımcılar karar vererek yatırımlarına yön verirler. Kısa vadede futures (vadeli) oranlar/sözleşmeler fiyatlanmış olup, beklenen kurlar belirsiz olduğu için yatırımcılar beklentilerine göre pozisyon alıp kazanç elde edebilmektedirler (Aksoy ve Tanrıöven, 2007: 354).

Para piyasasında yatırım konusunda mevduat yatırımlarından, repo yatırımlarından ve yatırım fonu yatırımlarından bahsedebiliriz.

Mevduat kavramı Bankacılık Kanunu'nun üçüncü maddesinde “yazılı ya da sözlü olarak veya herhangi bir şekilde halka duyurulmak suretiyle ivazsız veya bir ivaz karşılığında, istendiğinde ya da belli bir vadede geri ödenmek üzere kabul edilen parayı ifade etmektedir” şeklinde tanımlanmıştır. Buna göre mevduatın unsurları; konusunun para olması, yazılı veya sözlü bir şekilde ya da herhangi bir biçimde halka duyurulması, ivazlı ya da ivazsız olabilmesi ve istendiği zaman ya da belirli bir vade dolunca geri ödenmek üzere kabul edilmesi şeklinde sıralanabilir (Dinç, 2016: 339). Mevduatlar 3 Şubat 2007 tarih ve 26423 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mevduat ve Katılım Fonlarının Vadeleri ve Türleri Hakkında Tebliğ’de vadelerine göre vadesiz mevduat, ihbarlı mevduat, vadeli mevduat ve birikimli mevduat şeklinde dörde ayrılmaktadırlar. Vadesiz mevduat, istenildiği anda herhangi bir şart olmadan çekilebilen hesaplara verilen isimdir. Vadeli mevduat, belirli bir vade ile yatırılan, vadeden önce çekilemeyen, çekilmek istendiği zaman sahip olunacak kazançtan vazgeçilmesi gereken hesaplardır. İhbarlı mevduat, mevduat sahibinin mevduatı çekmesinden belirli bir süre önce (7 gün) mevduatı çekeceği zamanı bankaya bildirmek zorunda olduğu hesaptır. Birikimli mevduat ise, en az beş yıllık vade ile açılan, sözleşme ile belirlenen aylık ya da üç aylık sürelerde hesaba para yatırma fırsatı veren mevduatlardır (Aksoy ve Tanrıöven, 2007: 357).

Para piyasası yatırım araçlarından biri de repodur. Repo ve ters repo işlemlerine ilişkin en genel tanımlar Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından yayımlanan Menkul Kıymetlerin Geri Alma veya Satma Taahhüdü ile Alım Satımı Hakkında Tebliği’nde bulunmaktadır. Buna göre “repo menkul kıymetlerin geri alma taahhüdü ile satımını, ters repo ise menkul kıymetlerin geri satma taahhüdü ile alımını ifade eder” (SPK, 2010:1). Repo vasıtasıyla yatırımcılar, kısa vadeli atıl tasarruflarını en verimli şekilde değerlendirme fırsatına sahip olmaktadır. Bu da gelir mevduat faizinin oldukça

üstündedir. Bu tür bir anlaşmada, menkul kıymetlerin sahibi, menkul kıymetleri ileride belirlenen bir tarihte ve önceden anlaşarak karşılaştırılmış bir fiyattan geri satın alma koşulu ile satar. Burada fiyat, menkul kıymeti satın alan kişinin yaptığı yatırımdan tahakkuk eden faiz ile (eğer varsa) bir getiri sağlayacağı şekilde belirlenir. Para piyasalarında repolar genellikle birkaç günlük yapılacağı gibi, daha uzun süreli de olabilmektedir. Bunlar göz önünde bulundurulduğunda repo, sahip olunan menkul kıymetlerin finanse edilmesi veya bu menkul kıymetlerin geçici bir süre için nakde çevrilmesidir şeklinde tanımlanabilir (Karan vd. 2013: 19).

Para piyasası yatırım araçları başlığında yatırım fonlarından da bahsetmemiz gerekmektedir. Kolektif yatırım kuruluşları olan yatırım fonları yatırımcısına birçok avantaj sağlamaktadır; riskin dağıtılması, çeşitlilik, profesyonel yönetim, likidite bunların bir kısmıdır. Yatırımcıya tanınan bu avantajlar yatırım fonlarının sermaye piyasalarında hızla gelişmesini ve bunun sonucunda da önemli yatırım araçlarından biri olmasını sağlamıştır (Korkmaz ve Uygurtürk, 2009: 2). Yatırım fonları; yatırımcıları, hisse senetleri piyasasındaki belirsizlikten ve yüksek oranlı fiyat dalgalanmalarından korumaktadır ve istikrarlı kazanç imkanı sağlayarak küçük tasarruf sahiplerinin tasarruflarının sermaye piyasasına kazandırılmasında önemli bir role sahiptir (Akel, 2007: 147). Yatırım fonları vergisel farklılıklarına göre A ve B tipleri olarak ikiye ayrılırken; risk çeşitlemelerine göre Tahvil ve Bono, Hisse Senedi, Sektör, İştirak, Grup, Kıymetli Madenler, Altın, Karma, Yabancı Menkul Kıymetler, Endeks, Likit, Değişken ve Özel olmak üzere on iki türe ayrılırlar (Özütürk, 2005: 5). A tipi yatırım fonlarının riski yüksektir ama getirisi de yüksektir. Yani daha fazla riske razı olup daha çok getiri isteyen yatırımcılar A tipi fon katılma belgelerini bankalardan alıp satabilmektedirler. Daha az risk isteyen, dolayısıyla daha düşük getiriye razı olan yatırımcılar ise B tipi yatırım fonunu tercih ederler (Aksoy ve Tanrıöven, 2007: 376).

Risk çeşitlemelerine göre yatırım fonlarının türleri ve bu türlere sahip olabilmek için gerekli olan koşullar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1: Yatırım Fonlarının Türleri ve Bu Türlerle Sahip Olabilmek İçin Gerekli Olan Koşullar

Türü	Tanımı Kazandıran Koşul
Hisse Senedi Fonu	Portföyünün en az % 51'ini devamlı olarak Türk hisse senetlerine yatırmış olmak
İştirak Fonu	Portföyünün en az % 51'ini devamlı olarak kurucusunun iştiraklerince çıkarılmış menkul kıymetlere yatırmış olmak
Grup Fonu	Portföyünün en az % 51'ini devamlı olarak belirli bir topluluğun menkul kıymetlerine yatırmak,
Tahvil ve Bono Fonu	Portföyünün en az % 51'ini devamlı olarak kamu ve/veya özel sektör borçlanma araçlarına yatırmış olmak
Yabancı Menkul Kıymetler Yatırım Fonu	Portföyünün en az % 51'ini devamlı olarak yabancı özel ve kamu sektörü menkul kıymetlerine yatırmış olmak
Altın ve Diğer Kıymetli Madenler Fonu	Portföyünün en az % 51'ini devamlı olarak ulusal ve uluslararası borsalarda işlem görmekte olan altın ve diğer kıymetli madenler ile bu madenlere dayalı sermaye piyasası araçlarına yatırmış olmak
Karma Fon	Portföyünün tamamı hisse senetleri, borçlanma senetleri, altın ve diğer kıymetli madenler ile bunlara dayalı sermaye piyasası araçlarından en az ikisinden oluşmak ve her birinin değeri, fon portföy değerinin % 20'sinden az olmamak
Likit Fon	Devamlı olarak, portföyünde vadesine en fazla 180 gün kalmış likiditesi yüksek sermaye piyasası araçlarının yer alması ve portföyünün ağırlıklı ortalama vadesi en fazla 45 gün olması. (Portföyün ağırlıklı ortalama vadesi sermaye piyasası araçlarının ayrı ayrı ortalama vadeleri dikkate alınarak bulunur).
Endeks Fon	Esas alınan bir endeksin değeri ile fonun birim pay değeri arasındaki korelasyon katsayısı en az % 90 olacak şekilde ve portföyünün en az % 80'i devamlı olarak endeks kapsamındaki menkul kıymetlerin tümünden ya da örnekleme yoluyla seçilen bir kısmından oluşmak.
Değişken Fon	Portföy sınırlamaları itibariyle yukarıdaki türlerden herhangi birine girmemek
Özel Fon	Katılma belgeleri önceden belirlenmiş kişi veya kuruluşlara tahsis edilmiş olmak.

Kaynak: (Özütürk, 2005:6).

Menkul kıymetler SPK'nın Sermaye Piyasası Araçları Kitapçığı'nda "Ortaklık veya alacaklılık sağlayan, belli bir tutarı temsil eden, yatırım aracı olarak kullanılan, dönemsel gelir getiren, misli nitelikte, seri halinde çıkarılan, ibareleri aynı olan ve şartları SPK tarafından belirlenen kıymetli evraktır" şeklinde tanımlanmıştır (SPK 2007:4).

Hisse senedi; öncelikle bir mülkiyet senedir. Hisse senedi sahibi, hisse senedini çıkaran kuruluşun ortağıdır; şirkete belli bir oranda sahiptir ve kullandığı

sermaye öz sermayedir. Hisse senedi satın alarak şirketin ortağı olan hak sahipleri, kendilerine tanınan tüm ortaklık haklarından faydalanabilirler. Hisse senedinde vade yoktur, hisse senedi sahibi ile şirket arasındaki ilişki sonsuzdur, sadece hisse senedinin sahibi değişebilir. Hisse senedinin getirisi, hisse senedinin değerinde ortaya çıkan artış ve şirketin dağıtacağı kâr payı kadardır. Yalnız senet sahibinin hangi yıl ne kadar gelir kazanacağı, hatta gelir kazanıp kazanamayacağı belli değildir. Hisse senetleri itibari değer altında bir fiyatla satılamazlar. Birer katılma payını ifade eden hisse senetleri anonim şirketler tarafından ihraç edilebildikleri gibi hisse senetlerinde prensip itibariyle itfa söz konusu değildir. Ancak isteğe bağlı olarak, hisse senetlerinin bir bölümü itfa edilebilir ve bu durum sermaye azaltımı anlamına gelmektedir. Hisse senetlerinin tamamen itfası ise şirketin tasfiyesini ifade etmektedir (SPK, 2016: 24-25).

Tahvil; bir borç senedir ve tahvil sahibi tahvil çıkaran kuruluşun uzun vadeli alacaklısı konumundadır. Tahvil sahiplerinin bir şirkete sağladıkları sermayeler yabancı sermayelerdir ve tahvil sahibi, şirketin aktif üzerindeki alacağından başka hiçbir hak iddia edemez, şirketin yönetiminde söz sahibi olamaz. Ama şirketin brüt kârından, öncelikle tahvil sahiplerine faiz ödenir. Eğer bu ödemediği sonra, bilanço kâr gösterirse, hisse senetlerine temettü ödenir. Tahvil sahipleri alacaklarını almalarını takip eden süreçte şirketin mal varlığı üzerinde hiçbir hak iddia edemezler. Tahvilde net olan bir vade söz konusudur ve bu vade bittiğinde tahvil sahibi ile şirket arasındaki hukuki ilişki de biter. Tahvilin belli ve sabit bir getirisi vardır. Tahviller itibari değerinin altında bir değerle yani, iskontolu olarak ihraç edilebilir. Tahviller, şirketler dışında devlet ve belediyeler gibi tüzel kişiliğe sahip kamu kuruluşları tarafından da çıkarılabilir. Tahviller bir itfa planı vasıtasıyla itfa edilebilir (SPK, 2016: 24-25).

Hazine bonusu kısa vadeli devlet borçlanma senedir. Hazine bonoları devletin borçlanma ihtiyacını karşılarlar ve buna ek olarak piyasaların düzenlenip istikrara kavuşturulmasında büyük öneme sahiptir. Bu araç iskonto esasına göre satılır ve ödenmeme ya da likidite riskinin sıfır olduğu kabul edilir. Bu yüzden getirisinin düşük olması gerekmektedir (Karan vd. 2013: 19).

Finansman bonoları bankalar finans şirketleri ve büyük şirketler tarafından ihraç edilen, kısa vadeli (2 yıla kadar) borçlanma senetleridir (Karan vd. 2013: 20).

Banka bonoları ise, bankaların kurul düzenlemeleri etrafında borçlu sıfatıyla düzenleyip, kurulca kayda alınan ve iskonto esasına göre ihraç ettikleri menkul kıymetlerdir. Halka arz edilecek banka bonolarının vadesinin 60 günden az 1 yıldan fazla olmaması gerekirken; tahsisli satılacak banka bonolarının vadelerininse 15 günden az 1 yıldan fazla olmaması gerekir. Halka arz edilmek amacıyla satışa sunulan banka bonolarının satışında uygulanacak vadeye uygun iskonto oranları yıllık bazda hesaplanır ve satışın yapılacağı yerlerde satış süresi içerisinde banka tarafından ilan edilir (Apak vd. 2013: 20).

1.2.5. Harcama ve Borçlanma

Finansal okuryazar olan bir tüketicinin borç ve harcama konularında bilinçli olması gerekmektedir. Borç kelimesi, ödünç alınmış herhangi bir şey karşılığında yerine getirilmesi gereken yükümlülük olarak tanımlanabilir. Borçlanma kavramı ise belirli bir zaman sonra geri ödenmek üzere para ve benzeri değerlerin ödünç alınması işlemine verilen isimdir (Erdem, 2012: 7).

Ülkemizde banka kredilerinin hızlı bir şekilde çoğalıp çeşitlenmesiyle beraber kredi alma koşulları kolaylaşmıştır. Bunun sonucunda nüfusun yarısından fazlası bankalara borçlu duruma gelmiştir (Arıkan, 2010: 12). Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Risk Merkezi verilerine göre; 2016 yılında bireysel kredi veya bireysel kredi kartı borcunu ödememiş gerçek kişi sayısı 1.321.053'tür. 2017 yılında ise bireysel kredi borcu yüzünden yasal takibe alınmış olan kişi sayısı 2017'nin ilk yedi ayında 2016'nın aynı dönemine göre yüzde 4 oranında bir artış göstermiştir ve 441 bin kişi olmuştur. Bireysel kredi kartı borcu yüzünden yasal takibe alınmış kişi sayısı ise aynı dönemde yüzde 4 oranında azalarak 565 bin kişi olmuştur. Diğer taraftan, bireysel kredi ya da bireysel kredi kartı borcu yüzünden yasal takibe alınmış olan toplam kişi sayısı 2017'nin ilk yedi ayında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 2 artarak 815 bin kişiye ulaşmıştır (TBB Risk Merkezi, 2017).

İstatistiklerden de görüldüğü gibi bilinçsiz borçlanma ve buna bağlı olarak bilinçsiz harcama ülkemizde ciddi bir sorundur. Tüketicilerin bu şekilde bilinçsiz ve gelirlerine göre plansız borçlanmalarının önlenmesi için finansal okuryazarlık eğitimi çok önemli bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bununla ilgili çalışmaların; devlet, finans

kuruluşları, meslek odaları, tüketici dernekleri, üniversiteler gibi çevreler tarafından birlikte yapılması ve işbirliği içinde olunması gerekmektedir (Arıkan, 2010: 13).

1.3.FİNANSAL OKURYAZARLIĞIN ETKİLERİ

Finansal okuryazarlığın etkilerini “bireysel” ve “ekonomik ve finansal” etkiler olarak iki başlık altında inceleyebiliriz.

1.3.1. Finansal Okuryazarlığın Bireysel Etkileri

Yirminci yüzyılın son çeyreği ve yirmi birinci yüzyılın başlarında dünya ekonomisinde özellikle finansal sistemde çok hızlı değişimler meydana gelmiştir. 1970’lerin başında yıkılan Bretton-Woods sisteminin ardından sabit döviz kuru politikalarının terki sonucunda mali piyasalar globalleşmiştir ve uluslararası mali piyasalarda rekabet yoğunlaşmıştır. Bilgisayar ve telekomünikasyon teknolojilerindeki inanılmaz yeniliklerle beraber, fiyatlar ve bilgiler çok daha şeffaf hale gelmiş ve sermaye maliyetleri ciddi bir biçimde azalmıştır. Dış ticaretteki liberalleşmeyi sermaye hareketlerinde liberalleşme takip etmiştir. Uluslararası sermaye hareketlerinin önündeki engeller kaldırılarak sermayenin serbest dolaşımı kolaylaştırılmıştır (Yılmaz ve Tuncay, 2012: 345).

Finans piyasalarında yaşanan bu serbestleşme daha karmaşık finansal ürünlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır ve beraberinde yeni finansal enstrümanlarla uygulamalardaki çeşitlenmeye sebep olmuştur. Bu durum başta bireyler ve hane halkları olmak üzere ekonomik sistem içerisinde finansal karar alan herkesin hem gündelik yaşamlarına hem de uzun dönemli planlarına ilişkin algı, tutum ve davranış sürecinde çok önemli bir rol oynamıştır (Ergün, Şahin ve Ergin 2014: 849).

Yaşanan gelişmeler sonucunda finansal güvenliği tehlikeye düşen günümüz bireyleri için finansal okuryazar olabilmek son derece önem taşımaktadır. Gelişen finansal piyasalar ve çeşitlenen finansal ürünler karşısında doğru tercih yaparak refah düzeyini artırmak isteyen bireyler için ya da yanlış tercihlerinin sonucunda yıllarca yaptıkları tasarruflarını kaybetmek istemeyen bireyler için, finansal okuryazarlıklarını artırmak çok önemlidir. Bu sayede bireyler ekonomik çıkarlarını istedikleri gibi doğru

bir biçimde gerçekleştirebilir. Finansal risklerin sistemden bireye aktarılmasıyla birlikte bireylerin üstlendikleri riskin farkında olmaları gerekmektedir. Buna ek olarak finansal durumlarını başarıyla yönetmeleri gereklilik halini almıştır. Bu açıdan bakıldığında toplumun tüm kesimlerinin finansal okuryazar olmasının önemi ortadadır (Temizel, 2010: 15).

Bireylerin büyük bir kısmı için var olan borç problemleri, gelir eksikliğinden ziyade temel düzeyde finansal eğitim ve finansal okuryazarlığın eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Yani çoğu birey, para yönetimi ile ilgili temel görevleri yeterince anlayamamıştır (Mavrinac ve Ping, 2004: 17). Diğer bir deyişle finansal açıdan okuryazar olan bireyler borç problemlerini çözüme ulaştırmakta daha başarılıdırlar.

Finansal okuryazarlık hem bireyleri hem de aileleri zor günlere hazırlamaktadır. Finansal anlamda eğitilmiş olan bir tüketici nasıl tasarruf etmesi ve yatırımlarında nasıl daha fazla çeşitlendirme yapması gerektiğini öğrenmiştir. Ayrıca finansal okuryazar olan bireyler sigorta ürünlerini kullanmayı bilmelerinin yanı sıra aşırı borçlanmadan kaçınılmaktadırlar. Dolayısıyla finansal okuryazarlık tasarruflar, çeşitlendirme ve uygun sigorta ürünlerinin seçilmesi ile bireylerin sıkıntılı süreçlerini daha rahat geçirmelerini sağlamaktadır (World Bank, 2009: 2).

1.3.2. Finansal Okuryazarlığın Ekonomik Ve Finansal Etkileri

Finansal okuryazarlık, bireylerin gündelik yaşantılarında karşılaştığı finansal sorunlara yönelik çözümleri geliştirirken, aynı zamanda finansal piyasaların hem etkin hem de verimli çalışmasına katkıda bulunmaktadır. Finansal okuryazarlık kavramı daha önce de belirttiğimiz gibi finansal bilgi, ürün ve uygulamaları içeren konularda temel düzeyde bilgi sahibi olarak finansal kararlar almayı ifade eden bir kavramdır. Finansal hizmet satın alırken verilecek kararlarda rasyonel olabilmek için bu konuda iyi bir farkındalığa ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yönüyle finansal okuryazarlık, söz konusu farkındalığın artmasına ve finansal tüketicilerin rasyonel karar vermesine yardımcı olmaktadır (Er vd., 2014: 114). Finansal okuryazarlık bireyler için önemli olduğu kadar finansal kurumlar ve ülke ekonomisi için de önemlidir. Finansal okuryazarlık; bireylerin nasıl tasarruf edecekleri, nasıl borçlanacakları, nasıl yatırım yapacakları ve hayatlarındaki finansal meseleleri nasıl yönetecekleri gibi konularda belirleyici olan bir

kavramdır. Bu durum finansal kurumların hangi hizmet ve ürünleri sunacaklarını ve nasıl bir organizasyona ihtiyaç duyacaklarını etkilemektedir. Bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerine bağlı olarak verecekleri yatırım kararları ekonomide kaynakların tahsisini yönlendirir. Sonuçta reel ekonomiye aktarılacak kaynaklar ülkenin uzun dönem büyüme potansiyelini belirler (Widdowson ve Hailwood, 2007:38). Finansal okuryazarlık finansal kurumları daha etkili, açık ve rekabetçi uygulamalar konusunda da etkilemektedir. Finansal anlamda daha eğitilmiş olan bireyler kendi kararları vasıtasıyla piyasaların denetlenmesine dolaylı olarak yardım ederler (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), 2009: 8).

Finansal okuryazar olmayan tüketicilerin hatalı finansal karar verme olasılıklarının daha yüksek olmasının yanı sıra, bu bireyler genelde finansal konularda uygun tutum ve davranışlara sahip değildir. Böyle bir durumda çoğu tüketici yaptığı finansal hataların sonucunda zarar görür ve bu yüzden finansal sistemden tamamen uzak durmaya çalışır. Bunun sonucunda da finans sektörünün hacmi daralır ve reel sektör bundan olumsuz şekilde etkilenir (Gökmen, 2012: 48).

1.4.FİNANSAL EĞİTİM

Finansal eğitim, her dönemde bireylerin bütçelerini idare edip gelir ve giderlerini düzenlemeleri, yatırım ve tasarruflarını etkin bir şekilde yönetmeleri ve olası zararlardan korunmaları açısından oldukça önemli bir kavramdır. Gün geçtikçe çeşitliliği ve buna bağlı olarak karmaşıklığı artan finansal hizmet ve ürünlerin amacına uygun kullanılmasını ve bireylerin bu alanda artan sorumluluklarıyla birlikte aldıkları risklerin farkında olmalarını sağlamak oldukça önemlidir. Bu çerçevede finansal farkındalık oluşturulması amacıyla finansal eğitim konusuna özel önem ve öncelik verilmesi gerektiği açıktır (Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB), 2011: 77).

Bütçe, tasarruf bilinci ve finansal bilinç ailede başlar ve aile içinde gelişir. Öğrenciler üzerinde yapılan pek çok araştırmada öğrencilerin büyük bir çoğunluğu para harcama ve yönetme bilgilerini ailelerinden öğrendiklerini belirtmişlerdir. Finansal bilinç her ne kadar ilk olarak ailede kazanılsa da, ailede kazanılan bilgi ve beceriler yeterli gelmemekte, finansal eğitimin farklı çalışmalar ile desteklenmesi gerekmektedir (Alkaya ve Yağlı, 2015: 586). Finansal eğitim, bu konulara ilişkin farkındalığın

artırılması, finansal erişimin geliştirilmesi ve finansal konularda yeterli bilginin sağlanmasını, bu bilginin bireylerin tüketim, yatırım ve tasarruf davranışlarında değişiklikler yaratabilmesini ve bu değişikliklerin ülke ekonomisiyle birlikte toplumsal refaha yansımalarını kapsamaktadır. Bu yüzden, finansal eğitim için her ülkede o ülkenin kendi sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerine bağlı olarak çeşitli ifadelerle farklı tanımlar yapılmıştır (TCMB, 2011: 79).

Finansal olayların, ekonomide süre gelen her şeyi etkilediğini hesaba katacak olursak, finansal eğitimin önemini daha iyi anlayabiliriz. Finansal eğitim kavramı, ülkemizde hala çok yeni bir kavramdır ve çoğu zaman doğru ifade edilememektedir. Finansal eğitim için ekonomi bilgisi denilebilse de, sadece ekonomi bilgisidir demek doğru değildir. Diğer yandan muhasebe bilgisi gibi de anlaşılmakta ve birbiri yerine kullanılmaktadır. Bu kavram karmaşıklığını gidermek, sadece finansal eğitimle mümkündür. Finansal eğitim; ne sadece ekonomi bilgisi, ne de sadece muhasebe bilgisi anlamına gelmektedir. Tabii ki finansal bilgi bu alanlardan bağımsız değildir. Fakat sınırları ekonomi ve muhasebeyi aşacak kadar genişdir. Yani; finansal bilgi, ekonomi ve muhasebe bilgisini de kapsayan geniş bir alana sahip olan bir kavramdır (Kaya, 2015: 2).

OECD tarafından 2005 yılında yapılan en genel tanıma göre finansal eğitim;

“Tüketicilerin ve yatırımcıların finansal ürün ve kavramları kavrayışlarını geliştiren, bilgilendirme ve öğretme yoluyla finansal riskler ve fırsatların farkında olmalarını, bilinçli seçimler yapmalarını, yardım için nereye başvuracaklarını öğrenmelerini, finansal refahlarını geliştirecek bir güven ve yetenek geliştirmelerini sağlayan süreçtir”.

Finansal eğitim tasarruf, emeklilik planlarının doğru bir şekilde yapılması ve ipotekli konut kredileri ile ilgili kararların verilmesinde, bireylerin mali durumları ve yaşam standartları üzerinde çok önemli bir role sahiptir (Özçam 2006: 1). Fanto finansal eğitimi üç bölümde incelemiştir. Bunlar, yatırım eğitimi, tasarruf eğitimi ve finansal dolandırıcılık eğitimidir. Bu eğitimlerde bireylere, tasarrufun önemi ve tasarruf planlarının belirlenmesi, oluşturulan birikimlerin nerelerde ve hangi finansal araçlarla değerlendirilebileceği ve bu sırasında oluşabilecek risklerin neler olabileceği, finansal risklerden ve finansal dolandırıcılıktan nasıl korunacakları hakkında bilgi verilmektedir (Fanto, 1998: 105).

Eğitimin yatırımcılar açısından sağladığı fayda değerlendirildiğinde ise bunun esas olarak yatırımcılara kendi özel durumlarına en uygun kararları alma imkânı sağlaması olduğu söylenebilir. Bu sayede bireyler kendi mali durumlarına uygun tasarruf eğilimlerini belirleyebilecek, risk-getiri analizlerini değerlendirerek uygun yatırım araçlarına yönelebilecek, ayrıca finansal dolandırıcılıklar ve düzenlemelere aykırı uygulamalardan uzak durabilecektir (Özçam 2006: 3).

Finansal eğitim; tüketicilere faydalarından dolayı önemli bir kavramdır. Finansal açıdan eğitilmiş bireylerle eğitimsiz bireyler kıyaslandığı zaman finansal eğitimi olan bireyler aşağıdaki davranışları sergilemeye daha yatkındırlar:

1. Daha fazla harcanabilir gelirden daha uzun ömürlü yararlanmak,
2. Daha fazla tasarruf yapmak,
3. Emeklilik için birikim yapmak,
4. Borçları iyi yönetmek,
5. Akıllıca borçlanmak,
6. Finansal hedefler konusunda daha mantıklı olmak,
7. Finansal piyasalarda daha aktif olmak,
8. Finansal konularda kendine güvenmek,
9. Finansal planlama ve bütçeleme yapmak,
10. Ürünleri doğru seçmek,
11. Tüketici haklarını bilmek.

Bir ülkede finansal eğitim gelişirse o ülkede uygulanan ekonomi politikaları da değişir ve tasarruf düzeyi artar. Finansal eğitimin gelişmesiyle sermaye yapısı ve ekonomik istikrar olumlu yönde etkilenir. Finansal eğitim sayesinde bireylerin tasarruf eğilimleri artarken, küçük birikimlerin yatırıma dönüşmesi sonucunda bu birikimlerin finansal piyasalara katılımıyla ülkenin sermaye yapısı güçlenmektedir. Güçlü ve devamlılık gösteren bir sermaye yapısı da, ekonomik istikrar için bir hayli önemlidir (Özgüler, 2013: 13).

İKİNCİ BÖLÜM

KREDİ KARTI

İnsanların, günlük gereksinimleri gidermeleri ya da beklenmedik harcamaları için yanlarında fazla miktarda para taşımaları; çalınma, kaybolma gibi riskleri de beraberinde getirmiştir. Bu tarz riskleri önleyebilmek için, paranın yerini tutabilecek hem yeni hem de güvenilir araçlara ihtiyaç duyulmuştur. Bunun için ilk olarak çek kullanımı başlamıştır. Fakat çekle ödeme yapmanın yararları olduğu kadar karşılıksız keşide edilmesi, çek karşılığının ödenmesi sırasındaki güçlükler gibi zorlukları da küçümsenmeyecek kadar çok olmuştur. Bunun yerine, yeni ve çağdaş bir ödeme sistemi olan ve plastik para olarak da adlandırılan kredi kartı sistemi ortaya çıkmıştır (Teoman, 2003: 5).

Kredi kartları; farklı alanlarda işlevi olan iş yerlerinde para yerine kullanılabilen, belirli bir bölge sınırı olmayan ödeme araçlarıdır (Uludağ ve Arıcan, 2001: 139). Bir başka tanıma göre ise kredi kartı; kart sahibi olan tüketicilere belirli işyerlerinden nakit ödemelerini gerektirmeksizin mal ya da hizmet satın almalarını sağlayan ayrıca banka şubeleri ve para çekme cihazlarından kredi çekme fırsatı veren ödeme ve kredi aracı şeklinde tanımlanmıştır (Yılmaz, 2000: 124). 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun üçüncü maddesinin e bendinde kredi kartı "Nakit kullanımı gerektirmeksizin mal ve hizmet alımı veya nakit çekme olanağı sağlayan basılı kartı veya fiziki varlığı bulunmayan kart numarasıdır" şeklinde tanımlanmıştır.

Kredi kartları günümüzde, nakit para taşımayı cazip bulmayan tüketicilerin yaygın bir şekilde kullandığı ödeme araçlarından birisi olmuştur. Dünyada ve ülkemizde her geçen gün kredi kartı sayısında ve kredi kartlarıyla yapılan alışveriş miktarında ciddi bir büyüme gözlemlenmektedir (Oktay, Özen ve Alkan 2013: 2).

Kredi kartları, toplumun hemen her kesimi tarafından kullanılmaktadır. Öğrenci, emekli, fakir, zengin, kadın, erkek her yaşta insan günümüzde kredi kartını aktif bir biçimde kullanmaktadır (Evans, 2004: 61). Kredi kartları giyimden gıdaya, seyahatten eğlenceye, akaryakıttan ilaca kadar dayanıklı-dayanıksız tüketim malları ile hizmetlerin yer aldığı çok geniş bir yelpazede tüketimi canlandırabilmek amacıyla tüketicilere çeşitli fırsatlar sunmaktadırlar. Bunlara ek olarak kartla yapılan alışverişlere çeşitli

hediyeler, indirimler, bedava telefon konuşma süresi gibi hediyeler vermektedirler ve kredi kartlarında taksit uygulaması tüketicilere avantaj sağlayan diğer bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır (Durukan, Elibol ve Özhavzalı, 2005: 144).

Kredi kartı, tüketicilerin bankada kredilerinin olması anlamına gelmektedir. Kredi kartı sahiplerinin bankalarındaki vadesiz hesaplarında hiç paraları olmasa bile, kredi kartlarıyla alışveriş yapabilirler. Bankalar, bir ay boyunca bu alışverişlerin tutarlarını tüketicilerinin adına öderler, kart sahipleri bankalarından ayda bir, bir hesap bildirim cetveli alırlar. Burada gördükleri tutarların ister tamamını son ödeme tarihinde öderler veya bankalarının uygun gördüğü minimum ödeme tutarını ödedikten sonra geri kalanını belli bir faiz karşılığı kredilendirebilirler (Yılmaz ve Çatalbaş 2007: 84).

Banka ve kredi kartları ile ilgili temel kavramları şu şekilde tanımlayabiliriz:

Banka: Mevduat ve katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarını ifade etmektedir.

Banka kartları: Mevduat hesapları ya da özel cari hesapların kullanımlarını da kapsayan; bankacılık hizmetlerinden yararlanmayı sağlayan kartları ifade etmektedir.

Kredi kartları: Nakit kullanımına gerek kalmadan mal ve hizmet alımını sağlayan; ya da nakit çekme imkânı veren basılı kartları veya fiziki varlığı bulunmayan kart numarasını ifade etmektedir.

Kartlı sistem kuruluşları: Banka kartları ya da kredi kartlarının sistemlerini kuran ve bu sistemlere göre kart çıkarma veya üye işyeri anlaşması yapma yetkisi veren kuruluşları ifade etmektedir.

Kart çıkaran kuruluş: Banka kartı veya kredi kartı düzenleme yetkisi olan bankaları ve diğer kuruluşları ifade etmektedir.

Üye işyeri anlaşması yapan kuruluş: Banka kartı ya da kredi kartı kabulünü sağlamak için işyerleriyle anlaşma yapan bankaları veya kuruluşları ifade etmektedir.

Üye işyeri: Üye işyeri anlaşması yapan kuruluşlar ile yaptığı sözleşme çerçevesinde kart hamiline mal ve hizmet satmayı veya nakit temin etmeyi kabul eden gerçek ve tüzel kişiyi,

Kart hamili: Banka kartı ya da kredi kartı hizmetlerinden faydalanan gerçek veya tüzel kişileri ifade etmektedir.

Son ödeme tarihi: Kart hamilinin, dönem borcunu ya da ödemesi zorunlu olan asgari tutarını gecikmeye düşmeden ödemesi gereken son günü ifade etmektedir.

Dönem borcu: Hesap kesim tarihine kadar oluşan borç ve alacak kayıtlarının toplamıyla beraber önceki hesap özeti bakiyesinin toplamını ifade etmektedir.

Asgari tutar: Dönem borcunun ödenmesi zorunlu olan en az tutarını ifade etmektedir.

Bildirim, talep, şikâyet ve itirazlar: Kart sahibinin yazılı olarak, elektronik ortamda ya da telefon ile yapacağı bildirim, talep, şikâyet ve itirazları ifade etmektedir.

3D Secure: İnternet üzerinden banka kartı veya kredi kartı ile gerçekleştirilen işlemlerde ek güvenlik katmanı getiren protokolü ifade etmektedir.

Asimetrik şifreleme: Şifreleme ve şifre çözme işlemlerine yönelik değişik şifreleme anahtarlarının kullanıldığı şifreleme yöntemlerini ifade etmektedir.

Kartlara ilişkin hassas veri: Banka kartı ya da kredi kartlarının üzerinde yer alan ve ele geçirilmesi durumunda finansal işlem gerçekleştirilmede kullanılabilecek, kart numarası, son kullanma tarihi gibi bilgileri ifade etmektedir.

PIN: Kimlik doğrulamada kullanılan ve gizli kalması önemli olan karakter dizisini ifade etmektedir.

POS: Banka kartı veya kredi kartı üzerinde bulunan kart ve kimlik bilgilerini esas alarak tüm mal ve hizmet alımı ya da nakit ödeme belgesi düzenlenmesi işlemleriyle birlikte bu yönetmelik hükümleri uyarınca nakit kullanımı kapsamında değerlendirilebileceği belirtilen işlemlerin gerçekleştirilmesinde kullanılan elektronik cihazı ifade etmektedir (Kaya, 2009: 6-8).

2.1.Kredi Kartının Tarihçesi

Mal ve hizmetlerin ödeme aracı olması, nakit temin edilebilmesi ve süreklilik arz eden bir kredi kaynağı oluşturması gibi fonksiyonlara sahip olan kredi kartlarının

geçmişi, bir asırdan fazla bir süreye dayanmaktadır (Durukan, Elibol ve Özhavzalı, 2005: 143).

2.1.1. Kredi Kartının Dünyadaki Gelişimi

Kredi kartından ilk kez Edward Bellamy yazmış olduğu “Looking Backward 2000-1887” isimli bilim-kurgu romanında bahsetmiştir. Kitaptaki kurguya göre insanlar alışverişlerini plastik bir karttan kopan parçalarla yapıyorlardı ve bu kartlar her bir kişiye özel olarak yıllık belli bir miktar dolar karşılığında veriliyordu. Eğer kişilerin olağandışı gider yapmaları gerekiyorsa gelecek yılın kredisinden sınırlı bir miktar avans harcayabiliyorlardı (Bellamy, 1888: 68-69).

Karayolları taşımacılığının gelişimi sonucunda benzin şirketleri, müşterilerine “courtesy cards” biçiminde tanımlanan kartlar ile istasyonlarından benzin alabilme fırsatı sunmuşlardır. Kart sahipleri, benzin istasyonlarından bu kartlar ile ilerleyen dönemlerde birçok ürün satın alabilmişlerdir. Benzin şirketlerinin uygulamaya koymuş oldukları bu kullanım alanları yalnızca sayılı ürünler ile belirli bir bölgede sınırlı kalmıştır. Aynı zamanda bu kartlar sadece kredi değerliliğine sahip müşteriler adına düzenlendiği için, kart sahibi müşteriler nakit taşımadan ödeme yapabilme şansı elde etmişlerdir. Diğer taraftan bu kartları piyasaya süren şirketler, iş hacimlerini büyük oranda artırmışlardır. Çünkü banka ya da kredi kartını piyasaya süren herhangi bir kuruluş aracı olarak girmemiştir. Bu nedenle “iki taraflı sistem” olarak nitelendirilen bu ilk uygulamalar daha sonra bazı telefon şirketleri ve kiralık otomobil hizmeti veren girişimler tarafından da benimsenmiştir. Bu iki taraflı sistem bugün bile tüm dünyada kullanılmaktadır (Kaya, 2009: 9-10).

Bugün kullandığımız haliyle kredi kartlarının geçmişiye yarım yüzyıl öncesine dayanmaktadır. Bir görüşe göre ilk kredi kartı Diners Club yöneticisi Frank Mc Namara tarafından 200 müşterisine verilmişti. Bu kart New York'ta anlaşmalı 27 restoranda geçerli olan bir karttı. Bir diğer görüşe göreyse 1951 yılında Franklin National Bank'ın, kredi talebini kabul ettiği müşterilerine verdiği kartlar ilk kredi kartları olarak kabul edilmektedir. Müşteriler kendilerine verilen bu kartla perakende alışveriş yapabiliyorlardı. Uygulamaya dâhil olan işyerleri kartın üzerinde yazan müşteri bilgilerinin bir kopyasını ellerindeki satış slipine alıyorlardı. Bunun ardından banka

işyerinin hesabına krediyi aktarıyordu ve kredi verdiği için küçük bir miktarını da alıyordu (Sungur, 2013: 18).

Genel olarak literatürde ilk kredi kartının Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıktığı söylenmektedir. İlk kez, sınırlı bir alanda kullanılmak üzere turizm amaçlı olarak 1894 yılında Hotel Credit Letter Company adlı bir kuruluş kredi kartı çıkarmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında kredi kartı çıkaran kuruluşlar tarafından kredi kartlarının tek bir yerde değil; birden çok yerde kullanılması gerektiğine karar verilmiştir. Yani üç yanlı sistemin temelleri atılmıştır. Dinners Club ile birlikte ilk seyahat ve dinlenme kartı uygulaması başlatılarak belirli bir bölge ve harcama sınırı olmayan ilk kredi kartı Dinners Card böylece çıkarılmıştır. Bu sayede kredi kartlarının avantajları anlaşılmış ve önce Amerika'da daha sonra da tüm Avrupa'da kredi kartı uygulaması yaygınlaşmıştır (Baydemir, 2004:1).

Kredi kartını piyasaya süren bankalar, hesap dönemi sonunda hamilleri tarafından ödenmeyen tutarlara ilk kez 1959 yılında faiz işletmişlerdir (Kaya, 2009: 12).

1950-69'lı yıllarda pek çok kuruluş kendi kredi kartını çıkarmıştır. Daha sonra ortaya çıkan yoğun rekabet sonunda bu kuruluşlar ayakta kalabilmek için birleşip ortak bir kredi kartı çıkarmışlardır. Diğer ülkeler de kartları pazarlamak isteyen kuruluşlarla lisans sözleşmeleri imzalayarak uluslararası kredi kartı organizasyonlarını oluşturmuşlardır. Visa, MasterCard, Dinners Club, American Express, JCB hala dünyada kabul görmekte olan en önemli kredi kartlarıdır. Bu kartların 1970'li yıllarda Avrupa'da yayılmasının sonucunda kredi kartları tüm dünyada geçerlilik kazanmıştır (Baydemir, 2004: 1).

2.1.2. Kredi Kartının Türkiye'deki Gelişimi

Türkiye'de ilk kredi kartı 1968'de Koç grubuna bağlı Setur A.Ş. tarafından Dinners Club'tan yetki alarak çıkarılmıştır. Bunu takip eden yıllarda Türkiye'de kredi kartı kullanımı her yıl devamlı artış göstermiştir. Türk toplumunda 1990'lı yıllara kadar temel ödeme aracı olarak daha çok nakit para kullanılırken, 1990'lı yılların ortalarına doğru kredi kartı kullanımı yaygınlaşmış ve alışverişlerde nakit paranın yerine geçmiştir (Tuğay ve Başgöl, 2007: 217). Türkiye'de 2012-2016 yılları arasındaki kredi kartı ve banka kartı sayıları aşağıda Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2: Kredi Kartı Sayısı

	1991	2000	2012	2013	2014	2015	2016
Kredi Kartı	766.085	13.408.477	54.342.148	56.835.221	57.005.902	58.215.318	58.795.476
Banka Kartı	5.898.918	29.560.303	91.263.042	100.164.954	105.513.424	112.383.854	117.011.685
Toplam	6.665.003	42.968.780	145.605.190	157.000.175	162.519.326	170.599.172	175.807.161

Kaynak: www. bkm.com.tr

Bankalararası Kart Merkezi (BKM) verilerine göre; 1991 yılında kredi kartı ve banka kartlarının sayısı toplamda 6.665.003 iken bu sayı yirmi beş yılın sonunda yani 2016 yılında 175.807.161'e çıkmıştır. Bu artışta kredi kartına nazaran banka kartının daha fazla etkisi olduğunu söylenebilir. 1991 yılında 766.085 olan kredi kartı sayısı 2016 yılında 58.795.476 olmuşken; 1991 yılında 5.898.918 olan banka kartı sayısı 2016 yılına gelindiğinde 117.011.685'e ulaşmıştır.

Yerli kartların yurtiçi ve yurtdışı kullanımındaki gelişmeler ise aşağıda Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Yerli Kredi Kartlarının Yurtiçi ve Yurtdışı Kullanımı (İşlem Adedi ve Tutarı)

Dönem	İşlem Adedi			İşlem Tutarı (Milyon TL)		
	Alışveriş	Nakit Çekme	Toplam	Alışveriş	Nakit Çekme	Toplam
2012	437.355.946	870.053.211	1.307.409.157	16,335,12	294,705,81	311,040,93
2013	574.148.884	934.737.782	1.508.886.666	22,163,83	341,682,87	363,846,69
2014	719.690.875	1.012.868.437	1.732.559.312	29,380,33	388,969,71	418,350,03
2015	879.757.424	1.090.569.764	1.970.327.188	37,530,98	446,497,62	484,028,60
2016	1.086.265.977	1.182.570.075	2.268.836.052	50,313,47	529,960,71	580,274,18

Kaynak: www. bkm.com.tr

BKM'nin verilerine göre 2012 yılında yerli kredi kartlarıyla yurtiçi ve yurtdışında alışveriş adedi 437.355.946, nakit çekme adedi ise 870.053.211'dir. 2016 yılına gelindiğinde ciddi bir artış görülmektedir. Yerli kredi kartlarıyla yurtiçi ve yurtdışında alışveriş adedi 1.086.265.977, nakit çekme adedi ise 1.182.570.075'tir. Bu

durum kredi kartı harcamalarının günümüzde hâlâ artarak devam ettiğini göstermektedir.

2.2.Kredi Kartının Ekonomik Etkileri

Kredi kartlarının milli gelire, kayıtdışı ekonomiye, enflasyona ve istihdama birçok etkisi bulunmaktadır. Kredi kartlarının ekonomik etkilerini şu şekilde açıklayabiliriz.

2.2.1. Kredi Kartının Milli Gelire Etkisi

Yapılan harcamaların ücretlerinin bir sonraki ayda ödenerek faizsiz kredi kullanılması; saygınlık, taksitlendirme, promosyon ve sigorta hizmetleri gibi avantajları bulunan kredi kartları ile harcama eğiliminin artışıyla birlikte efektif talebi körüklenmektedir. Bu da direkt olarak koşulların uygun olması halinde üretim artışına sebep olmaktadır (Yetim, 1997: 22). Tüketim harcamalarındaki artış çarpan etkisiyle diğer koşullar sabitken istihdamla beraber üretimi artırmakta ve bunun sonucu olarak da milli gelir olumlu yönde etkilenmektedir (Yılmaz, 2000: 60).

Konuyu yatırım talebi açısından ele aldığımızda da, kredi kartı sahiplerinin banka hesaplarında bulunan kısa vadeli fonları, bankalar tarafından düşük maliyetli kredi verilebilir fon olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla kolaylıkla plase edebilmektedir. İhtiyacı olan yatırımcılara düşük maliyetle sunulan krediler, kredi kullanımının artmasını tetikleyerek milli gelir üzerinde olumlu etkiler yaratmaktadır (Yılmaz, 2000: 58-60).

2.2.2.Kredi Kartının Kayıtdışı Ekonomiye Etkisi

Kayıtdışı ekonomi, mal ve hizmet üretimi ve değişimine konu olmasına rağmen, ekonominin geleneksel ölçüm yöntemleriyle olduğu gibi tespit edilemediğinden milli muhasebe kayıtlarında bulunmayan ve GSMH büyüklüklerine yansımayan alanları kapsayan bir kavramdır. Diğer bir deyişle, kayıtdışı ekonomi, işlemlerin kayıtlara geçirilmediği ekonomi kesimini ifade eden bir terimdir (Işık ve Acar, 2003: 118).

Bu çerçevede, unutulmaması gereken bir nokta, meşru olmayan ve cezai yaptırımlar gerektiren faaliyetlerin bulunduğu kadar tamamen geçim sağlamak amacıyla masum olarak nitelendirilebilecek faaliyetlerin de kayıtdışı ekonomik faaliyetler adı altında incelenmesi gerektiğidir (Us, 2004:3).

Türkiye’de finansallaşmayla birlikte kredi kartı kullanımında da ciddi bir oranda artış meydana gelmiştir. Çalışanların ücretlerinin bankalar tarafından verilmesi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelere paralel bir şekilde e-ticaretin yaygınlaşması kayıtdışı ekonomiyi önlemektedir (Kahyaoğlu, Ülkü ve Gelmedi, 2011: 38).

2.2.3.Kredi Kartının Enflasyona Etkisi

Kredi kartı kaydi para yaratmaktadır. Bu durum para talebinde azalışa, paranın dolaşım hızında da artışa sebep olmaktadır. Bunun sonucunda da enflasyonist etkiye yol açtığı söylenebilir. Aynı zamanda kredi kartının harcamalarda artışa neden olması talepteki artışa neden olması anlamına gelmektedir. Bu da enflasyonist bir etki yarattığı düşünülmektedir (Steindl, 2000: 277). Aynı şekilde Uzgören ve diğerleri de yaptıkları çalışmada kredi kartı harcamaları ve enflasyon arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Uzgören, Ceylan ve Uzgören, 2007: 252).

Çögürücü ise yaptığı çalışmasında kredi kartının enflasyonu düşürdüğünü ve buna bağlı olarak vergi gelirlerini artırmasını, kredi kartlarının avantajları arasında olduğunu ifade etmektedir (Çögürücü, 2015: 241).

Talep enflasyonu, belirli bir dönemde, toplam talebin artarak toplam arzın üzerine çıkması sonucunda toplam arzın toplam talebi karşılayamamasıyla beraber fiyat artışlarının ortaya çıkmasıdır (Çelik, 2008: 124). Eğer bir ortamda talep enflasyonu yaşanıyorsa, kredi kartı ile yapılan işlemlerin enflasyona etkileri arz ile ilişkili olur. Yani arz tıkanmadıkça sorun yaşanmaz (Kaya, 2009: 96). Toplam talebi kısımaya yönelik önlemlerden en önemlileri, kredilere üst sınır getirilmesi, hane halkının fazla kredi alıp harcamasının engellenmesi, kredi kartlarına yapılacak taksit sayılarının azaltılması, kredi kartı limitlerinin düşürülmesi, kredilerin seçilmiş sektörlerdeki üreticilere verilmesinin sağlanması ve bazı tüketim harcamaları için kredi verilmesinin yasaklanması gibi kredi kontrolüne yönelik olanlardır (Çelik, 2008: 119).

Keynes'in çarpan etkisi teorisine göre tüketici kredileri yani kredi kartları efektif talebi körükler. Bunun sonucunda kaydi para ortaya çıkar. Para arzının artması demek harcamaların artması anlamına gelmektedir. Bu da dolaylı olarak üretimi artırır. Üretimin artması demek de işsizliğin azalması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla gerek bilişim alanında gerekse telekomünikasyon alanında yaşanan gelişmeler sonucunda şube bankacılığındaki istihdam bu durumdan olumsuz etkilenirken; pazarın büyümesinin sonucunda kredi kartı pazarlamasının önemi anlaşılmış ve bu alanda istihdam olanakları çoğalmıştır. Buna ek olarak kredi kartlarını gözlemleyen ve kayıt altına alan Bankalararası Kart Merkezi, Kredi Kayıt Bürosu ve kredi kartlarının kullanıcılara ulaşmasını sağlayan lojistik şirketlerinin kurulması da istihdamı artırmıştır (Kaya, 2009: 99).

2.2.3.Kredi Kartının İstihdama Etkisi

Kredi kartı harcamalarında meydana gelen % 1'lik bir artış ilk yıl 1800 kişilik, ikinci yılda ise 9000 kişilik yeni istihdam anlamına gelmektedir. 2008-2009 yılları arasında o dönemki krize rağmen istihdamdaki 101 bin kişilik artışın yaklaşık 8500 kişilik kısmı nakit yerine kredi kartı kullanımının tercih edilmesi sonucu oluşmuştur (Vergi Konseyi, 2011: 56). Ayrıca kredi kartı kullanımının artmasıyla bankalarda yeni çalışma alanları ve bununla beraber yeni iş pozisyonları ortaya çıkmıştır. Kartların hazırlanması, pazarlanması, teslim edilmesi, hesap ekstrelerinin dağıtımı, mektupların dağıtımı ve armağanların dağıtımı yeni istihdam alanlarını yaratmıştır (Baydemir, 2004: 87).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FİNANSAL OKURYAZARLIKLARININ KREDİ KARTI KULLANIM ALİŞKANLIKLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ: BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ- HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

3.1. Finansal Okuryazarlık ve Kredi Kartıyla İlgili Literatür İncelemesi

Finansal okuryazarlık ve kredi kartı literatürü incelendiği zaman, farklı denek gruplarına yönelik birçok çalışma yapıldığı görülmüştür.

Danes ve Hira, Iowa State Üniversitesinde 1987 yılında 323 öğrenci üzerinde yaptıkları çalışmada öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerini belirlemek amacıyla temel finansal kavramlara yönelik bilgileri test etmişlerdir. Araştırma sonucunda erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla daha fazla bilgiye sahip oldukları ve finansal okuryazarlık seviyesinin üst sınıflarda daha yüksek olduğu sonuçlarına varmışlardır.

Hogart 2002 yılında yaptığı çalışmasında, ABD'deki yetişkinlerin finansal okuryazarlık durumunu doğru yanlış türü 28 sorudan oluşan bir test ile belirlemeye çalışmıştır. Çalışmanın sonucunda düşük eğitimi ve düşük geliri olan yetişkinlerin finansal okuryazarlıklarının diğerlerine göre daha az olduğu tespit etmiştir.

Beal ve Delpachitra' (2002), Avustralya'da öğrencilerin finansal okuryazarlığını ölçtükleri çalışmalarında, öğrencilerin finansal konularda yeterli olmadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca gelir düzeyi yüksek olan ve iş deneyimi olan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin diğer öğrencilere göre yüksek olduğu sonucuna varmışlardır.

Jones (2005), ABD'de 216 birinci sınıf üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı bir araştırmada öğrencilerin %62'sinin kredi kartı olduğu ve bunların %50.9'unun kredi kartlarına ödenmemiş borçları olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonucuna göre; öğrencilerin yaşı büyüdükçe kredi kartı sayısı ve kredi kartı borçları artmaktadır ve bekar öğrencilerin borçları evli olan öğrencilere göre daha azdır. Ayrıca öğrencilerin

kredi kartı kullanımıyla ilgili yeterli bilgi sahibi olmadığı ulaşılan sonuçlardan bir diğeridir.

Lusardi (2008), ABD’de farklı demografik özelliği olan bireylerin finansal okuryazarlığını ölçmeye yönelik yaptığı çalışmada, Afro-amerikan, İspanyollar ve kadınların finansal okuryazarlığının düşük seviyede olduğunu tespit etmiştir.

Wagland ve Taylor (2009) tarafından işletme bölümü öğrencisi 165 kişilik bir grupla yapılan çalışmada cinsiyetin finansal okuryazarlık seviyesinde farklılık yaratma durumu incelenmiştir. Araştırma sonuçları, katılımcıların %60’ının doğru karar alabildiklerini gösterirken, cinsiyet faktörünün finansal okuryazarlık üzerinde önemli bir etkisinin olmadığını göstermiştir.

Jorgensen ve Savla 2010 yılında genç yetişkinlerin finansal okuryazarlığını ölçmeye yönelik 420 üniversite öğrencisine uyguladıkları anket çalışmalarında, genç yetişkinlerin finansal okuryazarlığında ebeveynlerinin ne derece etkisi olduğunu araştırmışlardır. Çalışma sonucunda finansal okuryazarlıkta ebeveynlerin katkısının, finansal tutum üzerinde orta önemli bir etkiye sahip olduğu görülürken, finansal bilgi üzerinde bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Krizek ve Hradil (2012) yaptıkları çalışmalarında OECD’nin 2012, Çek Cumhuriyeti Finans Bakanlığı’nın 2007 ve 2010 yıllarında yapmış olduğu çalışmaların verileri kullanarak finansal okuryazarlık konusunda bir standart olup olmadığını incelemişlerdir. Çalışmada 2120 üniversite öğrencisine online olarak anket uygulanmıştır ve elde edilen bulgulara göre erkekler, kadınlara göre daha yüksek finansal okuryazarlığa sahiptir.

Torlak (2002), Eskişehir ilinde, kredi kartı kullanımının memurlar, akademisyenler ve serbest meslek sahipleri arasında daha yoğun olduğunu varsayarak yaptığı araştırmasında; katılımcılar, kredi kartlarının yaptıkları harcamaları geç ödeyebilmeleri, kolay kredi temin edebilmeleri ve nakit para buldurmalarına gerek kalmaması gibi avantajları nedeniyle kullandıklarını belirtmişlerdir.

Karamustafa ve Biçkes (2003) kredi kartı kullanmada etkili olan faktörleri tespit etmek amacıyla Nevşehir’de yaptıkları araştırmalarında, kredi kartı kullanımının tüketim alışkanlığı üzerinde bir etkisinin olup olmadığını ve kredi kartı kullanımının demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğini araştırmışlardır. Araştırma

sonucunda, katılımcıların kredi kartı kullanımında kredi kartlarının finansal kaynak oluşturmasının ve alışverişlerde kolaylık sağlamanın önemli bir faktör olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrıca cinsiyet, gelir kazanılan bir işte çalışma durumu ve emeklilik dışındaki diğer bağımsız değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuşlardır.

Şener ve Güven (2005), T.C. Emekli Sandığına bağlı kurumlarda 60 yaş ve üzerindeki bireylerle yaptıkları çalışmalarında yaşlıların %74'ünün kredi kartına sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Kredi kartına sahip yaşlıların %52.6'sı sahip oldukları kredi kartını kullandıklarını geriye kalanlar ise kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Yaşlıların kredi kartını en fazla kullandığı harcama gruplarının gıda ve giyim olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yaşlılar arasında kredi kartı kullanımı ile ilgili yaşanan sorunların başında gelenler ise “gelirden fazla harcama yapma” ve “yüksek faiz ödemeyi” sebep olarak gösterenlerin çoğunlukta olduğu tespit edilmiştir.

Savaşçı ve Tatlıdil (2006) tarafından İzmir’de 446 kişi ile gerçekleştirilen bir araştırmanın sonuçlarına göre araştırmaya katılanların %97.6'sının kredi kartı kullanmakta olduğu tespit edilmiştir. Bu kişilerin kredi kartlarıyla alışveriş yapmalarını sağlayan en önemli nedenin kredi kartlarının alışverişini taksitlendirme imkânı sunması olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca, tüketicilerin alışverişlerinde aktif olarak birden çok kart kullanmak yerine tek kart kullanmayı tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Girginer vd. (2008), lisans öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmalarında, öğrencilerin kredi kartı kullanımında demografik özelliklerin etkisinin olup olmadığını araştırmışlardır. Araştırma sonucunda; öğrencilerin kredi kartı kullanımlarının yaygın olduğunu, bu kartların genellikle bireysel kredi kartı olduğunu, kredi kartı kullanımı ve cinsiyet arasında bir ilişki bulunmadığını ve hanehalkı gelir düzeyinin öğrencilerin kredi kartı harcamaları üzerinde etkisinin olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Mercan ve diğerlerinin 2012 yılında anket yöntemiyle Ulaştırma Bakanlığı’na bağlı bir şubede çalışanlara yönelik olarak uyguladıkları çalışmanın sonuçlarına göre yüksek lisans mezunlarının lise ve üniversite mezunlarına göre daha yüksek düzeyde finansal okuryazarlık seviyesine sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca sonuçlarda finansal okuryazarlığın alt boyutları ekonomi bilgisi, ekonomik akılçılık, yaş, medeni durum, çalışma süresi, unvan, eğitim, departman, cinsiyet ile ekonomi haberlerini takip

etme sıklığı, ekonomi haberlerini merak etme arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Bayram (2015) Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde yaptığı çalışmasında, iktisadi ve idari bilimler ve Porsuk Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerini belirlemeye çalışmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre öğrencilerin finansal durumlarını yönetmede kendilerini olduğundan daha başarılı olarak gördükleri ortaya çıkmıştır.

Kılıç, Ata ve Seyrek (2015) Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerini ölçmek amacıyla 12 farklı fakülteden 480 öğrenciye anket uygulamışlardır. Anket sonuçlarında; internet bankacılığı ve kredi kartı kullanımı finansal okuryazarlık seviyesi için etkili bir faktör olduğu ortaya çıkmıştır.

Korur ve Kimzan (2016), kompulsif satın alma eğilimi ve alışveriş sonrası pişmanlık ilişkisinde kontrolsüz kredi kartı kullanımının rolünü araştırmak amacıyla AVM müşterileri üzerine yaptıkları anket sonuçlarına göre kompulsif satın alma davranışının kredi kartı kötüye kullanımı ve alışveriş sonrası pişmanlık ile pozitif yönlü anlamlı bir ilişkisi olduğu ortaya çıkmıştır.

Dilek, Küçük ve Eleren (2016) Kastamonu'da yaptıkları çalışmalarında Kastamonu Üniversitesi merkezinde bulunan fakülte ve akademik birimlerde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyeleri üzerine bir inceleme yapmışlardır. Bu araştırmanın sonuçları genelde literatürdeki diğer çalışmaların sonuçlarını desteklemektedir. Üniversite öğrencileri sorulara orta ve yüksek değerli cevaplar vermişlerdir. Sonuçlara göre özellikle iktisat eğitimi verilen İİBF öğrencilerinin finansal okuryazarlık konusunda kısmen yeterli olduğu ortaya çıksa da kendilerini geliştirmeleri gereken birçok nokta olduğu da gözden kaçırılmamalıdır. Medeni durum, cinsiyet ve yaş gruplarıyla finansal okuryazarlık arasında istatistiki açıdan önemli bir fark bulunamamıştır.

3.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın öncelikli olarak amacı; üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin kredi kartı kullanımına etkisinin araştırılmasıdır. Finansal

okuryazarlık düzeyinin ve kredi kartı kullanımının sınıf, cinsiyet, gelir gibi bağımsız değişkenlerden etkilenip etkilenmediği, üniversite öğrencilerinin finansal bilgi kaynaklarının finansal kararlarında ve kredi kartı harcamalarında ne derecede etkisi olduğu, kredi kartı harcamalarında hangi faktörlerin belirleyici olduğu ve bu faktörlerle finansal kavramlar arasındaki ilişkiler bu çalışmada araştırılacaktır.

3.3. Araştırmanın Önemi

Finansal okuryazarlığın kredi kartı kullanım alışkanlıkları üzerine etkisinin daha önce bir arada çok az araştırılmış olması bu çalışmanın önemini ifade etmektedir. Finansal okuryazarlık kavramı, gelişmiş ve gelişmekte olan pek çok ülkede son zamanlarda çok önemli bir konu haline gelmiştir. Bireylerin finansal hizmetler ve ürünlerle ilgili bilgi sahibi olup bu bilgilerini kullanarak doğru kararlar alabilmesini ifade etmek için kullanılan bir kavram olan finansal okuryazarlık; kredi kartı kullanımıyla yakından ilişkili bir kavramdır. Kredi kartı kullanımının ve buna bağlı olarak kredi kartı borçlanmalarının hızla arttığı günümüzde finansal kararlarını doğru veren, finansal hizmetler ve ürünler hakkında bilgi sahibi olan bireyler finansal anlamda daha bilinçli olacaklar; dolayısıyla kredi kartı kullanımında da daha doğru kararlar alabileceklerdir.

3.4. Araştırmanın Yöntemi

3.4.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini üniversitelerin iktisadi ve idari bilimler fakültelerinde okuyan öğrenciler; örneklemini ise Hacettepe Üniversitesi ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'nde 2016-2017 öğretim yılında okumakta olan 300 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere göre dağılımları Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4: Araştırmaya Katılanların Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm	Frekans	%
İktisat	77	25.7
İşletme	74	24.7
Maliye	58	19.3
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	63	21.0
Aile ve Tüketici Bilimleri	28	9.3
Toplam	300	100.0

Tablo 4'te görüldüğü gibi, örneklemin %25.7'si iktisat, %24.7'si işletme, %19,3'ü maliye, %21'i siyaset bilimi ve kamu yönetimi, %9.3'ü ise aile ve tüketici bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır.

3.4.2. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Çalışmada farklı araştırmacılar tarafından geliştirilen üç anket kullanılmıştır (Ek. 1). Anketler üç bölüm halinde Hacettepe Üniversitesi ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine uygulanmıştır.

Anketin birinci bölümünde Girginer, Çelik ve Uçkun'un (2008) geliştirmiş olduğu demografik değişkenler bölümü baz alınmıştır. Söz konusu ankete araştırmacı tarafından bazı ilave ve değişiklikler yapılmıştır.

Anketin ikinci bölümünde, öğrencilerin kredi kartı kullanımına yönelik tutumlarının tespit edilebilmesi amacıyla Kredi Kartı Tutum Ölçeği (KKTÖ) kullanılmıştır. Söz konusu ölçek Hayhoe ve ekibi (1999) tarafından geliştirilmiş olup Girginer, Çelik ve Uçkun (2008) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış ve 4 madde eklenerek yeniden geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

Anketin üçüncü bölümünde ise, Cihangir ve Ergin (2015) tarafından geliştirilen 11 soruluk bir ölçek uygulanmıştır. Bu ölçek daha önceden OECD (2011) tarafından geliştirilmiştir, aşırı karmaşık olmayan ve uzman bilgisi gerektirmeyen; değişik zorluk derecelerinde ve çeşitli finansal konuları içeren bir çekirdek anket özelliğindedir. Bu anketin ilk sorusu basit bölme işlemini, ikinci sorusu paranın zaman değerini, üçüncü sorusu ödenen faizi, dördüncü sorusu basit faiz hesaplamayı, beşinci sorusu bileşik faiz hesaplamayı, altıncı sorusu risk ve getiri ilişkisini, yedinci sorusu enflasyon bilgisini,

sekizinci sorusu çeşitlendirmeyi içermektedir. Dokuzuncu soruda enflasyonun, onuncu soruda bileşik faizin tanımı yer almaktadır. Son soruda ise katılımcılara finansal bilgi düzeylerinin artmasını isteyip istemedikleri sorulmuştur. Bu anketin ilk 10 sorusu araştırmacı tarafından her soruya 10 puan verilerek puanlanmıştır ve bunun sonucunda kazanılan puan finansal okuryazarlık puanı olarak isimlendirilmiştir. Buna göre, finansal okuryazarlık puanlamasında; 0-40 arası başarısız, 41-70 arası orta derecede başarılı ve 71-100 arası başarılı sayılmıştır.

3.4.3. Araştırmanın Verilerinin Analizi

Verilerin analizinde normal dağılıma bağlı olarak One Way ANOVA ve t-testi gibi parametrik testler yapılmıştır. Demografik bilgilerin analizinde ise betimsel istatistik testleri uygulanmıştır. Analizler için SPSS 20 paket programı kullanılmıştır.

3.5. Araştırmanın Problemleri

1. Öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları sınıf düzeyine göre değişmekte midir?
2. Öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları cinsiyet değişkenine göre değişmekte midir?
3. Öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları not ortalamalarına göre değişmekte midir?
4. Öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları finansal bilgi kaynaklarına göre değişmekte midir?
5. Öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları anne-baba eğitim düzeyine göre değişmekte midir?
6. Öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları aylık hanehalkı gelir düzeyine göre değişmekte midir?
7. Öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları kredi kartı kullanma durumlarına göre değişmekte midir?
8. Öğrencilerin finansal okuryazarlık sorularına verdikleri doğru cevap yüzdeleri Türkiye sonuçlarıyla paralellik göstermekte midir?

9. Öğrencilerin aylık hanehalkı gelir düzeyi ile KKTÖ'nün boyutları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

10. Öğrencilerin kredi kartı kullanımlarına yönelik tutumları, kredi kartı ile yaptıkları harcama tercihlerini etkilemekte midir?

11. Öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları ile kredi kartı kullanımına yönelik tutumları arasında ilişki var mıdır?

3.6. Araştırmanın Bulguları

3.6.1. Demografik Özellikler İle İlgili Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin bazı demografik bilgileri aşağıda tablolar halinde özetlenmiştir.

Tablo 5: Araştırmaya Katılanların Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Dağılımı

Sınıf	Frekans	%
1	64	21.3
2	73	24.3
3	85	28.3
4	78	26.0
Toplam	300	100

Tablo 5'te katılımcıların sınıflara göre dağılımları verilmiştir. Ankete katılanların %21.3'ü 1. sınıf, %24.3'ü 2. sınıf, %28.3'ü 3. sınıf, %26'sı 4. sınıf öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 6: Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	%
Kadın	152	50.7
Erkek	148	49.3
Toplam	300	100.0

Tablo 6'da katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımları verilmiştir. Ankete katılanların % 50.7'si kadın, % 49.3'ü erkektir.

Tablo 7: Araştırmaya Katılanların Not Ortalamaları Açısından Dağılımı

Not Ortalaması	Frekans	%
2.00'dan az	40	13.3
2.01-3.00 arası	205	68.3
3.01-4.00 arası	55	18.3
Toplam	300	100.0

Tablo 7’de katılımcıların not ortalamaları açısından dağılımları verilmiştir. Ankete katılanların %13.3’ünün not ortalaması 2.00’den az, %68,3’ünün not ortalaması 2.01-3.00 arasında, %18.3’ünün not ortalaması ise 3.01-4.00 arasındadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun ortalamasının 2.01-3.00 aralığında olduğu söylenebilir.

Tablo 8: Araştırmaya Katılanların Finansal Bilgi Kaynakları

Finansal Bilgi Kaynağı	Frekans	%
Aile	156	52.0
Online	58	19.3
Dersler	86	28.7
Toplam	300	100.0

Tablo 8’de katılımcıların finansal bilgi kaynakları açısından dağılımları verilmiştir. Ankete katılanların %52’si finansal bilgi kaynağının ailesi olduğunu belirtirken %19.3’ü online kaynaklar vasıtasıyla finansal bilgiyi öğrendiklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılanların %28.7’si ise finansal bilgi kaynağının dersler olduğunu belirtmiştir.

Tablo 9: Araştırmaya Katılanların Anne- Babalarının Eğitim Düzeyi

Anne- Babanın Eğitim Düzeyi	Frekans	%
Okur-yazar değil	6	2.0
İlkokul	90	30.0
Ortaokul	54	18.0
Lise	90	30.0
Lisans	50	16.7
Lisansüstü	10	3.3
Toplam	300	100.0

Tablo 9’da katılımcıların anne- babalarının eğitim düzeyi açısından dağılımları verilmiştir. Ankete katılanların %2’sinin anne-babası okuryazar değilken %30’ununki ilkokul mezunu, %30’ununki ise lise mezunudur.

Tablo 10: Araştırmaya Katılanların Aylık Hanehalkı Gelirleri

Aylık Hanehalkı Geliri	Frekans	%
1.300 TL’den az	23	7.7
1301-2500 TL arası	114	38.0
2501-4000 TL arası	101	33.7
4001TL’den fazla	62	20.7
Toplam	300	100.0

Tablo 10’da katılımcıların aylık hanehalkı gelirleri açısından dağılımları verilmiştir. Ankete katılanların %7.7’sinin aylık hanehalkı geliri 1.300 TL’den az iken, %38’inin hanehalkı geliri 1301-2500 TL arasındadır.

3.6.2. Finansal Okuryazarlık İle İlgili Sonuçlar

Öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin belirlenebilmesi için on sorudan oluşan bir anket çalışması uygulanmıştır. Buna göre ilk soru basit bölme işlemini, ikinci soru paranın zaman değerini, üçüncü soru ödenen faizi, dördüncü soru basit faiz hesaplamayı, beşinci soru bileşik faiz hesaplamayı, altıncı soru risk ve getiri ilişkisini, yedinci soru enflasyon bilgisini, sekizinci soru çeşitlendirmeyi içermektedir. Dokuzuncu soruda enflasyonun, onuncu soruda ise bileşik faizin tanımı yer almaktadır. Uygulamanın ardından anketlerde doğru yapılan her soruya 10 puan verilerek 100 üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır. Buna göre 0-40 puan arası başarısız, 41-70 puan arası orta derecede başarılı ve 71-100 puan arası başarılı sayılmıştır. 49 kişi 0-40 arasında puan alarak başarısız olmuş, 135 kişi 41-70 arasında puan alarak orta derecede başarılı olmuş ve 116 kişi 71-100 arasında puan alarak başarılı olmuştur. Bu bölümde finansal okuryazarlık puanlarının demografik değişkenlerle (sınıf, cinsiyet, finansal bilgi kaynağı, anne-baba eğitim düzeyi, aylık hane halkı gelir düzeyi, kredi kartı kullanım durumu, kişisel finans deneyimi, not ortalaması) bir ilişkisinin olup olmadığı hem iki üniversite için ortak hem de ayrı ayrı araştırılmıştır.

3.6.2.1 Finansal Okuryazarlık Puanlarının Sınıf düzeyine Göre İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeylerine göre finansal okuryazarlık puanlarının incelenmesi için One Way ANOVA yapılmış ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 11: Sınıf Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Puanı

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	P
Gruplar Arasında	21.953	3			
Gruplar İçinde	1307.444	296	7.318 4.417	1.657	.176
Toplam	1329.397	299			

Tablo 11 incelendiğinde farklı sınıf düzeyindeki öğrencilerin finansal okuryazarlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ayrıca, Farklı sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları her bir üniversite için kendi bünyesinde de ayrı ayrı incelenmiş ve sonuçlar Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12: Sınıf Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi’ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’ne Göre İncelenmesi

Üniversite		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	P
Hacettepe	Gruplar Arasında	74.525	3			
	Gruplar İçinde	640.415	146	24.842 4.386	5.663	.001
	Toplam	714.940	149			
Bilecik	Gruplar Arasında	3.329	3			
	Gruplar İçinde	587.044	146	1.110 4.021	.276	.843
	Toplam	590.373	149			

Tablo 12’de de görüldüğü gibi; Hacettepe Üniversitesi’nde farklı düzeydeki sınıflara devam eden öğrencilerin finansal okuryazarlık puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır (Hacettepe: $F_{(3,146)}=5.66$; $p<0.05$). Başka bir deyişle; Hacettepe Üniversitesi’nde öğrencilerin finansal okuryazarlıkları öğrenim

gördükleri sınıf düzeylerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Bu farkların hangi sınıflar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre 2. Sınıfta öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık puanlarının ($\bar{X}=8.2$) diğer sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bilecik Üniversitesi'ndeki öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları devam ettikleri sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

3.6.2.2. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre finansal okuryazarlık puanlarının incelenmesi için t-testi yapılmıştır ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 13: Cinsiyet Değişkenine Göre Finansal Okuryazarlık Puanı

	N	$\bar{X}$	s	Sd	t	p
Kadın	152	6.88	2.15	298	1.598	.111
Erkek	148	6.50	2.05			

Tablo 13 incelendiğinde farklı cinsiyette olan öğrencilerin finansal okuryazarlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ayrıca, Farklı farklı cinsiyette olan öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları her bir üniversite için kendi bünyesinde de ayrı ayrı incelenmiş ve sonuçlar Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14: Cinsiyet Değişkenine Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi'ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ne Göre İncelenmesi

Üniversite		N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Hacettepe	Kadın	81	7.19	2.34	148	1.32	.189
	Erkek	69	6.72	1.98			
Bilecik	Kadın	71	6.53	1.86	148	.710	.479
	Erkek	79	6.30	2.10			

Tablo 14’te de görüldüğü gibi; Hacettepe Üniversitesi’ndeki ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’ndeki öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

3.6.2.3. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal bilgi kaynaklarına göre finansal okuryazarlık puanlarının incelenmesi için One Way ANOVA yapılmış ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 15: Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Finansal Okuryazarlık Puanı

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p
Gruplar Arasında	3.685	2			
Gruplar İçinde	1325.712	297	1.842 4.464	413	.662
Toplam	1329.397	299			

Tablo 15 incelendiğinde finansal bilgi kaynaklarına göre öğrencilerin finansal okuryazarlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ayrıca, finansal bilgi kaynaklarına göre öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları her bir üniversite için kendi bünyesinde de ayrı ayrı incelenmiş ve sonuçlar Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16: Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi’ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’ne Göre İncelenmesi

Üniversite		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p
Hacettepe	Gruplar Arasında	5.788	2			
	Gruplar İçinde	709.152	147	2.894 4.824	.600	.550
	Toplam	714.940	149			
Bilecik	Gruplar Arasında	19.224	2			
	Gruplar İçinde	571.149	147	9.612 3.885	2.474	.088
	Toplam	590.373	149			

Tablo 16’da da görüldüğü gibi; Hacettepe Üniversitesi’ndeki ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’ndeki öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları finansal bilgi kaynaklarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

3.6.2.4. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Anne-Baba Eğitim düzeyine Göre İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne-babalarının eğitim düzeyine göre finansal okuryazarlık puanlarının incelenmesi için One Way ANOVA yapılmış ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 17: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Puanı

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p
Gruplar Arasında	20.557	5			
Gruplar İçinde	1308.839	294	4.111 4.452	.924	.466
Toplam	1329.397	299			

Tablo 17 incelendiğinde anne-babanın eğitim düzeyine göre öğrencilerin finansal okuryazarlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ayrıca, anne-babanın eğitim düzeyine göre öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları her bir üniversite için kendi bünyesinde de ayrı ayrı incelenmiş ve sonuçlar Tablo 18’e verilmiştir.

Tablo 18: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi’ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’ne Göre İncelenmesi

Üniversite		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p
Hacettepe	Gruplar Arasında	34.266	5			
	Gruplar İçinde	680.674	144	6.853 4.727	1.450	.210
	Toplam	714.940	149			
Bilecik	Gruplar Arasında	5.840	5			
	Gruplar İçinde	584,533	144	1.168 4.059	.288	.919
	Toplam	590,373	149			

Tablo 18’de de görüldüğü gibi; Hacettepe Üniversitesi’ndeki ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’ndeki öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları anne-babalarının eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

3.6.2.5. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Aylık Hanehalkı Gelir Düzeyine Göre İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin aylık hanehalkı gelir düzeylerine göre finansal okuryazarlık puanlarının incelenmesi için One Way ANOVA yapılmış ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 19: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Puanı

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p
Gruplar Arasında	.921	3			
Gruplar İçinde	1328.476	296	.307 4.488	.068	.977
Toplam	1329.397	299			

Tablo 19 incelendiğinde aylık hanehalkı gelirin göre finansal okuryazarlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ayrıca, aylık hanehalkı gelirin göre öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları her bir üniversite için kendi bünyesinde de ayrı ayrı incelenmiş ve sonuçlar Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi’ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’ne Göre İncelenmesi

Üniversite		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p
Hacettepe	Gruplar Arasında	15.113	3			
	Gruplar İçinde	699.827	146	5.038 4.793	1.051	.372
	Toplam	714.940	149			
Bilecik	Gruplar Arasında	4.559	3			
	Gruplar İçinde	585.814	146	1.520 4.012	.379	.768
	Toplam	590.373	149			

Tablo 20’de de görüldüğü gibi; Hacettepe Üniversitesi’ndeki ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’ndeki öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları aylık hanehalkı gelirine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

3.6.2.6. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin kredi kartı kullanım durumuna göre finansal okuryazarlık puanlarının incelenmesi için t-testi yapılmıştır ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 21: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Puanı

	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kullanıyor	187	6.76	2.15	298	.664	.507
Kullanmıyor	113	6.59	2.04			

Tablo 21 incelendiğinde kredi kartı kullanım durumuna göre finansal okuryazarlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ayrıca, kredi kartı kullanım durumuna göre öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları her bir üniversite için kendi bünyesinde de ayrı ayrı incelenmiş ve sonuçlar Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi’ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’ne Göre İncelenmesi

Üniversite		N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Hacettepe	Kullanıyor	103	7.02	2.13	148	.405	.686
	Kullanmıyor	47	6.87	2.31			
Bilecik	Kullanıyor	84	6.41	2.13	148	.043	.966
	Kullanmıyor	66	6.40	1.82			

Tablo 22’de de görüldüğü gibi; Hacettepe Üniversitesi’ndeki ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’ndeki öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları kredi kartı kullanım durumlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

3.6.2.7. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Kişisel Finans Deneyimine Göre İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel finans deneyimine göre finansal okuryazarlık puanlarının incelenmesi için One Way ANOVA yapılmış ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 23: Kişisel Finans Deneyimine Göre Finansal Okuryazarlık Puanı

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p
Gruplar Arasında	21.524	4	5.381	1.214	.305
Gruplar İçinde	1307.872	295	4.433		
Toplam	1329.397	299			

Tablo 23 incelendiğinde kişisel finans deneyimine göre finansal okuryazarlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ayrıca, kişisel finans deneyimine göre öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları her bir üniversite için kendi bünyesinde de ayrı ayrı incelenmiş ve sonuçlar Tablo 24’te verilmiştir.

Tablo 24: Kişisel Finans Deneyimine Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi’ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’ne Göre İncelenmesi

Üniversite		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p
Hacettepe	Gruplar Arasında	12.551	4	3.138	.648	.629
	Gruplar İçinde	702.389	145	4.844		
	Toplam	714.940	149			
Bilecik	Gruplar Arasında	22.860	4	5.715	1.460	.217
	Gruplar İçinde	567.513	145	3.914		
	Toplam	590,373	149			

Tablo 24’te de görüldüğü gibi; Hacettepe Üniversitesi’ndeki ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’ndeki öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları kişisel finans deneyimlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

3.6.2.8. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Not Ortalamasına Göre İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin not ortalamalarına göre finansal okuryazarlık puanlarının incelenmesi için One Way ANOVA yapılmış ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 25: Katılımcıların Not Ortalamalarına Göre Finansal Okuryazarlık Puanı

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p
Gruplar Arasında	18.620	2			
Gruplar İçinde	1310.777	297	9.310	2.109	.123
Toplam	1329.397	299	4.413		

Tablo 25 incelendiğinde katılımcıların not ortalamalarına göre finansal okuryazarlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ayrıca, öğrencilerin not ortalamalarına göre finansal okuryazarlık puanları her bir üniversite için kendi bünyesinde de ayrı ayrı incelenmiş ve sonuçlar Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26: Katılımcıların Not Ortalamalarına Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi’ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’ne Göre İncelenmesi

Üniversite		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p
Hacettepe	Gruplar Arasında	20.480	2			
	Gruplar İçinde	694.460	147	10.240	2.168	.118
	Toplam	714.940	149	4.724		
Bilecik	Gruplar Arasında	2,303	2			
	Gruplar İçinde	588,071	147	1.151	.288	.750
	Toplam	590,373	149	4.000		

Tablo 26’da da görüldüğü gibi; Hacettepe Üniversitesi’ndeki ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’ndeki öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları not ortalamalarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

3.6.3. Finansal Okuryazarlık Soruları İle İlgili Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık anketinde yer alan her bir maddeye verdikleri cevaplar betimsel olarak analiz edilmiştir.

3.6.3.1. Sınıflara Göre Basit Bölme İşlemi

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden basit bölme işlemi sorusu (Beş arkadaş 1,000 TL’yi eşit şekilde paylaşmak isterse her bir kişiye kaç TL düşer?) sınıf değişkenine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 27: Sınıf Düzeyine Göre Basit Bölme İşlemi Sorusunun İncelenmesi (Sınıflara Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 1. Maddenin incelenmesi)

Sınıf	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
1. sınıf	0 %0	62 %96.9	2 %3.1	64 %100
2. sınıf	0 %0	72 %98.6	1 %1.4	73 %100
3.sınıf	0 %0	85 %100	0 %0	85 %100
4.sınıf	1 %1.3	76 %97.4	1 %1.3	78 %100
Toplam	1 %0.3	295 %98.3	4 %1.3	300 %100

Basit bölme işlemi sorusunu boş bırakan tek öğrenci 4. sınıf öğrencisiyken yanlış cevaplayan 2 öğrenci 1. sınıf; 1 öğrenci ise 4. Sınıf öğrencisidir.

3.6.3.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Basit Bölme İşlemi

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden basit bölme işlemi sorusu (Beş arkadaş 1,000 TL’yi eşit şekilde paylaşmak isterse her bir kişiye kaç TL düşer?) cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 28: Cinsiyet Değişkenine Göre Basit Bölme İşlemi Sorusunun İncelenmesi (Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 1. Maddenin incelenmesi)

Cinsiyet	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Kadın	0 %0	151 %99.3	1 %0.7	152 %100
Erkek	1 %0.7	144 %97.3	3 %2.0	148 %100
Toplam	1 %0.3	295 %98.3	4 %1.3	300 %100

Araştırmaya katılan 152 kadından 1'i basit bölme işlemi sorusuna yanlış cevap vermiştir. 148 erkeğin ise 4 tanesi yanlış cevap vermiş, 1 tanesi soruyu boş bırakmıştır.

3.6.3.3. Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Basit Bölme İşlemi

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden basit bölme işlemi sorusu (Beş arkadaş 1,000 TL'yi eşit şekilde paylaşmak isterse her bir kişiye kaç TL düşer?) finansal bilgi kaynaklarına göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 29: Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Basit Bölme İşlemi Sorusunun İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 1. Maddenin incelenmesi)

N	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Aile	0 %0	154 %98.7	2 %1.3	156 %100
Online	0 %0	56 %96.6	2 %3.4	58 %100
Dersler	1 %1.2	85 %98.8	0 %0	86 %100
Toplam	1 %0.3	295 %98.3	4 %1.3	300 %100

Finansal bilgi kaynağının ailesi olduğunu söyleyen 156 kişiden 2'si basit bölme işlemi sorusunu yanlış cevaplarırken; finansal bilgi kaynağının online olduğunu söyleyen 58 kişinin 2'si yanlış cevaplamıştır. Finansal bilgi kaynağının dersler olduğunu belirten 86 araştırmacı arasında basit bölme işlemi sorusuna yanlış cevap veren yoktur ancak 1 kişi boş bırakmıştır.

3.6.3.4. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Göre Basit Bölme İşlemi

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden basit bölme işlemi sorusu (Beş arkadaş 1,000 TL'yi eşit şekilde paylaşmak isterse her bir kişiye kaç TL düşer?) anne-babanın eğitim düzeyine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 30: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Basit Bölme İşlemi Sorusunun İncelenmesi (Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 1. Maddenin incelenmesi)

N	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Okur-yazar değil	0 %0	6 %100	0 %0	6 %100
İlkokul	0 %0	89 %98.9	1 %1.1	90 %100
Ortaokul	1 %1.9	52 %96.3	1 %1.9	54 %100
Lise	0 %0	88 %97.8	2 %2.2	90 %100
Lisans	0 %0	50 %100	0 %0	50 %100
Lisansüstü	0 %0	10 %100	0 %0	10 %100
Toplam	1 %0.3	295 %98.3	4 %1.3	300 %100

Katılımcılar arasında anne babası ilkokul mezunu olan 90 kişiden 1'i basit bölme işlemi sorusuna yanlış cevap verirken, anne babası ortaokul mezunu olan 54 kişiden 1'i, anne babası lise mezunu olan 90 kişiden ise 2'si yanlış cevap vermiştir. Boş bırakan 1 öğrencinin ise anne babasının ortaokul mezunu olduğu tespit edilmiştir.

3.6.3.5. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Basit Bölme İşlemi

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden basit bölme işlemi sorusu (Beş arkadaş 1,000 TL'yi eşit şekilde paylaşmak isterse her bir kişiye kaç TL düşer?) aylık hanehalkı gelirine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 31: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Basit Bölme İşlemi Sorusunun İncelenmesi (Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 1. Maddenin incelenmesi)

Aylık Hane Halkı Geliri	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
1.300 TL'den az	0 %0	23 %100	0 %0	23 %100
1.301-2.500 TL arası	1 %0.9	11 %97.4	2 %1.8	114 %100
2.501-4.000 TL arası	0 %0	99 %98	2 %2	101 %100
4.001 TL'den fazla	0 %0	62 %100	0 %0	62 %100
Toplam	1 %0.3	295 %98.3	4 %1.3	300 %100

Aylık hanehalkı gelirine göre basit bölme işleminin dağılımına baktığımız zaman; aylık hanehalkı geliri 1.300 TL'den az olan 23 katılımcıyla 4.001 TL'den fazla olan 62 katılımcının hepsi soruya doğru cevap vermiştir. Aylık hanehalkı geliri 1.301-2.500 TL arası olan 114 kişininse 2'si soruyu yanlış cevaplayıp 1'i boş bırakmıştır.

3.6.3.6. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Basit Bölme İşlemi

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden basit bölme işlemi sorusu (Beş arkadaş 1,000 TL'yi eşit şekilde paylaşmak isterse her bir kişiye kaç TL düşer?) kredi kartı kullanım durumuna göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 32: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Basit Bölme İşlemi Sorusunun İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 1. Maddenin incelenmesi)

Kredi Kartı Kullanma Durumu	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Kredi Kartı Kullanıyor	0 %0	186 %99.5	1 %0.5	187 %100
Kredi Kartı Kullanmıyor	1 %0.9	109 %96.5	3 %2.7	113 %100
Toplam	1 %0.3	295 %98.3	4 %1.3	300 %100

Kredi kartı kullanan 184 kişiden 1'i basit bölme işlemi sorusunu yanlış yaparken; kredi kartı kullanmayan 116 kişiden 3'ü yanlış yapmış 1'i de soruyu boş bırakmıştır.

3.6.3.7. Sınıf Düzeyine Göre Paranın Zaman Değeri Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden paranın zaman değeri sorusu (“Gelecek yıl elde edeceğim 1,000 TL bugün elimde tuttuğum 1,000 TL’den daha değerlidir”) sınıf düzeyine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 33: Sınıf Düzeyine Göre Paranın Zaman Değeri Sorusunun İncelenmesi
(Sınıflara Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 2. Maddenin incelenmesi)

	Doğru	Yanlış	Toplam
1	25 %39.1	39 %60.9	64 %100.0
2	27 %37.0	46 %63.0	73 %100.0
3	28 %32.9	57 %67.1	85 %100.0
4	30 %38.5	48 %61.5	78 %100.0
Toplam	110 %36.7	190 %63.3	300 %100.0

Paranın zaman değeri ile ilgili soruya 1. sınıf olan 64 katılımcının %60.9’u; 2. Sınıf olan 73 katılımcının %63’ü; 85 kişi olan 3. Sınıf katılımcının %67.1’i ve 78 kişi olan 4. Sınıf katılımcının %61,1’i doğru cevap vermiştir.

3.6.3.8. Cinsiyet Değişkenine Göre Paranın Zaman Değeri Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden paranın zaman değeri sorusu (“Gelecek yıl elde edeceğim 1,000 TL bugün elimde tuttuğum 1,000 TL’den daha değerlidir”) cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 34: Cinsiyet Değişkenine Göre Paranın Zaman Değeri Sorusunun İncelenmesi (Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 2. Maddenin incelenmesi)

	Doğru	Yanlış	Toplam
Kadın	60	92	152
	%39.5	%60.5	%100.0
Erkek	50	98	148
	%33.8	%66.2	%100.0
Toplam	110	190	300
	%36.7	%63.3	%100.0

Araştırmaya katılan 152 kadından %60.5'i paranın zaman değeri sorusuna yanlış cevap verirken, 148 erkek katılımcının %66.2'si yanlış cevap vermiştir.

3.6.3.9. Finansal Bilgi Kaynağına Göre Paranın Zaman Değeri Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden paranın zaman değeri sorusu (“Gelecek yıl elde edeceğim 1,000 TL bugün elimde tuttuğum 1,000 TL’den daha değerlidir”) finansal bilgi kaynağına göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 35: Finansal Bilgi Kaynağına Göre Paranın Zaman Değeri Sorusunun İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynağına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 2. Maddenin incelenmesi)

	Doğru	Yanlış	Toplam
Aile	51	105	156
	%32.7	%67.3	%100.0
Online	32	26	58
	%55.2	%44.8	%100.0
Dersler	27	59	86
	%31.4	%68.6	%100.0
Toplam	110	190	300
	%36.7	%63.3	%100.0

Finansal bilgi kaynağının ailesi olduğunu söyleyenlerden %67.3'ü paranın zaman değeri ile ilgili soruyu yanlış cevaplarırken; finansal bilgi kaynağının online olduğunu söyleyenlerin %55.2'si doğru cevaplamıştır. Finansal bilgi kaynağının dersler olduğunu belirten araştırmacıların da %68.6'sı paranın zaman değeri sorusuna yanlış cevap vermiştir.

3.6.3.10. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Paranın Zaman Değeri Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden paranın zaman değeri sorusu (“Gelecek yıl elde edeceğim 1,000 TL bugün elimde tuttuğum 1,000 TL’den daha değerlidir”) anne-babanın eğitim düzeyine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 36: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Paranın Zaman Değeri Sorusunun İncelenmesi (Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 2. Maddenin incelenmesi)

Anne-babanın Eğitim Düzeyi	Doğru	Yanlış	Toplam
Okur-yazar değil	4	2	6
	%66.7	%33.3	%100.0
İlkokul	39	51	90
	%43.3	%56.7	%100.0
Ortaokul	27	27	54
	%50.0	%50.0	%100.0
Lise	22	68	90
	%24.4	%75.6	%100.0
Lisans	16	34	50
	%32.0	%68.0	%100.0
Lisansüstü	2	8	10
	%20.0	%80.0	%100.0
Toplam	110	190	300
	%36.7	%63.3	%100.0

Katılımcılar arasında anne babası okuma yazma bilmeyenlerin %66.7’si paranın zaman değeri sorusuna doğru cevap vermiştir. Anne babası lisans mezunu olanların %68’i aynı soruya yanlış cevap verirken, anne babası lisansüstü mezunu olanların %80’i yanlış cevap vermiştir.

3.6.3.11. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Paranın Zaman Değeri Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden paranın zaman değeri sorusu (“Gelecek yıl elde edeceğim 1,000 TL bugün elimde tuttuğum 1,000 TL’den daha değerlidir”) aylık hanehalkı gelirine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 37: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Paranın Zaman Değeri Sorusunun İncelenmesi (Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 2. Maddenin incelenmesi)

	Doğru	Yanlış	Toplam
1300 TL'den az	7	16	23
	%30.4	%69.6	%100.0
1301-2500 TL arası	45	69	114
	%39.5	%60.5	%100.0
2501-4000 TL arası	40	61	101
	%39.6	%60.4	%100.0
4001 TL'den fazla	18	44	62
	%29.0	%71.0	%100.0
Toplam	110	190	300
	%36.7	%63.3	%100.0

Katılımcılar arasında aylık hanehalkı gelir düzeyi 1300 TL'den az olanların %69.6'sı paranın zaman değeri sorusunu yanlış cevaplarırken, aylık hanehalkı geliri 1301-2500 TL arasında olanların %60.5'i, aylık hane halkı geliri 2501-4000 TL arasında olanların %60.4'ü ve aylık hanehalkı geliri 4001 TL'den fazla olanların %71'i aynı soruya yanlış cevap vermiştir.

3.6.3.12. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Paranın Zaman Değeri Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden paranın zaman değeri sorusu ("Gelecek yıl elde edeceğim 1,000 TL bugün elimde tuttuğum 1,000 TL'den daha değerlidir") kredi kartı kullanım durumuna göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 38: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Paranın Zaman Değeri Sorusunun İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 2. Maddenin incelenmesi)

	Doğru	Yanlış	Toplam
Kredi Kartı Kullanıyor	66	121	187
	%35.3	%64.7	%100.0
Kredi Kartı Kullanmıyor	44	69	113
	%38.9	%61.1	%100.0
Toplam	110	190	300
	%36.7	%63.3	%100.0

Kredi kartı kullanan %64.7'si paranın zaman değeri ile ilgili soruya yanlış cevap verirken kredi kartı kullanmayan %61.1'i yanlış cevap vermiştir.

3.6.3.13. Sınıf Düzeyine Göre Ödenen Faiz Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden ödenen faiz sorusu (Arkadaşınıza 50 TL borç verdiğinizi ve bu borcun ertesi gün size 50 TL olarak geri ödendiğini düşünün. Arkadaşınız bu borç için ne kadar faiz ödemiş oldu?) sınıf düzeyine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 39: Sınıf Düzeyine Göre Ödenen Faiz Sorusunun İncelenmesi (Sınıflara Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 3. Maddenin incelenmesi)

Sınıf	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
1	1	63	0	64
	%1.6	%98.4	%0.0	%100.0
2	1	72	0	73
	%1.4	%98.6	%0.0	%100.0
3	2	78	5	85
	%2.4	%91.8	%5.9	%100.0
4	1	76	1	78
	%1.3	%97.4	%1.3	%100.0
Toplam	5	289	6	300
	%1.7	%96.3	%2.0	%100.0

Ödenen faizle ilgili soruyu 1. ve 2. sınıf olan katılımcıların hiçbiri yanlış yapmamış; her ikisinden de birer kişi boş bırakmıştır. Söz konusu soruyu 3. sınıflardan 2 kişi boş bırakıp 5 kişi yanlış cevaplarırken; 4. sınıflardan 1 kişi cevap vermemiş, 1 kişi de yanlış cevap vermiştir.

3.6.3.14. Cinsiyet Değişkenine Göre Ödenen Faiz Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden ödenen faiz sorusu (Arkadaşınıza 50 TL borç verdiğinizi ve bu borcun ertesi gün size 50 TL olarak geri ödendiğini düşünün. Arkadaşınız bu borç için ne kadar faiz ödemiş oldu?) cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 40: Cinsiyet Değişkenine Göre Ödenen Faiz Sorusunun İncelenmesi
(Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 3. Maddenin incelenmesi)

Cinsiyet	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Kadın	1	149	2	152
	%0.7	%98.0	%1.3	%100.0
Erkek	4	140	4	148
	%2.7	%94.6	%2.7	%100.0
Toplam	5	289	6	300
	%1.7	%96.3	%2.0	%100.0

Araştırmaya katılan kadınların %1.3'ü ödenen faizle ilgili soruya yanlış cevap vermiş; % 0.7'si boş bırakmıştır. Erkeklerin ise %2.7'si aynı soruya yanlış cevap vermiş, %2.7'si boş bırakmıştır.

3.6.3.15. Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Ödenen Faiz Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden ödenen faiz sorusu (Arkadaşınıza 50 TL borç verdiğinizizi ve bu borcun ertesi gün size 50 TL olarak geri ödendiğini düşünün. Arkadaşınız bu borç için ne kadar faiz ödemiş oldu?) finansal bilgi kaynaklarına göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 41: Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Ödenen Faiz Sorusunun İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 3. Maddenin incelenmesi)

Finansal Bilgi Kaynağı	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Aile	1	152	3	156
	%0.6	%97.4	%1.9	%100.0
Online	2	55	1	58
	%3.4	%94.8	%1.7	%100.0
Dersler	2	82	2	86
	%2.3	%95.3	%2.3	%100.0
Toplam	5	289	6	300
	%1.7	%96.3	%2.0	%100.0

Finansal bilgi kaynağının ailesi olduğunu belirtenlerin %1.9'u ödenen faizle ilgili soruyu yanlış cevaplamış, %0.6'sı boş bırakmıştır. Aynı soruya finansal bilgi kaynağının online olduğunu belirtenlerin %1.7'si yanlış cevap vermiş, %3.4'ü boş bırakmıştır. Finansal bilgi kaynağının dersler olduğunu belirtenlerin ise %2.3'ü ödenen faizle ilgili soruya yanlış cevap vermiş, %2.3'ü boş bırakmıştır.

3.6.3.16. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Ödenen Faiz Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden ödenen faiz sorusu (Arkadaşınıza 50 TL borç verdiğinizi ve bu borcun ertesini size 50 TL olarak geri ödendiğini düşünün. Arkadaşınız bu borç için ne kadar faiz ödemiş oldu?) anne-babanın eğitim düzeyine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 42: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Ödenen Faiz Sorusunun İncelenmesi (Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 3. Maddenin incelenmesi)

Anne-Babanın Eğitim Düzeyi	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Okur-yazar değil	1 %16.7	5 %83.3	0 %0.0	6 %100.0
İlkokul	1 %1.1	87 %96.7	2 %2.2	90 %100.0
Ortaokul	1 %1.9	53 %98.1	0 %0.0	54 %100.0
Lise	1 %1.1	87 %96.7	2 %2.2	90 %100.0
Lisans	1 %2.0	48 %96.0	1 %2.0	50 %100.0
Lisansüstü	0 %0.0	9 %90.0	1 %10.0	10 %100.0
Toplam	5 %1.7	289 %96.3	6 %2.0	300 %100.0

Katılımcılar arasında anne babası okuma yazma bilmeyenlerden ödenen faiz sorusuna yanlış cevap veren kimse yoktur. Aynı soruya katılımcılar arasında anne babası ilkököl mezunu olanların %2.2'si yanlış cevap vermiş, %1.1'i boş bırakmıştır. Anne babası ortaokul mezunu olanlar arasında soruya yanlış cevap veren yoktur. Anne babası lise mezunu olanların %2.2'si yanlış cevaplamış, anne babası lisans mezunu

olanların %2'si yanlış cevaplamış, %2'si boş bırakmıştır. Anne babası lisansüstü mezunu olanların ise %96.3'ü soruyu doğru cevaplamıştır.

3.6.3.17. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Ödenen Faiz Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden ödenen faiz sorusu (Arkadaşınıza 50 TL borç verdiğiniz ve bu borcun ertesi gün size 50 TL olarak geri ödendiğini düşünün. Arkadaşınız bu borç için ne kadar faiz ödemiş oldu?) aylık hanehalkı gelirine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 43: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Ödenen Faiz Sorusunun İncelenmesi (Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 3. Maddenin incelenmesi)

Aylık Hanehalkı Geliri	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
1.300 TL'den az	0	23	0	23
	%0.0	%100.0	%0.0	%100.0
1.301-2.500 TL arası	4	106	4	114
	%3.5	%93.0	%3.5	%100.0
2.501-4.000 TL arası	0	99	2	101
	%0.0	%98.0	%2.0	%100.0
4.001 TL'den fazla	1	61	0	62
	%1.6	%98.4	%0.0	%100.0
Toplam	5	289	6	300
	%1.7	%96.3	%2.0	%100.0

Aylık hanehalkı gelirine göre ödenen faiz sorusunun dağılımına baktığımız zaman; aylık hanehalkı geliri 1.300 TL'den az olan katılımcılarla aylık hanehalkı geliri 4.001 TL'den fazla olan katılımcıların hiçbiri soruya yanlış cevap vermemiştir. Aylık hanehalkı geliri 1.301-2.500 TL arası olan katılımcıların%3.5'i soruyu yanlış yapmış; aylık hanehalkı geliri 2.501-4.000 TL arası olan katılımcıların ise %2'si ödenen faizle ilgili soruya yanlış cevap vermiştir.

3.6.3.18. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Ödenen Faiz Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden ödenen faiz sorusu (Arkadaşınıza 50 TL borç verdiğiniz ve bu borcun ertesi gün size 50 TL olarak geri ödendiğini düşünün. Arkadaşınız bu borç için ne kadar faiz ödemiş oldu?)

kredi kartı kullanım durumuna göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 44: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Ödenen Faiz Sorusunun İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 3. Maddenin incelenmesi)

Kredi Kartı Kullanım Durumu	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Kredi Kartı Kullanıyor	4 %2.1	180 %96.3	3 %1.6	187 %100.0
Kredi Kartı Kullanmıyor	1 %0.9	109 %96.5	3 %2.7	113 %100.0
Toplam	5 %1.7	289 %96.3	6 %2.0	300 %100.0

Kredi kartı kullanan katılımcıların %1.6'sı ödenen faizle ilgili soruya yanlış cevap vermiş; kredi kartı kullanmayan katılımcıların ise %2.7'si aynı soruya yanlış cevap vermiştir.

3.6.3.19. Sınıf Düzeyine Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden basit faiz hesaplama sorusu (100 L'nizin olduğunu ve yıllık %5 faiz üzerinden bankaya yatırdığımızı düşünün. Hesabınıza hiç karışmadığımız durumda 1. yılın sonunda hesabınızda kaç TL olur?) sınıf düzeyine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 45: Sınıf Düzeyine Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Sınıflara Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 4. Maddenin incelenmesi)

Sınıf	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
1	2	49	13	64
	%3.1	%76.6	%20.3	%100.0
2	7	51	15	73
	%9.6	%69.9	%20.5	%100.0
3	6	75	4	85
	%7.1	%88.2	%4.7	%100.0
4	2	74	2	78
	%2.6	%94.9	%2.6	%100.0
Toplam	17	249	34	300
	%5.7	%83.0	%11.3	%100.0

Basit faiz hesaplamayla ilgili soruya 1. sınıf katılımcıların %20.3'ü yanlış cevap verirken %3.1'i boş bırakmıştır. 4. Sınıf katılımcıların ise %2.6'sı aynı soruya yanlış cevap verirken %2.6'sı boş bırakmıştır.

3.6.3.20. Cinsiyet Değişkenine Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden basit faiz hesaplama sorusu (100 L'nizin olduğunu ve yıllık %5 faiz üzerinden bankaya yatırdığınızı düşünün. Hesabınıza hiç karışmadığınız durumda 1. yılın sonunda hesabınızda kaç TL olur?) cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 46: Cinsiyet Değişkenine Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 4. Maddenin incelenmesi)

Cinsiyet	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Kadın	11	122	19	152
	%7.2	%80.3	%12.5	%100.0
Erkek	6	127	15	148
	%4.1	%85.8	%10.1	%100.0
Toplam	17	249	34	300
	%5.7	%83.0	%11.3	%100.0

Araştırmaya katılan kadınlardan %12.5'i basit faiz hesaplamayla ilgili soruya yanlış cevap vermiş; %7.2'si soruyu boş bırakmıştır. Erkek katılımcıların ise %10.1'i yanlış cevap vermiş, %4.1'i de soruyu boş bırakmıştır.

3.6.3.21. Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden basit faiz hesaplama sorusu (100 L'nizin olduğunu ve yıllık %5 faiz üzerinden bankaya yatırdığınızı düşünün. Hesabınıza hiç karışmadığınız durumda 1. yılın sonunda hesabınızda kaç TL olur?) finansal bilgi kaynaklarına göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 47: Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 4. Maddenin incelenmesi)

Finansal Bilgi Kaynağı	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Aile	11 %7.1	122 %78.2	23 %14.7	156 %100.0
Online	3 %5.2	49 %84.5	6 %10.3	58 %100.0
Dersler	3 %3.5	78 %90.7	5 %5.8	86 %100.0
Toplam	17 %5.7	249 %83.0	34 %11.3	300 %100.0

Finansal bilgi kaynağının ailesi olduğunu söyleyen katılımcıların%14.7'si basit faiz hesaplamayla ilgili soruyu yanlış cevaplamıştır. Finansal bilgi kaynağının online olduğunu söyleyen katılımcıların %10.3'ü soruyu yanlış cevaplamış, finansal bilgi kaynağının dersler olduğunu belirten katılımcıların da %5.8'i basit faiz hesaplamayla ilgili soruya yanlış cevap vermiştir.

3.6.3.22. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden basit faiz hesaplama sorusu (100 L'nizin olduğunu ve yıllık %5 faiz üzerinden bankaya yatırdığınızı düşünün. Hesabınıza hiç karışmadığınız durumda 1. yılın sonunda hesabınızda kaç TL olur?) anne-babanın eğitim düzeyine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 48: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 4. Maddenin incelenmesi)

Anne-Babanın Eğitim Düzeyi	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Okur-yazar değil	0 %0.0	4 %66.7	2 %33.3	6 %100.0
İlkokul	7 %7.8	68 %75.6	15 %16.7	90 %100.0
Ortaokul	2 %3.7	46 %85.2	6 %11.1	54 %100.0
Lise	6 %6.7	75 %83.3	9 %10.0	90 %100.0
Lisans	2 %4.0	46 %92.0	2 %4.0	50 %100.0
Lisansüstü	0 %0.0	10 %100.0	0 %0.0	10 %100.0
Toplam	17 %5.7	249 %83.0	34 %11.3	300 %100.0

Katılımcılar arasında anne babası okuma yazma bilmeyen katılımcıların %33.3'ü basit faiz hesaplamayla ilgili soruya yanlış cevap vermiştir. Aynı soruya katılımcılar arasında anne babası ilköğretim mezunu olanların %16.7'si yanlış cevap vermiştir. Anne babası ortaokul mezunu olan katılımcıların %11.1'i soruya yanlış cevap verirken anne babası lise mezunu olanların %10'u yanlış cevaplamıştır. Anne babası lisansüstü mezunu olan katılımcılar arasında soruya yanlış cevap veren bulunmamaktadır.

3.6.3.23. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden basit faiz hesaplama sorusu (100 L'nizin olduğunu ve yıllık %5 faiz üzerinden bankaya yatırdığınızı düşünün. Hesabınıza hiç karışmadığınız durumda 1. yılın sonunda hesabınızda kaç TL olur?) aylık hanehalkı gelirine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 49: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 4. Maddenin incelenmesi)

Aylık Hanehalkı Geliri	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
1300 TL'den az	0 %0.0	18 %78.3	5 %21.7	23 %100.0
1301-2500 TL arası	9 %7.9	86 %75.4	19 %16.7	114 %100.0
2501-4000 TL arası	7 %6.9	87 %86.1	7 %6.9	101 %100.0
4001 TL'den fazla	1 %1.6	58 %93.5	3 %4.8	62 %100.0
Toplam	17 %5.7	249 %83.0	34 %11.3	300 %100.0

Aylık hanehalkı gelirine göre basit faiz hesaplama sorusunun dağılımına baktığımız zaman; aylık hanehalkı geliri 1300 TL'den az olan katılımcılar arasında soruyu boş bırakan bulunmamaktadır. Aylık hanehalkı geliri 2501-4000 TL arası olan katılımcıların %6.9'u basit faiz hesaplama sorusuna cevap vermemiş %6.9'u da yanlış cevap vermiştir. Aylık hanehalkı geliri 4001 TL'den fazla olan katılımcıların ise %1.6'sı basit faiz hesaplama sorusunu boş bırakmıştır.

3.6.3.24. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden basit faiz hesaplama sorusu (100 L'nizin olduğunu ve yıllık %5 faiz üzerinden bankaya yatırdığınızı düşünün. Hesabınıza hiç karışmadığınız durumda 1. yılın sonunda hesabınızda kaç TL olur?) kredi kartı kullanım durumuna göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 50: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Basit Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 4. Maddenin incelenmesi)

Kredi Kartı Kullanım Durumu	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Kredi Kartı Kullanıyor	14	149	24	187
	%7.5	%79.7	%12.8	%100.0
Kredi Kartı Kullanmıyor	3	100	10	113
	%2.7	%88.5	%8.8	%100.0
Toplam	17	249	34	300
	%5.7	%83.0	%11.3	%100.0

Kredi kartı kullanan katılımcıların %79.7'si basit faiz hesaplamayla ilgili soruya doğru cevap vermiş, kredi kartı kullanmayan katılımcıların ise %88.5'i soruya doğru cevap vermiştir.

3.6.3.25. Sınıf Düzeyine Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden bileşik faiz hesaplama sorusu (100 TL'nizin olduğunu ve yıllık %10 bileşik faiz üzerinden 3 yıllığına bankaya yatırdığınızı düşünün. Hesabınıza hiç karışmadığınız durumda 3 yıl sonra hesabınızda kaç TL olur?) sınıf düzeyine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 51: Sınıf Düzeyine Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Sınıflara Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 5. Maddenin incelenmesi)

Sınıf	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
1	19	14	31	64
	%29.7	%21.9	%48.4	%100.0
2	20	27	26	73
	%27.4	%37.0	%35.6	%100.0
3	14	36	35	85
	%16.5	%42.4	%41.2	%100.0
4	4	52	22	78
	%5.1	%66.7	%28.2	%100.0
Toplam	57	129	114	300
	%19.0	%43.0	%38.0	%100.0

Bileşik faiz hesaplamayla ilgili soruya 1. sınıf katılımcıların %48.4'ü yanlış cevap verirken 4. sınıf katılımcıların %28.2'si yanlış cevaplamıştır.

3.6.3.26. Cinsiyet Değişkenine Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden bileşik faiz hesaplama sorusu (100 TL'nizin olduğunu ve yıllık %10 bileşik faiz üzerinden 3 yıllığına bankaya yatırdığınızı düşünün. Hesabınıza hiç karışmadığınız durumda 3 yıl sonra hesabınızda kaç TL olur?) cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 52: Cinsiyet Değişkenine Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 5. Maddenin incelenmesi)

Cinsiyet	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Kadın	33 %21.7	61 %40.1	58 %38.2	152 %100.0
Erkek	24 %16.2	68 %45.9	56 %37.8	148 %100.0
Toplam	57 %19.0	129 %43.0	114 %38.0	300 %100.0

Araştırmaya katılan kadınların %40.1'i bileşik faiz hesaplamayla ilgili soruya doğru cevap vermiştir. Erkeklerin ise %45.9'u doğru cevap vermiştir.

3.6.3.27. Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden bileşik faiz hesaplama sorusu (100 TL'nizin olduğunu ve yıllık %10 bileşik faiz üzerinden 3 yıllığına bankaya yatırdığınızı düşünün. Hesabınıza hiç karışmadığınız durumda 3 yıl sonra hesabınızda kaç TL olur?) finansal bilgi kaynaklarına göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 53: Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 5.

Maddenin incelenmesi)

Finansal Bilgi Kaynağı	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Aile	37	60	59	156
	%23.7	%38.5	%37.8	%100.0
Online	11	20	27	58
	%19.0	%34.5	%46.6	%100.0
Dersler	9	49	28	86
	%10.5	%57.0	%32.6	%100.0
Toplam	57	129	114	300
	%19.0	%43.0	%38.0	%100.0

Finansal bilgi kaynağının ailesi olduğunu söyleyen katılımcıların %38.5'i bileşik faiz hesaplamayla ilgili soruyu doğru cevaplamış, finansal bilgi kaynağının online olduğunu söyleyen katılımcıların %46.6'sı yanlış cevaplamıştır. Finansal bilgi kaynağının dersler olduğunu belirten katılımcıların ise %57'lik kısmı bileşik faiz hesaplamayla ilgili soruyu doğru cevaplamıştır.

3.6.3.28. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden bileşik faiz hesaplama sorusu (100 TL'nizin olduğunu ve yıllık %10 bileşik faiz üzerinden 3 yıllığına bankaya yatırdığınızı düşünün. Hesabınıza hiç karışmadığınız durumda 3 yıl sonra hesabınızda kaç TL olur?) anne-babanın eğitim düzeyine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 54: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 5. Maddenin incelenmesi)

Anne-Babanın Eğitim Düzeyi	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Okur-yazar değil	2 %33.3	1 %16.7	3 %50.0	6 %100.0
İlkokul	21 %23.3	26 %28.9	43 %47.8	90 %100.0
Ortaokul	7 %13.0	22 %40.7	25 %46.3	54 %100.0
Lise	19 %21.1	38 %42.2	33 %36.7	90 %100.0
Lisans	8 %16.0	33 %66.0	9 %18.0	50 %100.0
Lisansüstü	0 %0.0	9 %90.0	1 %10.0	10 %100.0
Toplam	57 %19.0	129 %43.0	114 %38.0	300 %100.0

Katılımcılar arasında anne babası okuma yazma bilmeyen katılımcıların %50'si bileşik faiz hesaplamayla ilgili soruya doğru cevap vermiştir. Aynı soruya katılımcılar arasında anne babası ilkokul mezunu olan katılımcıların %47.8'i yanlış cevap vermiş, anne babası ortaokul mezunu olan katılımcıların ise %46.3'ü yanlış cevap vermiştir. Anne babası lisans mezunu olan katılımcıların %66'sı doğru cevap verirken; anne babası lisansüstü mezunu katılımcıların %90'ı soruyu doğru cevaplamıştır.

3.6.3.29. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden bileşik faiz hesaplama sorusu (100 TL'nizin olduğunu ve yıllık %10 bileşik faiz üzerinden 3 yıllığına bankaya yatırdığınızı düşünün. Hesabınıza hiç karışmadığımız durumda 3 yıl sonra hesabınızda kaç TL olur?) aylık hanehalkı gelirine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 55: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 5.

Maddenin incelenmesi)

Aylık Hanehalkı Geliri	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
1300 TL'den az	7 %30.4	6 %26.1	10 %43.5	23 %100.0
1301-2500 TL arası	26 %22.8	35 %30.7	53 %46.5	114 %100.0
2501-4000 TL arası	19 %18.8	44 %43.6	38 %37.6	101 %100.0
4001 TL'den fazla	5 %8.1	44 %71.0	13 %21.0	62 %100.0
Toplam	57 %19.0	129 %43.0	114 %38.0	300 %100.0

Aylık hanehalkı gelirine göre bileşik faiz hesaplama sorusunun dağılımına baktığımız zaman; aylık hanehalkı geliri 1300 TL'den az olan katılımcıların %43.5'i soruyu yanlış cevaplamış, aylık hanehalkı geliri 1301-2500 TL katılımcılarınsa %46.5'i soruyu yanlış cevaplamıştır. Aylık hanehalkı geliri 2501-4000 TL arası olan katılımcıların %43.6'ı bileşik faiz hesaplamayla ilgili soruya doru cevap vermiş, aylık hanehalkı geliri 4001 TL'den fazla olan katılımcıların ise %71'i doğru vermiştir.

3.6.3.30. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden bileşik faiz hesaplama sorusu (100 TL'nizin olduğunu ve yıllık %10 bileşik faiz üzerinden 3 yıllığına bankaya yatırdığınızı düşünün. Hesabınıza hiç karışmadığınız durumda 3 yıl sonra hesabınızda kaç TL olur?) kredi kartı kullanım durumuna göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 56: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Bileşik Faiz Hesaplama Sorusunun İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 5. Maddenin incelenmesi)

Kredi Kartı Kullanım Durumu	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Kredi Kartı Kullanıyor	46 %24.6	78 %41.7	63 %33.7	187 %100.0
Kredi Kartı Kullanmıyor	11 %9.7	51 %45.1	51 %45.1	113 %100.0
Toplam	57 %19.0	129 %43.0	114 %38.0	300 %100.0

Kredi kartı kullanan katılımcıların %41.7'si bileşik faiz hesaplamayla ilgili soruya doğru cevap vermiş, kredi kartı kullanmayan katılımcıların ise %45.1'i soruyu doğru yapmıştır.

3.6.3.31. Sınıf Düzeyine Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Soru

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden risk ve getiri ilişkisini içeren sorusu (Yüksek riskli bir finansal ürüne yatırım yaparsanız yüksek getiri elde etme ihtimaliniz artar) sınıf düzeyine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 57: Sınıf Düzeyine Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Sorunun İncelenmesi (Sınıf Faktörüne Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 6. Maddenin incelenmesi)

Sınıf	Doğru	Yanlış	Toplam
1	39 %60.9	25 %39.1	64 %100.0
2	45 %61.6	28 %38.4	73 %100.0
3	54 %63.5	31 %36.5	85 %100.0
4	59 %75.6	19 %24.4	78 %100.0
Toplam	197 %65.7	103 %34.3	300 %100.0

Risk ve getiri ilişkisini içeren soruya 1. sınıf olan katılımcıların %60.9'u; 2. sınıf olan katılımcıların %61.6'sı; 3. sınıf katılımcıların %63.5'i ve 4. Sınıf katılımcıların %75.6'sı doğru cevap vermiştir.

3.6.3.32. Cinsiyet Değişkenine Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Soru

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden risk ve getiri ilişkisini içeren sorusu (Yüksek riskli bir finansal ürüne yatırım yaparsanız yüksek getiri elde etme ihtimaliniz artar) cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 58: Cinsiyet Değişkenine Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Sorunun İncelenmesi (Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 6. Maddenin incelenmesi)

Cinsiyet	Doğru	Yanlış	Toplam
Kadın	96	56	152
	%63.2	%36.8	%100.0
Erkek	101	47	148
	%68.2	%31.8	%100.0
Toplam	197	103	300
	%65.7	%34.3	%100.0

Araştırmaya katılan 152 kadınların %63.2'si risk ve getiri ilişkisini içeren soruya doğru cevap verirken, erkek katılımcıların %68.2'si doğru cevap vermiştir.

3.6.3.33. Finansal Bilgi Kaynağına Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Soru

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden risk ve getiri ilişkisini içeren sorusu (Yüksek riskli bir finansal ürüne yatırım yaparsanız yüksek getiri elde etme ihtimaliniz artar) finansal bilgi kaynağına göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 59: Finansal Bilgi Kaynağına Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Sorunun İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynağına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 6. Maddenin incelenmesi)

Finansal Bilgi Kaynağı	Doğru	Yanlış	Toplam
Aile	91 %58.3	65 %41.7	156 %100.0
Online	37 %63.8	21 %36.2	58 %100.0
Dersler	69 %80.2	17 %19.8	86 %100.0
Toplam	197 %65.7	103 %34.3	300 %100.0

Finansal bilgi kaynağının ailesi olduğunu söyleyen katılımcıların %58.3'ü risk ve getiri ilişkisini içeren soruyu doğru cevaplarırken; finansal bilgi kaynağının online olduğunu söyleyen katılımcıların %63.8'i doğru cevaplamıştır. Finansal bilgi kaynağının dersler olduğunu belirten katılımcılar arasında da risk ve getiri ilişkisini içeren soruya yanlış cevap verenlerin oranı %80.2'dir.

3.6.3.34. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Soru

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden risk ve getiri ilişkisini içeren sorusu (Yüksek riskli bir finansal ürüne yatırım yaparsanız yüksek getiri elde etme ihtimaliniz artar) anne-babanın eğitim düzeyine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 60: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Sorunun İncelenmesi (Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 6. Maddenin incelenmesi)

Anne-Babanın Eğitim Düzeyi	Doğru	Yanlış	Toplam
Okur-yazar değil	3 %50.0	3 %50.0	6 %100.0
İlkokul	57 %63.3	33 %36.7	90 %100.0
Ortaokul	33 %61.1	21 %38.9	54 %100.0
Lise	56 %62.2	34 %37.8	90 %100.0
Lisans	39 %78.0	11 %22.0	50 %100.0
Lisansüstü	9 %90.0	1 %10.0	10 %100.0
Toplam	197 %65.7	103 %34.3	300 %100.0

Katılımcılar arasında anne babası okuma yazma bilmeyen katılımcıların %50'si risk ve getiri ilişkisini içeren soruya doğru cevap verirken; ilkökul mezunu olan katılımcıların %63.3'ü; anne babası ortaokul mezunu olan katılımcıların %61.1'i; anne babası lise mezunu olan katılımcıların %62.2'si doğru cevap vermiştir. Anne babası lisansüstü mezunu olan katılımcıların ise %90'ının risk ve getiri ilişkisini içeren soruya doğru cevap verdiği tespit edilmiştir.

3.6.3.35. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Soru

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden risk ve getiri ilişkisini içeren sorusu (Yüksek riskli bir finansal ürüne yatırım yaparsanız yüksek getiri elde etme ihtimaliniz artar) aylık hanehalkı gelirine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 61: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Sorunun İncelenmesi (Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 6. Maddenin incelenmesi)

Aylık Hanehalkı Geliri	Doğru	Yanlış	Toplam
1300 TL'den az	18 %78.3	5 %21.7	23 %100.0
1301-2500 TL arası	70 %61.4	44 %38.6	114 %100.0
2501-4000 TL arası	60 %59.4	41 %40.6	101 %100.0
4001 TL'den fazla	49 %79.0	13 %21.0	62 %100.0
Toplam	197 %65.7	103 %34.3	300 %100.0

Aylık hanehalkı gelirine göre risk ve getiri ilişkisini içeren soruya verilen cevapların dağılımına baktığımız zaman; aylık hanehalkı geliri 1300 TL'den az olan katılımcıların %78.3'ünün, aylık hanehalkı geliri 1301-2500 TL arasında olan katılımcıların %61.4'ünün, aylık hanehalkı geliri 2501-4000 TL arasında olan katılımcıların %59.4'ünün ve aylık hanehalkı geliri 4001 TL'den fazla olan katılımcıların %79'unun bu soruya doğru cevap verdiğini görebiliriz.

3.6.3.36. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Soru

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden risk ve getiri ilişkisini içeren sorusu (Yüksek riskli bir finansal ürüne yatırım yaparsanız yüksek getiri elde etme ihtimaliniz artar) kredi kartı kullanım durumuna göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 62: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Risk ve Getiri İlişkisini İçeren Sorunun İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 6. Maddenin incelenmesi)

Kredi Kartı Kullanım Durumu	Doğru	Yanlış	Toplam
Kredi Kartı Kullanıyor	120 %64.2	67 %35.8	187 %100.0
Kredi Kartı Kullanmıyor	77 %68.1	36 %31.9	113 %100.0
Toplam	197 %65.7	103 %34.3	300 %100.0

Kredi kartı kullanan katılımcıların %64.2'si paranın zaman değeri ile ilgili soruya doğru cevap verirken kredi kartı kullanmayan katılımcıların %68.1'i soruya doğru cevap vermiştir.

3.6.3.37. Sınıf Düzeyine Göre Enflasyon Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden enflasyon bilgisini ölçen soruya (Geliriniz %5, enflasyon da %8 arttığında eskiye oranla ne kadar ürün satın alabilirsiniz?) verdikleri cevaplar sınıf düzeyine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 63: Sınıf Düzeyine Göre Enflasyon Bilgisini Ölçen Sorunun İncelenmesi (Sınıflara Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 7. Maddenin incelenmesi)

Sınıf	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
1	25 %39.1	26 %40.6	13 %20.3	64 %100.0
2	23 %31.5	42 %57.5	8 %11.0	73 %100.0
3	20 %23.5	50 %58.8	15 %17.6	85 %100.0
4	7 %9.0	54 %69.2	17 %21.8	78 %100.0
Toplam	75 %25.0	172 %57.3	53 %17.7	300 %100.0

Enflasyon bilgisini ölçen soruya 1. sınıf katılımcıların %40.6'sı doğru cevap verirken 26'sı 4. sınıf katılımcıların %69.2'si doğru cevap vermiştir.

3.6.3.38. Cinsiyet Değişkenine Göre Enflasyon Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden enflasyon bilgisini ölçen soruya (Geliriniz %5, enflasyon da %8 arttığında eskiye oranla ne kadar ürün satın alabilirsiniz?) verdikleri cevaplar cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 64: Cinsiyet Değişkenine Göre Enflasyon Bilgisini Ölçen Sorunun İncelenmesi (Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 7. Maddenin incelenmesi)

Cinsiyet	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Kadın	47 %30.9	80 %52.6	25 %16.4	152 %100.0
Erkek	28 %18.9	92 %62.2	28 %18.9	148 %100.0
Toplam	75 %25.0	172 %57.3	53 %17.7	300 %100.0

Araştırmaya katılan kadın katılımcıların %16.4'ü enflasyon bilgisini ölçen soruya yanlış cevap vermiş; erkek katılımcıların ise %18.9'u yanlış cevap vermiştir.

3.6.3.39. Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Enflasyon Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden enflasyon bilgisini ölçen soruya (Geliriniz %5, enflasyon da %8 arttığında eskiye oranla ne kadar ürün satın alabilirsiniz?) verdikleri cevaplar finansal bilgi kaynaklarına göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 65: Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Enflasyon Bilgisini Ölçen Sorunun İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 7. Maddenin incelenmesi)

Finansal Bilgi Kaynağı	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Aile	50 %32.1	79 %50.6	27 %17.3	156 %100.0
Online	10 %17.2	37 %63.8	11 %19.0	58 %100.0
Dersler	15 %17.4	56 %65.1	15 %17.4	86 %100.0
Toplam	75 %25.0	172 %57.3	53 %17.7	300 %100.0

Finansal bilgi kaynağının ailesi olduğunu söyleyen katılımcıların %50.6'sı, finansal bilgi kaynağının online olduğunu söyleyen katılımcıların %63.8'i, finansal bilgi kaynağının dersler olduğunu belirten katılımcıların ise %65.1'i enflasyon bilgisini ölçen soruyu doğru cevaplamıştır.

3.6.3.40. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Enflasyon Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden enflasyon bilgisini ölçen soruya (Geliriniz %5, enflasyon da %8 arttığında eskiye oranla ne kadar ürün satın alabilirsiniz?) verdikleri cevaplar anne-babanın eğitim düzeyine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 66: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Enflasyon Bilgisini Ölçen Sorunun İncelenmesi (Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 7. Maddenin incelenmesi)

Anne-Babanın Eğitim Düzeyi	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Okur-yazar değil	2 %33.3	3 %50.0	1 %16.7	6 %100.0
İlkokul	28 %31.1	42 %46.7	20 %22.2	90 %100.0
Ortaokul	11 %20.4	30 %55.6	13 %24.1	54 %100.0
Lise	24 %26.7	55 %61.1	11 %12.2	90 %100.0
Lisans	8 %16.0	34 %68.0	8 %16.0	50 %100.0
Lisansüstü	2 %20.0	8 %80.0	0 %0.0	10 %100.0
Toplam	75 %25.0	172 %57.3	53 %17.7	300 %100.0

Katılımcılar arasında anne babası okuma yazma bilmeyen katılımcıların %50'si enflasyon bilgisini ölçen soruya doğru cevap vermiştir. Aynı soruya katılımcılar arasında anne babası ilkokul mezunu olan katılımcıların %46.7'si doğru cevap vermiş, anne babası ortaokul mezunu olan katılımcıların %55.6'sı doğru cevap vermiştir. Anne babası lise mezunu olan 90 kişiden 55'i enflasyon bilgisini ölçen soruyu doğru cevaplamış, 24'ü boş bırakmıştır. Anne babası lise mezunu olan katılımcıların %12.2'si,

anne babası lisans mezunu olan katılımcıların %16'sı enflasyon bilgisini ölçen soruyu yanlış cevaplamıştır. Anne babası lisansüstü mezunu olan katılımcıların arasında ise bu soruya yanlış cevap veren kimse bulunmamaktadır.

3.6.3.41. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Enflasyon Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden enflasyon bilgisini ölçen soruya (Geliriniz %5, enflasyon da %8 arttığında eskiye oranla ne kadar ürün satın alabilirsiniz?) verdikleri cevaplar aylık hanehalkı gelirine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 67: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Enflasyon Bilgisini Ölçen Sorunun İncelenmesi (Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 7. Maddenin incelenmesi)

Aylık Hanehalkı Geliri	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
1300 TL'den az	7 %30.4	12 %52.2	4 %17.4	23 %100.0
1301-2500 TL arası	35 %30.7	56 %49.1	23 %20.2	114 %100.0
2501-4000 TL arası	27 %26.7	60 %59.4	14 %13.9	101 %100.0
4001 TL'den fazla	6 %9.7	44 %71.0	12 %19.4	62 %100.0
Toplam	75 %25.0	172 %57.3	53 %17.7	300 %100.0

Aylık hanehalkı gelirine göre enflasyon bilgisini ölçen sorunun dağılımına baktığımız zaman; aylık hanehalkı geliri 1300 TL'den az olan katılımcıların %52.2'si doğru cevaplamış, aylık hanehalkı geliri 1301-2500 TL arası olan katılımcıların %49.1'i soruyu doğru yapmıştır. Aylık hanehalkı geliri 2501-4000 TL arası olan katılımcıların ise %71'i enflasyon bilgisini ölçen soruya doğru cevap vermiştir.

3.6.3.42. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Enflasyon Sorusu

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden enflasyon bilgisini ölçen soruya (Geliriniz %5, enflasyon da %8 arttığında eskiye oranla ne kadar ürün satın alabilirsiniz?) verdikleri cevaplar kredi kartı kullanım durumuna göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 68: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Enflasyon Bilgisini Ölçen Sorunun İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 7. Maddenin incelenmesi)

Kredi Kartı Kullanım Durumu	Boş	Doğru	Yanlış	Toplam
Kredi Kartı Kullanıyor	50 %26.7	108 %57.8	29 %15.5	187 %100.0
Kredi Kartı Kullanmıyor	25 %22.1	64 %56.6	24 %21.2	113 %100.0
Toplam	75 %25.0	172 %57.3	53 %17.7	300 %100.0

Kredi kartı kullanan katılımcıların %15.5'i enflasyon bilgisini ölçen soruya yanlış cevap vermiş, kredi kartı kullanmayan katılımcıların ise %21.2'si soruyu yanlış yapmıştır.

3.6.3.43. Sınıf Düzeyine Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Soru

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden çeşitlendirmeye ilişkin soruya (Hisse senedine sahip bir kişi sabit gelirli yatırım fonu da satın alırsa riskini azaltmış olur) verdikleri cevaplar sınıf düzeyine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 69: Sınıf Düzeyine Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Sorunun İncelenmesi (Sınıflara Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 8. Maddenin incelenmesi)

Sınıf	Doğru	Yanlış	Toplam
1	45 %70.3	19 %29.7	64 %100.0
2	51 %69.9	22 %30.1	73 %100.0
3	65 %76.5	20 %23.5	85 %100.0
4	66 %84.6	12 %15.4	78 %100.0
Toplam	227 %75.7	73 %24.3	300 %100.0

Çeşitlendirmeye ilişkin soruya 1. sınıf olan katılımcıların %70.3'ü; 2. sınıf olan katılımcıların %69.9'u; 3. sınıf katılımcıların %76.5'i ve 4. sınıf katılımcıların %84.6'sı doğru cevap vermiştir.

3.6.3.44. Cinsiyet Değişkenine Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Soru

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden çeşitlendirmeye ilişkin soruya (Hisse senedine sahip bir kişi sabit gelirli yatırım fonu da satın alırsa riskini azaltmış olur) verdikleri cevaplar cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 70: Cinsiyet Değişkenine Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Sorunun İncelenmesi (Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 8. Maddenin incelenmesi)

Cinsiyet	Doğru	Yanlış	Toplam
Kadın	110	42	152
	%72.4	%27.6	%100.0
Erkek	117	31	148
	%79.1	%20.9	%100.0
Toplam	227	73	300
	%75.7	%24.3	%100.0

Araştırmaya katılan kadınların %72.4'ü çeşitlendirmeye ilişkin soruya doğru cevap verirken, erkek katılımcıların %79.1'i doğru cevap vermiştir.

3.6.3.45. Finansal Bilgi Kaynağına Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Soru

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden çeşitlendirmeye ilişkin soruya (Hisse senedine sahip bir kişi sabit gelirli yatırım fonu da satın alırsa riskini azaltmış olur) verdikleri cevaplar finansal bilgi kaynağına göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 71: Finansal Bilgi Kaynağına Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Sorunun İncelenmesi (Finansal Bilgi Kaynağına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 8. Maddenin incelenmesi)

Finansal Bilgi Kaynağı	Doğru	Yanlış	Toplam
Aile	109 %69.9	47 %30.1	156 %100.0
Online	45 %77.6	13 %22.4	58 %100.0
Dersler	73 %84.9	13 %15.1	86 %100.0
Toplam	227 %75.7	73 %24.3	300 %100.0

Finansal bilgi kaynağının ailesi olduğunu söyleyen katılımcıların %30.1'i çeşitlendirmeye ilişkin soruyu yanlış cevaplarırken; finansal bilgi kaynağının online olduğunu belirten katılımcıların %22.4'ü yanlış cevaplamıştır. Finansal bilgi kaynağının dersler olduğunu belirten katılımcıların ise %84.9'u çeşitlendirmeye ilişkin soruyu doğru cevaplamıştır.

3.6.3.46. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Soru

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden çeşitlendirmeye ilişkin soruya (Hisse senedine sahip bir kişi sabit gelirli yatırım fonu da satın alırsa riskini azaltmış olur) verdikleri cevaplar anne-babanın eğitim düzeyine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 72: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Sorunun İncelenmesi (Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 8. Maddenin incelenmesi)

Anne-Babanın Eğitim Düzeyi	Doğru	Yanlış	Toplam
Okur-yazar değil	6 %100.0	0 %0.0	6 %100.0
İlkokul	70 %77.8	20 %22.2	90 %100.0
Ortaokul	38 %70.4	16 %29.6	54 %100.0
Lise	64 %71.1	26 %28.9	90 %100.0
Lisans	40 %80.0	10 %20.0	50 %100.0
Lisansüstü	9 %90.0	1 %10.0	10 %100.0
Toplam	227 %75.7	73 %24.3	300 %100.0

Katılımcılar arasında anne babası okuma yazma bilmeyen katılımcıların tamamı çeşitlendirmeye ilişkin soruya doğru cevap verirken; ilkokul mezunu olan katılımcıların %77.8'i; anne babası ortaokul mezunu olan katılımcıların %70.4'ü; anne babası lise mezunu olan katılımcıların ise %71.1'i doğru cevap vermiştir. Anne babası lisans mezunu olan katılımcıların %20'si, anne babası lisansüstü mezunu olan katılımcıların ise %10'u aynı soruya yanlış cevap vermiştir.

3.6.3.47. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Soru

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden çeşitlendirmeye ilişkin soruya (Hisse senedine sahip bir kişi sabit gelirli yatırım fonu da satın alırsa riskini azaltmış olur) verdikleri cevaplar aylık hanehalkı gelirine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 73: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Sorunun İncelenmesi (Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 8. Maddenin incelenmesi)

Aylık Hanehalkı Geliri	Doğru	Yanlış	Toplam
1300 TL'den az	16 %69.6	7 %30.4	23 %100.0
1301-2500 TL arası	75 %65.8	39 %34.2	114 %100.0
2501-4000 TL arası	84 %83.2	17 %16.8	101 %100.0
4001 TL'den fazla	52 %83.9	10 %16.1	62 %100.0
Toplam	227 %75.7	73 %24.3	300 %100.0

Aylık hanehalkı gelirine göre çeşitlendirmeye ilişkin soruya verilen cevapların dağılımına baktığımız zaman; aylık hanehalkı geliri 1300 TL'den az olan katılımcıların %69.6'sının, aylık hanehalkı geliri 1301-2500 TL arasında olan katılımcıların %65.8'inin, aylık hanehalkı geliri 2501-4000 TL arası olan katılımcıların %83.2'sinin ve aylık hanehalkı geliri 4001 TL'den fazla olan katılımcıların %83.9'unun bu soruya doğru cevap verdiğini görebiliriz.

3.6.3.48. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Soru

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden çeşitlendirmeye ilişkin soruya (Hisse senedine sahip bir kişi sabit gelirli yatırım fonu da satın alırsa riskini azaltmış olur) verdikleri cevaplar kredi kartı kullanım durumuna göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 74: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Çeşitlendirmeye İlişkin Sorunun İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 8. Maddenin incelenmesi)

Kredi Kartı Kullanım Durumu	Doğru	Yanlış	Toplam
Kredi Kartı Kullanıyor	144 %77.0	43 %23.0	187 %100.0
Kredi Kartı Kullanmıyor	83 %73.5	30 %26.5	113 %100.0
Toplam	227 %75.7	73 %24.3	300 %100.0

Kredi kartı kullanan katılımcıların %77'si çeşitlendirmeye ilişkin soruya doğru cevap verirken kredi kartı kullanmayan katılımcıların %73.5'i doğru cevap vermiştir.

3.6.3.49. Sınıf Düzeyine Göre Enflasyon Tanımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden enflasyonunun tanımına verdikleri cevaplar sınıf düzeyine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 75: Sınıf Düzeyine Göre Enflasyon Tanımının İncelenmesi (Sınıflara Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 9. Maddenin incelenmesi)

Sınıf	Zam	Fiyatlar Genel Seviyesindeki Artış	Fiyat Artışı	Bütün Malların Fiyatlarının Artması	Toplam
1	19 %29.7	21 %32.8	21 %32.8	3 %4.7	64 %100.0
2	16 %21.9	28 %38.4	21 %28.8	8 %11.0	73 %100.0
3	15 %17.6	42 %49.4	12 %14.1	16 %18.8	85 %100.0
4	5 %6.4	50 %64.1	19 %24.4	4 %5.1	78 %100.0
Toplam	55 %18.3	141 %47.0	73 %24.3	31 %10.3	300 %100.0

Enflasyonun tanımına 1. sınıf katılımcıların %32.8'i; 2. sınıf katılımcıların %38.4'ü; 3. sınıf katılımcıların %49.4'ü ve 4. sınıf katılımcıların %64.1'i doğru cevap vermiştir.

3.6.3.50. Cinsiyet Değişkenine Göre Enflasyon Tanımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden enflasyonunun tanımına verdikleri cevaplar cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 76: Cinsiyet Değişkenine Göre Enflasyon Tanımının İncelenmesi (Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 9. Maddenin incelenmesi)

Cinsiyet	Zam	Fiyatlar Genel Seviyesindeki Artış	Fiyat Artışı	Bütün Malların Fiyatlarının Artması	Toplam
Kadın	31 %20.4	73 %48.0	32 %21.1	16 %10.5	152 %100.0
Erkek	24 %16.2	68 %45.9	41 %27.7	15 %10.1	148 %100.0
Toplam	55 %18.3	141 %47.0	73 %24.3	31 %10.3	300 %100.0

Araştırmaya katılan kadınların %48'i enflasyonun tanımına doğru cevabı verirken, erkek katılımcıların %45.9'u doğru cevap vermiştir.

3.6.3.51. Finansal Bilgi Kaynağına Göre Enflasyon Tanımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden enflasyonunun tanımına verdikleri cevaplar finansal bilgi kaynağına göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 77: Finansal Bilgi Kaynağına Göre Enflasyon Tanımının İncelenmesi
(Finansal Bilgi Kaynağına Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 9. Maddenin incelenmesi)

Finansal Bilgi Kaynağı	Zam	Fiyatlar Genel Seviyesindeki Artış	Fiyat Artışı	Bütün Malların Fiyatlarının Artması	Toplam
Aile	32	67	42	15	156
	20.5%	42.9%	26.9%	9.6%	100.0%
Online	13	28	14	3	58
	22.4%	48.3%	24.1%	5.2%	100.0%
Dersler	10	46	17	13	86
	11.6%	53.5%	19.8%	15.1%	100.0%
Toplam	55	141	73	31	300
	18.3%	47.0%	24.3%	10.3%	100.0%

Finansal bilgi kaynağının ailesi olduğunu söyleyen katılımcıların %42.9'u enflasyon tanımına doğru cevap verirken; finansal bilgi kaynağının online olduğunu söyleyen katılımcıların %48.3'ü doğru cevap vermiştir. Finansal bilgi kaynağının dersler olduğunu belirten katılımcılar arasında da enflasyonun tanımına doğru cevap verenlerin oranı %53.5'tir.

3.6.3.52. Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Enflasyon Tanımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden enflasyonunun tanımına verdikleri cevaplar anne-babanın eğitim düzeyine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 78: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Enflasyon Tanımının İncelenmesi (Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 9. Maddenin incelenmesi)

Anne-Babanın Eğitim Düzeyi	Zam	Fiyatlar Genel Seviyesindeki Artış	Fiyat Artışı	Bütün Malların Fiyatlarının Artması	Toplam
Okur-yazar değil	1 %16.7	2 %33.3	3 %50.0	0 %0.0	6 %100
İlkokul	25 %27.8	31 %34.4	24 %26.7	10 %11.1	90 %100
Ortaokul	9 %16.7	25 %46.3	17 %31.5	3 %5.6	54 %100
Lise	15 %16.7	43 %47.8	22 %24.4	10 %11.1	90 %100
Lisans	5 %10.0	32 %64.0	6 %12.0	7 %14.0	50 %100
Lisansüstü	0 %0.0	8 %80.0	1 %10.0	1 %10.0	10 %100
Toplam	55 %18.3	141 %47.0	73 %24.3	31 %10.3	300 %100

Katılımcılar arasında anne babası okuma yazma bilmeyen katılımcıların %33.3'ü enflasyon tanımına doğru cevabı verirken; anne babası ilkokul mezunu olan katılımcıların %34.4'ü; anne babası ortaokul mezunu olan katılımcıların %46.3'ü; anne babası lise mezunu olan katılımcıların %47.8'i, anne babası lisans mezunu olan katılımcıların %64'ü ve anne babası lisansüstü mezunu olan katılımcıların %80'i doğru cevap vermiştir.

3.6.3.53. Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Enflasyon Tanımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden enflasyonunun tanımına verdikleri cevaplar aylık hanehalkı gelirine göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 79: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Enflasyon Tanımının İncelenmesi
(Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 9. Maddenin incelenmesi)

Aylık Hanehalkı Geliri	Zam	Fiyatlar Genel Seviyesindeki Artış	Fiyat Artışı	Bütün Malların Fiyatlarının Artması	Toplam
1300 TL'den az	3 %13.0	7 %30.4	10 %43.5	3 %13.0	23 %100.0
1301-2500 TL arası	29 %25.4	42 %36.8	35 %30.7	8 %7.0	114 %100.0
2501-4000 TL arası	18 %17.8	47 %46.5	20 %19.8	16 %15.8	101 %100.0
4001 TL'den fazla	5 %8.1	45 %72.6	8 %12.9	4 %6.5	62 %100.0
Toplam	55 %18.3	141 %47.0	73 %24.3	31 %10.3	300 %100.0

Aylık hanehalkı gelirine göre enflasyon tanımına verilen cevapların dağılımına baktığımız zaman; aylık hanehalkı geliri 1300 TL'den az olan katılımcıların %30.4'ünün, aylık hanehalkı geliri 1301-2500 TL arası olan katılımcıların %36.8'inin, aylık hanehalkı geliri 2501-4000 TL arası olan katılımcıların %46.5'inin ve aylık hanehalkı geliri 4001 TL'den fazla olan katılımcıların %72.6'sının bu soruya doğru cevap verdiğini görebiliriz.

3.6.3.54. Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Enflasyon Tanımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık maddelerinden enflasyonunun tanımına verdikleri cevaplar kredi kartı kullanım durumuna göre incelenmiştir. Frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 80: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Enflasyon Tanımının İncelenmesi (Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Soruları 9. Maddenin incelenmesi)

Kredi Kartı Kullanım Durumu	Zam	Fiyatlar Genel Seviyesindeki Artış	Fiyat Artışı	Bütün Malların Fiyatlarının Artması	Toplam
Kredi Kartı Kullanıyor	36 %19.3	92 %49.2	42 %22.5	17 %9.1	187 %100.0
Kredi Kartı Kullanmıyor	19 %16.8	49 %43.4	31 %27.4	14 %12.4	113 %100.0
Toplam	55 %18.3	141 %47.0	73 %24.3	31 %10.3	300 %100.0

Kredi kartı kullanan katılımcıların %49,2'si enflasyon tanımına ilişkin soruya doğru cevap verirken kredi kartı kullanmayan katılımcıların %43.4'ü doğru cevap vermiştir.

3.6.3.55. Katılımcıların Finansal Okuryazarlık Sorularına Verdikleri Doğru Cevap Yüzdelerinin Türkiye Sonuçlarıyla Karşılaştırılması

Türkiye Ekonomi Bankası (2012: 4) tarafından yayınlanan ve çalışmamızda yer alan konu başlıklarını içeren sorulardan oluşan ve ülkemizde yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlar ile Hacettepe Üniversitesi-Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi için ortaya çıkan araştırmamızın sonuçları karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 81: Katılımcıların Finansal Okuryazarlık Sorularına Verdikleri Doğru Cevap Yüzdelerinin Türkiye Sonuçlarıyla Karşılaştırılması

Soru	Hacettepe- Bilecik Sonuçları	Türkiye Sonuçları
Basit Bölme İşlemi	%98.3	%87
Paranın Zaman Değeri	%36.7	%37
Ödenen Faiz	%96.3	%84
Basit Faiz Hesaplama	%83	%43
Bileşik Faiz Hesaplama	%43	%19
Risk ve Getiri İlişkisi	%65.7	%87
Enflasyon Bilgisi	%57.3	%77
Çeşitlendirme Bilgisi	%75.7	%69

Tablo 81'den çıkan sonuca göre Hacettepe Üniversitesi İİBF ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi İİBF öğrencileri; basit bölme işlemi, ödenen faiz, basit faiz hesaplama, bileşik faiz hesaplama ve çeşitlendirme bilgisi içeren konularda Türkiye sonuçlarına göre daha yüksek düzeyde iken risk ve getiri ilişkisi, paranın zaman değeri kavramı ve enflasyon bilgisi açısından daha düşük düzeydedir.

3.6.4. KKTÖ'ye İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilere kişisel finans tercihlerinin neler olduğu sorulduğunda, öğrencilerin ağırlıklı olarak kredi kartı kullanmayı tercih ettikleri belirlenmiştir. Sonuçlar Tablo 82'de özetlenmiştir.

Tablo 82: Araştırmaya Katılanların Kişisel Finans Tercihleri

Kişisel Finans Tercihleri	Frekans	%
Vadesiz mevduat	71	23.7
Vadeli mevduat	11	3.7
Kredi kartı	135	45.0
Yatırım hesabı	42	14.0
Diğer	41	13.7
Toplam	300	100.0

Tablo 82’de katılımcıların kişisel finans deneyimleri açısından dağılımları verilmiştir. Ankete katılanların %3.7’sinin kişisel finans deneyimi vadeli mevduat iken %45’ininki kredi kartıdır. Bu durumda katılımcıların neredeyse yarısının kişisel finans deneyiminin kredi kartı olduğunu görüyoruz.

Tablo 83: Araştırmaya Katılanların Kredi Kartı Kullanım Durumu

Kredi Kartı Kullanımı	Frekans	%
Kullanıyor	187	62.3
Kullanmıyor	113	37.7
Toplam	300	100.0

Tablo 83’te katılımcıların kredi kartı kullanım durumu açısından dağılımları verilmiştir. Ankete katılanların %62,3’ü kredi kartı kullanırken 37,7’si kredi kartı kullanmamaktadır.

Tablo 84: Araştırmaya Katılanların Sahip Oldukları Kredi Kartı Sayısı

Kredi Kartı Sayısı	Frekans	%
0	113	37.7
1	152	50.7
2 ve fazla	35	11.7
Toplam	300	100.0

Tablo 84’te katılımcıların kredi kartı kullanım durumu açısından dağılımları verilmiştir. Ankete katılanların %37,7’si kredi kartı kullanmamaktadır. %50,7’sinin 1 tane kredi kartı bulunmaktadır.

Tablo 85: Araştırmaya Katılanların Aylık Kredi Kartı Harcaması

Kredi Kartı Harcaması	Frekans	%
0-200 TL	101	33.7
201-400 TL	90	30.0
401 TL ve fazlası	109	36.3
Toplam	300	100.0

Tablo 85'te katılımcıların aylık kredi kartı harcaması açısından dağılımları verilmiştir. Ankete katılanların %33.7'si bir ayda kredi kartıyla 0-200 TL arasında harcama yaparken, %30'u 201-400 TL arasında harcama yapmaktadır. Katılımcıların %36.3'ü ise kredi kartlarıyla bir ay içinde 401 TL'den fazla harcama yapmaktadır.

Tablo 86: Araştırmaya Katılanların Aylık Kredi Kartı Ödemesi

Kredi Kartı Ödemesi	Frekans	%
0-200 TL	108	36.0
201-400 TL	92	30.7
401 TL ve fazlası	100	33.3
Toplam	300	100.0

Tablo 86'da katılımcıların aylık kredi kartı ödemesi açısından dağılımları verilmiştir. Ankete katılanların %36'sı bir ayda kredi kartına 0-200 TL arasında para yatırırken, %30.7'si 201-400 TL arasında ödeme yapmaktadır. Katılımcıların %33.3'ü ise kredi kartına bir ay içinde 401 TL'den fazla ödeme yapmaktadır.

Tablo 87: Araştırmaya Katılanların Kredi Kartıyla Hangi Tür Harcamalarda Bulduğuna İlişkin Soru

Hangi Tür Harcama	Frekans	%
Yok	113	37.7
Özel	62	20.7
Yemek	24	8.0
Market	36	12.0
Giyim	37	12.3
Sağlık	2	0.7
Diğer	26	8.7
Toplam	300	100.0

Tablo 87’de katılımcıların kredi kartıyla hangi tür harcamalarda bulunduğu verilmiştir. Ankete katılanların %37.7’si kredi kartı kullanmamaktadır. %0.7’si kredi kartıyla daha çok sağlık harcamalarını yaparken %20.7’si özel harcamalarında kredi kartını tercih etmektedir.

KKTÖ beş alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar davranışsal boyut, duygusal boyut, kaygısal boyut, kavramsal boyut ve güvenilirlik boyutudur. Örneklem grubunun aylık hane halkı gelir düzeyine ve sahip olunan kredi kartı sayısına göre bu boyutlar Anova ile incelenmiştir.

3.6.4.1. Aylık Hanehalkı Gelir Düzeyine Göre KKTÖ

One Way Anova analizinde örneklemin gruplara homojen dağılımı ve varyansların homejenliği sayıltılarının karşılanması gerekir. Hanehalkı gelir düzeyinde a,b,c,d grupları homojen dağılım gösterir. Ölçeğin duygusal, kavramsal ve güvenilirlik boyutlarında varyanslar homojen çıkmıştır. Yalnız; davranışsal ve kaygısal boyutta varyanslar homojen çıkmamıştır. Bu nedenle duygusal, kavramsal ve güvenilirlik boyutlarında hanehalkı gelir düzeyinin etkisi One Way ANOVA ile incelenmiştir. Sonuçlar aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 88: Aylık Hanehalkı Gelir Düzeyine Göre KKTÖ Duygusal Boyutun Anova Sonuçları

Gruplar	Ort	Sd
A	2.2754	1.33958
B	2.3480	1.12309
C	2.3696	1.19620
D	3.3441	1.38028
Toplam	2.5556	1.28025

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar Arasında	48.760	3	16.253	10.902	.000	a-d, b-d, c-d
Gruplar İçinde	441.314	296	1.491			
Toplam	490.074	299				

Öğrencilerin aylık hanehalkı gelir düzeyine göre KKTÖ duygusal boyutta anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur, $F(2,38)=10.90$, $p<.0.1$. Buna göre aylık hanehalkı gelir düzeyi 4001 TL'den fazla olan öğrencilerin duygusal boyutta diğer öğrencilerden farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 89: Aylık Hanehalkı Gelir Düzeyine Göre KKTÖ Güvenilirlik Boyutunun Anova Sonuçları

Gruplar	Ort	sd
A	2.3478	1.07063
B	2.3684	.95947
C	2.1683	.98812
D	2.7903	1.26927
Toplam	2.3867	1.06659

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar Arasında	14.990	3	4.997			
Gruplar İçinde	325.157	296	1.099	4.549	.004	c-d
Toplam	340.147	299				

Öğrencilerin aylık hanehalkı gelir düzeyine göre KKTÖ güvenilirlik boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur, $F(2,38)= 4,549$, $p<.0.1$. Buna göre aylık hanehalkı gelir düzeyi 4001 TL'den fazla olan öğrencilerle aylık hanehalkı gelir düzeyi 2501-4000 TL arasında olan öğrenciler arasında güvenilirlik boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 90: Aylık Hanehalkı Gelir Düzeyine Göre KKTÖ Kavramsal Boyutun Anova Sonuçları

Gruplar	Ort	Sd
A	3.3043	.89844
B	3.2982	1.00085
C	3.2376	1.14827
D	2.6613	1.08725
Toplam	3.1467	1.08740

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplar Arasında	18.633	3	6.211	5.489	.001	b-d
Gruplar İçinde	334.913	296	1.131			c-d
Toplam	353.547	299				

Öğrencilerin aylık hanehalkı gelir düzeyine göre KKTÖ kavramsal boyutta anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur, $F(2,38)= 5,489$, $p<.0.1$. Buna göre aylık hanehalkı gelir düzeyi 4001 TL'den fazla olan öğrencilerle aylık hanehalkı gelir düzeyi 2501-4000 TL arasında olan öğrenciler ve aylık hanehalkı geliri 1301-2500 arasında olan öğrenciler arasında kavramsal boyutta anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.6.5. KKTÖ ve Finansal Okuryazarlık

KKTÖ'ye göre katılımcıların hangi tür harcamalar yapmayı tercih ettikleriyle ilgili frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 91: KKTÖ'ye Göre Katılımcıların Hangi Tür Harcamaları Tercih Ettikleri

Tutum Türü	Kredi Kartı Kullanmayan	Özel	Yemek	Market	Giyim	Sağlık	Diğer	Toplam
Davranışsal	0	1	0	0	2	0	0	3
Tutum	%0.0	%33.3	%0.0	%0.0	%66.7	%0.0	%0.0	%100.0
Duygusal	5	19	4	9	7	0	11	55
Tutum	%9.1	%34.5	%7.3	%16.4	%12.7	%0.0	%20.0	%100.0
Kaygısal	76	27	15	20	22	2	10	172
Tutum	%44.2	%15.7	%8.7	%11.6	%12.8	%1.2	%5.8	%100.0
Kavramsal	32	8	2	4	2	0	1	49
Tutum	%65.3	%16.3	%4.1	%8.2	%4.1	%0.0	%2.0	%100.0
Güvenilirlik	0	7	3	3	4	0	4	21
Tutumu	%0.0	%33.3	%14.3	%14.3	%19.0	%0.0	%19.0	%100.0
Toplam	113	62	24	36	37	2	26	300
	%37.7	%20.7	%8.0	%12.0	%12.3	%0.7	%8.7	%100.0

Tablo 91’de KKTÖ’ye göre katılımcıların hangi tür harcamaları tercih ettikleri verilmiştir. Buna göre; kredi kartı kullanımında davranışsal tutum sergileyen katılımcıların yani “Daha çok kredi kartım olsun isterim.”, “Öğrenci için kredi kartı sahibi olmak zor olsa da her zaman birden fazla kredi kartı için başvurmaya çalışırım.”, “Sahip olduğumdan daha fazla kredi kartına sahip olmak istiyorum.” ve “Kredi kartının tüm çeşitlerini denemeyi severim.” önermelerine katılanların %66.7’si giyim harcamalarına öncelik verdiğini belirtmiştir. Kredi kartı kullanımında duygusal tutum sergileyen katılımcılar yani; “Kredi kartım beni mutlu ediyor.”, “Kredi kartı kullanmayı seviyorum.” ve “Kredi kartına sahip olmayı seviyorum.” önermelerine katılanların %34.5’i özel harcamalarına öncelik verdiğini belirtmiştir. Kredi kartı kullanımında kaygısal tutum sergileyen katılımcılar yani; “Kredi kartını fazla kullanmak beni rahatsız eder.”, “Kredi kartını fazla kullanmak borç demektir.”, “Kredi kartı sadece acil durumlarda kullanılmalıdır.” ve “Kredi kartını kullanırken bütçemin üzerinde harcama yapacağımdan korkarım.” Önermelerine katılanların %44.2’si kredi kartı

kullanmadığını, %15.7’si özel harcamalarına öncelik verdiğini belirtmiştir. Kredi kartı kullanımında kavramsal tutum sergileyen katılımcılar yani; “Herhangi bir kredi kartını kullanmak akılsızlıktır.”, “Kredi kartını kullanmanın maliyeti çok yüksektir.” ve “Kredi kartı kullandığım için borcum her geçen gün artıyor.” önermelerine katılanların %65.3’ü kredi kartı kullanmadığını belirtmiştir. Son olarak kredi kartı kullanımında güvenilir tutum sergileyen katılımcılar yani; “Kredi kartları güvenlidir.” ve “ Kredi kartları risksizdir.” önermelerine katılanların hepsi kredi kartı kullandıklarını belirtirken, %33.3’ü de kredi kartını özel harcamalarında kullandıklarını belirtmişlerdir

KKTÖ’ye göre katılımcıların finansal okuryazarlık puan aralığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı aşağıdaki çapraz tabloda verilmiştir.

Tablo 92: KKTÖ’ye Göre Katılımcıların Finansal Okuryazarlık Puanları

Tutum Türü	0-40	41-79	80-100	Toplam
Davranışsal Tutum	1 %33.3	1 %33.3	1 %33.3	3 %100.0
Duygusal Tutum	10 %18.2	27 %49.1	18 %32.7	55 %100.0
Kaygısal Tutum	28 %16.3	75 %43.6	69 %40.1	172 %100.0
Kavramsal Tutum	6 %12.2	24 %49.0	19 %38.8	49 %100.0
Güvenilirlik Tutumu	4 %19.0	8 %38.1	9 %42.9	21 %100.0
Toplam	49 %16.3	135 %45.0	116 %38.7	300 %100.0

Tablo 92’de KKTÖ’ye göre katılımcıların finansal okuryazarlık puan aralıkları verilmiştir. Buna göre; davranışsal tutum sergileyen yani; “Daha çok kredi kartım olsun isterim.”, “Öğrenci için kredi kartı sahibi olmak zor olsa da her zaman birden fazla kredi kartı için başvurmaya çalışırım.”, “Sahip olduğumdan daha fazla kredi kartına sahip olmak istiyorum.” ve “Kredi kartının tüm çeşitlerini denemeyi severim.” önermelerine katılan katılımcıların hepsi eşit dağılmışlardır. Duygusal tutum sergileyen katılımcıların yani; “Kredi kartım beni mutlu ediyor.”, “Kredi kartı kullanmayı seviyorum.” ve “Kredi

kartına sahip olmayı seviyorum.” önermelerine katılanların %49.1’i orta derecede başarı elde etmiştir. Kaygısal tutum sergileyen katılımcıların yani; “Kredi kartını fazla kullanmak beni rahatsız eder.”, “Kredi kartını fazla kullanmak borç demektir.”, “Kredi kartı sadece acil durumlarda kullanılmalıdır.” ve “Kredi kartını kullanırken bütçemin üzerinde harcama yapacağımdan korkarım.” önermelerine katılanların %43.6’sı yani çoğunluğu duygusal tutum sergileyenlerde olduğu gibi orta derecede başarı sağlamışlardır. Kavramsal tutum sergileyen katılımcıların yani; “Herhangi bir kredi kartını kullanmak akılsızlıktır.”, “Kredi kartını kullanmanın maliyeti çok yüksektir.” ve “Kredi kartı kullandığım için borcum her geçen gün artıyor.” önermelerine katılanların %49’u orta derecede başarılı olmuştur. Son olarak güvenilirlik tutumu sergileyen katılımcıların yani; “Kredi kartları güvenlidir.” ve “ Kredi kartları risksizdir.” önermelerine katılanların ise %42.9’u başarılı olmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlıklarının Kredi Kartı Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Etkisinin İncelenmesi: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi-Hacettepe Üniversitesi konulu tez çalışmasında uygulanan ölçme araçlarının analizleri sonucunda ortaya çıkan bulgular, genel olarak şöyle değerlendirilebilir:

Çalışmamızın ilk problemi olan finansal okuryazarlığın devam edilen sınıf düzeyine göre değişiklik gösterdiğiyle ilgili genel sonuçlarda bir farklılık bulunmamıştır. Üniversite bazında incelediğimiz zaman ise Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'nde bir farklılık bulunamamıştır, ancak Hacettepe Üniversitesi'nde farklı sınıflara devam eden öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Mercan ve diğerlerinin 2012 yılında anket yöntemiyle Ulaştırma Bakanlığı'na bağlı bir şubede çalışanlara yönelik olarak uyguladıkları çalışmada da eğitim seviyesi arttıkça finansal okuryazarlık seviyesinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Söz konusu çalışmanın sonuçlarına göre yüksek lisans mezunlarının lise ve üniversite mezunlarına göre daha yüksek düzeyde finansal okuryazarlık seviyesine sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Çalışmamızın ikinci problemi olan finansal okuryazarlığın cinsiyet değişkenine göre değişiklik gösterdiğiyle ilgili genel sonuçlarda da üniversite bazında da bir farklılık bulunmamıştır. Wagland ve Taylor (2009) tarafından işletme bölümü öğrencisi 165 kişilik bir grupla yapılan çalışmada cinsiyetin finansal okuryazarlık seviyesinde farklılık yaratma durumu incelenmiştir ve bizim çalışmamızda olduğu gibi, cinsiyet faktörünün finansal okuryazarlık üzerinde önemli bir etkisinin olmadığını tespit edilmiştir.

Çalışmamızın üçüncü problemi olan finansal okuryazarlığın öğrencilerin not ortalamalarına göre değişiklik gösterdiğiyle ilgili genel sonuçlarda da üniversite bazında da bir farklılık bulunmamıştır. Barış ise 2016 yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi İİBF öğrencilerine yönelik uyguladığı anket çalışmasının sonuçlarında, genel akademik not ortalamaları erkeklerden daha yüksek olan kız öğrencilerin finansal okuryazarlık sorularını doğru cevapladığı şeklinde bir yorumda bulunmuştur.

Çalışmamızın dördüncü problemi olan finansal okuryazarlığın finansal bilgi kaynaklarına göre değişiklik gösterdiğiyle ilgili genel sonuçlarda da üniversite bazında da bir farklılık bulunmamıştır. Jorgensen ve Savla tarafından 2010 yılında genç

yetişkinlerin finansal okuryazarlığını ölçmeye yönelik 420 üniversite öğrencisine uygulanan anket çalışmasının sonuçlarında da, finansal bilgi kaynaklarından biri olan ailenin finansal bilgi üzerinde bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Çalışmamızın beşinci problemi olan finansal okuryazarlığın anne-baba eğitim düzeyine göre değişiklik gösterdiğiyle ilgili genel sonuçlarda da üniversite bazında da bir farklılık bulunmamıştır. 2014 yılında Ergün, Şahin ve Ergin'in Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlıklarını test ettikleri araştırmalarında da öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin anne-baba eğitim düzeyiyle ilişkisiz olduğunu saptamışlardır.

Çalışmamızın altıncı problemi olan finansal okuryazarlığın aylık hanehalkı gelir düzeyine göre değişiklik gösterdiğiyle ilgili genel sonuçlarda da üniversite bazında da bir farklılık bulunmamıştır. Hogart 2002 yılında yaptığı çalışmasında ise, hanehalkı geliri düşük olan katılımcıların finansal okuryazarlıklarının diğerlerine göre daha az olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmamızın yedinci problemi olan finansal okuryazarlığın öğrencilerin kredi kartı kullanma durumlarına göre değişiklik gösterdiğiyle ilgili genel sonuçlarda da üniversite bazında da bir farklılık bulunmamıştır. Ünal, Düğer ve Söylemez ise 2015 yılında yaptıkları çalışmalarında finansal okuryazarlık düzeyi yüksek olan bireylerin, kredi kartını daha rasyonel kullanacağı yönünde bir sonuca ulaşmışlardır.

Çalışmamızın sekizinci problemi olan katılımcıların finansal okuryazarlık sorularına verdikleri doğru cevap yüzdelerinin Türkiye sonuçlarıyla paralellik gösterme durumuna geldiğimiz zaman ise genelde bir farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Hacettepe Üniversitesi İİBF ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi İİBF öğrencileri; basit bölme işlemi, ödenen faiz, basit faiz hesaplama, bileşik faiz hesaplama ve çeşitlendirme bilgisi içeren konularda Türkiye sonuçlarına göre daha yüksek düzeyde iken risk ve getiri ilişkisi, paranın zaman değeri kavramı ve enflasyon bilgisi açısından daha düşük düzeydedir.

Çalışmamızın dokuzuncu problemi olan öğrencilerin aylık hanehalkı gelir düzeyi ile KKTÖ'nün boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı konusunda; ölçeğin duygusal, kavramsal ve güvenilirlik boyutlarında varyanslar homojen çıkmıştır. Yalnız; davranışsal ve kaygısal boyutta varyanslar homojen çıkmamıştır. Bu nedenle

duygusal, kavramsal ve güvenilirlik boyutlarında hanehalkı gelir düzeyinin etkisi One Way ANOVA ile incelenmiştir. Sonuçlara göre; duygusal boyutta aylık hanehalkı gelir düzeyi 4001 TL'den fazla olan öğrencilerin diğer öğrencilerden farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Güvenilirlik boyutunda aylık hanehalkı gelir düzeyi 4001 TL'den fazla olan öğrencilerle aylık hanehalkı gelir düzeyi 2501-4000 TL arasında olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kavramsal boyutta ise, aylık hanehalkı gelir düzeyi 4001 TL'den fazla olan öğrencilerle aylık hanehalkı gelir düzeyi 2501-4000 TL arasında olan öğrenciler ve aylık hanehalkı geliri 1301-2500 arasında olan öğrenciler arasında kavramsal boyutta anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. KKTÖ ile daha önce bu anketi 2008 yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde 210 kişiye uygulayan Girginer, Çelik ve Uçkun'un ulaştıkları sonuca göre, gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin kredi kartı kullanımıyla ilgili kaygılarının da daha düşük seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmamızın onuncu problemi olan öğrencilerin kredi kartına yönelik tutumlarının kredi kartı ile yaptıkları harcama tercihlerini etkileyip etkilemediği konusunda araştırma sonuçlarına göre; kredi kartı kullanımında davranışsal tutum sergileyen katılımcıların yani "Daha çok kredi kartım olsun isterim.", "Öğrenci için kredi kartı sahibi olmak zor olsa da her zaman birden fazla kredi kartı için başvurmaya çalışırım.", "Sahip olduğumdan daha fazla kredi kartına sahip olmak istiyorum." ve "Kredi kartının tüm çeşitlerini denemeyi severim." önermelerine katılanların %66.7'si giyim harcamalarına öncelik verdiğini belirtmiştir. Kredi kartı kullanımında duygusal tutum sergileyen katılımcılar yani; "Kredi kartım beni mutlu ediyor.", "Kredi kartı kullanmayı seviyorum." ve "Kredi kartına sahip olmayı seviyorum." önermelerine katılanların %34.5'i özel harcamalarına öncelik verdiğini belirtmiştir. Kredi kartı kullanımında kaygısal tutum sergileyen katılımcılar yani; "Kredi kartını fazla kullanmak beni rahatsız eder.", "Kredi kartını fazla kullanmak borç demektir.", "Kredi kartı sadece acil durumlarda kullanılmalıdır." ve "Kredi kartını kullanırken bütçemin üzerinde harcama yapacağımdan korkarım." önermelerine katılanların %44.2'si kredi kartı kullanmadığını, %15.7'si özel harcamalarına öncelik verdiğini belirtmiştir. Kredi kartı kullanımında kavramsal tutum sergileyen katılımcılar yani; "Herhangi bir kredi kartını kullanmak akılsızlıktır.", "Kredi kartını kullanmanın maliyeti çok yüksektir." ve "Kredi kartı kullandığım için borcum her geçen gün artıyor." önermelerine katılanların %65.3'ü

kredi kartı kullanmadığını belirtmiştir. Son olarak kredi kartı kullanımında güvenilir tutum sergileyen katılımcılar yani; “Kredi kartları güvenlidir.” ve “ Kredi kartları risksizdir.” önermelerine katılanların hepsi kredi kartı kullandıklarını belirtirken, %33.3’ü de kredi kartını özel harcamalarında kullandıklarını belirtmişlerdir.

Çalışmamızın on birinci problemi olan öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları ile kredi kartı kullanımına yönelik tutumları arasında ilişki olup olmadığı konusunda; davranışsal tutum sergileyen yani; “Daha çok kredi kartım olsun isterim.”, “Öğrenci için kredi kartı sahibi olmak zor olsa da her zaman birden fazla kredi kartı için başvurmaya çalışırım.”, “Sahip olduğumdan daha fazla kredi kartına sahip olmak istiyorum.” ve “Kredi kartının tüm çeşitlerini denemeyi severim.” önermelerine katılan katılımcıların hepsi eşit dağılmışlardır. Duygusal tutum sergileyen katılımcıların yani; “Kredi kartım beni mutlu ediyor.”, “Kredi kartı kullanmayı seviyorum.” ve “Kredi kartına sahip olmayı seviyorum.” önermelerine katılanların %49.1’i orta derecede başarı elde etmiştir. Kaygısal tutum sergileyen katılımcıların yani; “Kredi kartını fazla kullanmak beni rahatsız eder.”, “Kredi kartını fazla kullanmak borç demektir.”, “Kredi kartı sadece acil durumlarda kullanılmalıdır.” ve “Kredi kartını kullanırken bütçemin üzerinde harcama yapacağımdan korkarım.” önermelerine katılanların %43.6’sı yani çoğunluğu duygusal tutum sergileyenlerde olduğu gibi orta derecede başarı sağlamışlardır. Kavramsal tutum sergileyen katılımcıların yani; “Herhangi bir kredi kartını kullanmak akılsızlıktır.”, “Kredi kartını kullanmanın maliyeti çok yüksektir.” ve “Kredi kartı kullandığım için borcum her geçen gün artıyor.” önermelerine katılanların %49’u orta derecede başarılı olmuştur. Son olarak güvenilirlik tutumu sergileyen katılımcıların yani; “Kredi kartları güvenlidir.” ve “ Kredi kartları risksizdir.” önermelerine katılanların ise %42.9’u başarılı olmuştur.

Finansal okuryazarlık konusu toplumun tüm her kesimindeki birey için çok önemli bir kavram haline gelmiştir. Ancak gençler ve özellikle de iş hayatına atılma ihtimali yüksek olan üniversite gençliği için ayrı bir önem arz etmektedir (Biçer, Altan, 2016: 1515).

Özellikle gelişmiş ülkeler, finansal kriz meydana gelme riskine karşı krizin toplumsal etkilerini azaltmak amacıyla veya olabilecek finansal krizlere karşı önlem almak maksadıyla finansal okuryazarlık kavramına önem vermektedirler. Bu amaçla

bireylere finansal okuryazarlık eğitimini ilkokuldan başlayarak üniversite seviyesine kadar vermektedirler. Bireyler, finansal okuryazarlık seviyelerinin yükselmesiyle beraber finansal kararlarında rasyonel hareket etmeye başlamaktadırlar. Bunun sonucunda, aşırı ve gereksiz borçlanmadıkları, finansal enstrümanları tanıyıp doğru bir şekilde kullandıkları, fayda ve maliyet karşılaştırmasını rahatlıkla yapabildikleri, sınırlı finansal kaynakları etkin kullandıkları, ve faiz oranlarını, enflasyon, işsizlik, yatırım ve risk kavramlarını doğru olarak anladıkları görülmektedir (Ünal, Düğer ve Söylemez, 2015: 48).

Çopur ve Şafak Ankara ili merkez ilçelerine bağlı semtlerde ailede gelir kullanımıyla ilgili 625 kişiye uyguladıkları anketin sonucuna göre; ailelerin ekonomik problemlerinin yalnızca gelir düzeylerinin düşük olmasından değil gelirlerini yönetme şekillerinden de kaynaklanmakta olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Çopur, Şafak, 2003: 11).

Sonuç olarak; finansal kararlarını sağlıklı bir şekilde alma yeteneğine sahip, kredi kartı kullanımında bilinçli, bütçesini yönetebilen gençlerin yetiştirilmesi için Türkiye’de de finansal konularda eğitimin zorunlu eğitim görülen yıllarda müfredata eklenmesi, yükseköğretim kurumlarında ise İİBF dışındaki fakültelerde de zorunlu ders olarak okutulması gerekmektedir. Ayrıca; öğrencilerin çoğunluğunun finansal bilgi kaynağı olarak ailesini seçmiş olması göstermektedir ki; ebeveynler de finansal okuryazar olmak zorundadırlar. Bunun için; televizyonlarda yayınlanacak kamu spotları çekilebilir, halk eğitim merkezlerinde finansal eğitimler verilebilir, bu konuda hazırlanacak fazla karmaşık olmayan ve genel finansal bilgileri içeren broşürler hazırlanıp bu broşürlerin ailelere ulaştırılması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

Akel, Veli (2007), “Türkiye’deki A ve B Tipi Yatırım Fonları Performansının Devamlılığının Parametrik ve Parametrik Olmayan Yöntemlerle Değerlendirilmesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C:22, S:2, ss.147-177.

Akkaynak, Bilal (2014), *Gayrimenkul Değerlemesi ve Gayrimenkul Değerlemesi Üzerine Bir Uygulama*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Aksoy, Ahmet ve Tanrıöven, Cihan (2007), *Sermaye Piyasası Yatırım Araçları ve Analizi*, 3. Baskı, Gazi Kitabevi: Ankara.

Alkaya, Aylın ve Yağlı, İbrahim (2015), “Finansal Okuryazarlık-Finansal Bilgi, Davranış Ve Tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama”, *Journal Of International Social Research*, S:40, C:8, ss.585-599.

Alkın, Erdoğan, Yıldırım, Kemal ve Özer, M. (2003), *İktisada Giriş*, Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir.

Apak, Sudi ve diğerleri (2013), “Sermaye Piyasası Bankacılık Sigortacılık ve Özel Emeklilik Mevzuatı”, *T.C. Kamu Gözetimi Muhasebe Ve Denetim Standartları Kurumu* T.C. Beykent Üniversitesi: İstanbul.

Ar, Kamil Necdet (2007), *Küreselleşme Sürecinde Türkiye’de Ücretlerin Gelişimi*, Başbakanlık Basımevi, Ankara.

Arıkan, Yahya (2010), “Yaşanan Ekonomik Gelişmelerin, Yeni Ttk Ve Yapılan Yasal Düzenlemelerin Işığında, Muhasebe Mesleğinde Yeni İş Alanları”, *Mali Çözüm Dergisi*, S:102, ss.7-17.

Aksoy, Mine, ve Topçu Nuraydın (2013), “Altın İle Hisse Senedi ve Enflasyon Arasındaki İlişki”, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C:27, S:1, ss.59-78.

Barış, Serap (2016), “Finansal Okuryazarlık ve Bütçeleme Davranışı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, *TESAM Akademi Dergisi*, S:3, C:2, ss.13-38.

Baydemir, Mehmet (2004), *Her Yönüyle Kredi Kartları*, 1. Basım, Ohan Matbaacılık San.ve Ltd.Şti: İstanbul.

Bayram, Saliha Seçil (2010), *Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi Davranışları: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Uygulama*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Bayram, Seliha, Seçil (2015), "Finansal Okuryazarlık Ve Para Yönetimi Davranışları: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Uygulama." *Business And Management Studies: An International Journal* S:2, C:2 ss.105-135.

Bankacılık Kanunu (2005), *T.C. Resmi Gazete*, 25983, 1 Ocak.

Beal, Diana ve Sarath Delpachitra (2003), “Financial Literacy among Australian University Students”, *Economic Papers: a Journal of Applied Economics and Policy*, S:22, C:1, ss.65-78.

Bellamy, Edward (1888), *Looking Backward 2000-1887*, Ticknor & Co: Boston.

Benligiray, Serap (2003), *Ücret Yönetimi*, T.C Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları: Eskişehir.

Biçer, Enis, Baha ve Altan, Fatih (2016), “Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık ile İlgili Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S:20, C:4, ss.1501-1517.

Capuano, Angelo ve Ramsay, Ian (2011), *What Causes Suboptimal Financial Behaviour An Exploration of Financial Literacy, Social Influences and Behavioural Economics*, Legal Studies Research Paper, S:540, The University of Melbourne.

Cihangir, Mehmet ve Ergin, Erhan (2015), “Finansal Okuryazarlığın Temel Düzeyde İncelenmesi: Osmaniye İlinde Ankete Dayalı Bir Araştırma” *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S:13, ss. 492-511.

Çelik, Kenan (2008), *Makro İktisada Giriş*, Murathan Yayınları: Trabzon.

Çoban, Aysel, Esen ve Hamamcı, Zeynep (2006), “Kontrol Odakları Farklı Ergenlerin Karar Stratejileri Açısından İncelenmesi”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, S:14, ss.393-402.

Çolak, Ömer, Faruk ve Öztürkler, Harun (2012), “Tasarrufun Belirleyicileri: Küresel Tasarruf Eğiliminde Değişim ve Türkiye’de Hanehalkı Tasarruf Eğiliminin Analizi” *Bankacılar Dergisi*, S:82, ss.1-43.

Çopur, Zeynep ve Şafak, Şükran (2003), “Ailede Gelirin Kullanımına İlişkin Karşılaşılan Problemlerin İncelenmesi”, *Aile ve Toplum*, S:6 ,C:2, ss.7-13.

Çögür, İclal (2015), Türkiye’de Kredi Kartı Harcamaları Ve Vergi Gelirleri İlişkisi: Vektör Otoregresif Model İle Analizi (2007-2015), *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, S:4, C:20, ss.241-260.

Danes, Sharon ve Hira, Tahira, Khanam (1987), “Money Management Knowledge of College Students”, *The Journal of Student Financial Aid*, S:17, C:1, ss.4–16.

Değer, Alper (2007), “Sermaye Bütçelemesi ve Reel Opsiyonlar”, *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C:26, S:1 ss.69-86.

Devlet Planlama Teşkilatı (2001), *Gelir Dağılımını İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı [Erişim: 19 Ağustos 2017, file:///C:/Users/User/Downloads/oik610.pdf].

Dilek, Serkan, Orhan, Küçük, ve Eleren, Ali (2016), "Kastamonu Üniversitesi Öğrencilerinin Ekonomi Okuryazarlığı." *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, S:5, C:7, ss.1865-1878.

Dinç, Yusuf (2016), “Katılım Fonunun Hukuki Niteliği Üzerine; Fıkhi Sorunlar”, *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, C:8, S:15, ss.337-357.

Durukan, Tülin, Elibol, Halil ve Özhavzalı, Müzeyyen (2005), “Kredi Kartlarındaki Taksit Uygulamasının Tüketicinin Harcama Alışkanlıkları Üzerindeki Etkisini Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma (Kırıkkale İli Örneği)”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S:3, ss.143-153.

Dülger, Cumhuriyet ve diğerleri (2012), *Devlet Bütçesi*, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir.

Erdem, Metin (2012), *Devlet Borçları*, 4. Basım, Ekin Yayınevi: Bursa.

Ergenekon, Sevda (1996), *Tasarruf Eğilimini Etkileyen Sosyolojik Faktörler*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Eğilmez, Mahfi (2009), *Makroekonomi*, 7, Remzi Kitabevi: İstanbul.

Erkiletlioğlu, H., Gül, E., Şat, A. G., ve Çevik, B. (2011), “Türkiye’de Tasarruf Eğilimi”, *Türkiye İş Bankası AŞ İktisadi Araştırmalar Bölümü*.

Ertek, Tümay (2006), *Temel Ekonomi*, 2. Basım, Beta Basım Yayınları: İstanbul.

Ergün, B., Şahin, A., ve Ergin, E. (2014), “Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma”, *Journal Of International Social Research*, S:34, C:7, Ss.847-864.

Ekşioğlu, Erdoğan (2017), *Elektronik Para Kullanımının Ekonomik Etkiler: Türkiye Üzerinde Bir Uygulama*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Er, Fikret, Temizel, Fatih, Özdemir, Ali ve Sönmez, Harun (2014), “Lisans Eğitim Programlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisinin Araştırılması: Türkiye Örneği”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S:14, ss.113-125.

Evans, David S. (2004), “The Growth and Diffusion of Credit Cards in Society”, *Payment Card Economics Review*, S:2, ss.60-76.

Fanto, James, A. (1998), “We're All Capitalist Now: The Importance, Nature, Provision and Regulation of Investor Education”, *Case Western Reserve Law Review*, S:49, C:1, ss.105-180.

Gerek, Sevgi ve Kurt, Adile, Aşkı, “Ekonomi Okuryazarlığı Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması”, *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, S:1, ss.59-73.

Girginer, Nuray, Çelik, Erken, Arzum ve Uçkun, Nurullah (2008), “Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Kredi Kartı Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C:8, S:1, ss.193-208.

Goel, I., Khanna, S. R. (2013), "Financial Education As Tool To Achieve Financial Literacy", *In Eastern Economic Forum*, ss.338-345).

Gökmen, Habil (2012), *Finansal Okuryazarlık*, 1. Baskı, Hiperlink Yayınları:İstanbul.

Güvenç, Murat (2006), *Altın Piyasasında Arz-Talep ve Aktörler*, İstanbul Altın Borsası Yayınları: İstanbul.

Hamurcu, Çağrı (2015), *Yatırım Kararlarının Davranışsal Finans Açısından İncelenmesi: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Sektörü Çalışanları Üzerine Bir İnceleme*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, T.C Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Hayhoe, Celia, Ray, Leach, Lauren ve Turner, Pamela R. (1999), "Discriminating The Number Of Credit Cards Held By College Students Using Credit And Money Attitudes", *Journal of Economic Psychology*, S:20, ss.643- 656.

Hogarth, Jeanne M., Beverly, Sondra G. Ve Hilgert Marianne (2003), "Patterns of Financial Behaviors : Implications for Community Educators and Policy Makers Discussion Draft" [Bildiri], *2003 Federal Reserve System Community Affairs Research Conference*, Şubat.

Hogarth, Jeanne M. (2002), "Financial Literacy and Family and Consumer Sciences", *Journal of Family and Consumer Sciences*, S:94, ss.15-28.

Işık, Nihat ve Acar, Mustafa (2003), Kayıtdışı Ekonomi: Ölçme Yöntemleri, Boyutları, Yarar Ve Zararları Üzerine Bir Değerlendirme, Erciyes Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S:21, ss. 117-136.

İş Kanunu (2003), *T.C Resmi Gazete*, 25134, 10 Haziran.

Jones, Joyce E. (2005), "College Students' Knowledge and Use of Credit", *Financial Counseling and Planning*, S:16, C:2, ss.9-16.

Jorgensen, Bryce L., ve Jyoti, Savla (2010), "Financial Literacy Of Young Adults: The Importance Of Parental Socialization", *Family Relations*, S:59, C:4, ss.465-478.

Kaya, Ferudun (2009), *Türkiye'de Kredi Kartı Uygulaması*, Yayın No:263, Türkiye Bankalar Birliği: İstanbul.

Kılıç, Yunus, Ata, H. Ali., Seyrek, İbrahim H. (2015) “Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, S:66, ss.129-150.

Kalkınma Bakanlığı (2012), *Yüksek Büyümenin Sürdürülebilirliği: Yurt İçi Tasarrufların Rolü*, Kalkınma Bakanlığı Yayını:6

Karamustafa, Kurtuluş ve Durdu, Mehmet, Biçkes (2003), "Kredi Kartı Sahip ve Kullanıcılarının Kredi Kartı Kullanımlarını Değerlendirmeye Yönelik Bir Araştırma: Nevşehir Örneği." *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S:15, C:2, ss.91-113.

Kırbaş, Sadık (1991), Çeşitli Yönleriyle Vergileme ve Türk Vergi Sistemi, *Sayıştay Dergisi*, S.3, Ocak-Mart, ss.3-8

Karan, Mehmet Baba ve diğerleri (2013), *Finansal Yönetim*, 2. Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir.

Karlık, Rıdvan S. (2009), *Uluslararası Ekonomi (Teori-Politika)*, 10.Basım, Beta Basım Yayınları: İstanbul.

Kahyaoğlu, Burak, M, Ülkü, Sema ve Gelmedi, Okan (2011), “Türkiye’de 2002-2010 Döneminde Gerçekleşen Finansallaşmanın Bir Boyutu Olarak Kredi Kartı Kullanımındaki Artışın Kayıptan Kaçınma Etkisi Bağlamında İncelenmesi”, *İşletme Fakültesi Dergisi*, C:12, S:1, ss.29-41.

Korkmaz, T., & Uygurtürk, H. (2009), “Türkiye’de İşlem Gören Hisse Senedi Ağırlıklı Yatırım Fonlarının Performans Karşılaştırması”, *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, C:1, S:1, ss.1-15.

Kıldıoğlu, Kerem (2008), *Kıymetli Madenlerin Fiyatlarındaki Değişimlerin Bazı Makroekonomik Göstergelerle İlişkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, T.C Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kaya, Ayşegül (2015), *Kobi Yöneticilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenebilmesine Yönelik Bir Araştırma: İzmir İli Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, T.C. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İzmir.

Karakayalı Hamdi (2005), *Makro Ekonomi*, Emek Kitabevi: İzmir.

- Krizek, JUDrIng Tomas, L. L. M. CEMS-MIM ve IngDusan Hradil (2012), "Standard in Financial Literacy for University Students: Methodology and Empirical Evidence." *International Journal of Business and Social Research* S:7, C:2, ss.21-32.
- Lusardi, Annamaria (2008), "Financial Literacy: An Essential Tool For Informed Consumer Choice?", *National Bureau Of Economic Research*, S:14084, ss.1-29.
- Mason, Carolynne L. J. ve Richard M. S. Wilson (2000), "Conceptualising Financial Literacy" *Loughborough University Institutional Repository*, Loughborough: Business School, Loughborough University.
- Menkul Kıymetlerin Geri Alma veya Satma Taahhüdü ile Alım Satımı Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (2012), *T.C. Resmi Gazete*, 28290, 12 Mayıs.
- Mercan, Nuray, Oyur, Emine, Altınay, Ayenur, ve Aksanyar, Yaşar (2012), "Ekonomi Okur Yazarlığına Yönelik Ampirik Bir Araştırma", *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, S:4, C:2, ss.109-118.
- Mevduat ve Katılım Fonlarının Vadeleri ve Türleri Hakkında Tebliğ (2007), *T.C Resmi Gazete*, 26423, 3 Şubat.
- Mavrinac, Sarah ve Ping, Chin Wan (2004), "Financial Education for Women in Asia Pacific", *An Insead Working Paper*, 2 November 2004.
- OECD (2009), "Financial Literacy and Consumer Protection: Overlooked Aspects of the Crisis, OECD Recommendation On Good Practices On Financial Education And Awareness Relating To Credit", *OECD Recommendation On Good Practices On Financial Education And Awareness Relating To Credit*.
- OECD INFE, (2011), "Measuring Financial Literacy: Core Questionnaire in Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for conducting an Internationally Comparable Survey of Financial Literacy", Paris: OECD.
- Oktay, Erkan, Özen, Üstün ve Alkan, Ömer (2013), Kredi Kartı Sahipliğinde Etkili Olan Faktörlerin Araştırılması: Erzurum Örneği, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, S:24, C:2, ss.1-22.

Özgüler, İsmet (2013), *Bireysel Finansal Kaynakların Yönetiminde Bir Araç Olarak Finansal Eğitimde Dünya Uygulamaları Ve Türkiye Karşılaştırması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Eskişehir.

Özütürk, Bülent (2005), “Türk Yatırım Fonu Sektörünün Rekabet Yapısı”, *Sermaye Piyasası Kurulu, Araştırma Raporu*.

Öncü, Mehmet, Akif, Çömlekçi, İstemi, Yazgan, Halil, İbrahim ve Bar, Mehtap (2015), “Yatırım Araçları Arasındaki Eşbütünlüşme (BİST100, Altın, Reel Döviz Kuru)”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C:15, S:1, ss.43-58.

Özpinar, İhsan, Eray (2006), *Bankacılıkta Finansal Planlama*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Özçam, Mustafa (Temmuz 2006), *Yatırımcı Eğitimi: Dünya Uygulamaları ve Türkiye İçin Öneriler*, Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Raporu [Erişim: 11 Eylül 2017, <http://www.spk.gov.tr/yayingoster.aspx?yid=934&ct=f&action=displayfile&ext=>].

PACFL (2008), *President’s Advisory Council on Financial Literacy*, Annual Report to the President: Amerika.

Remund, David, L. (2010), “Financial Literacy Explicated: The Case For A Clearer Definition In An Increasingly Complex Economy”, *Journal Of Consumer Affairs*, S:44, C:2, ss.276-295.

Savaşçı, İpek ve Tatlıdil, Rezan (2006), “Bankaların Kredi Kartı Pazarında Uyguladıkları CRM (Müşteri İlişkileri Yönetimi) Stratejisinin Müşteri Sadakatine Etkisi”, *Ege Akademik Bakış*, S:1, C:6, ss.62-73.

Schagen, Sandie ve Lines, Anne (1996), *Financial Literacy In Adult Life*, Nfer:Berkshire.

SPK (2007), *Sermaye Piyasası Yatırım Araçları*, SPK Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-2: Ankara.

SPK (2016), *Yatırım Yaparken Nelere Dikkat Etmeliyim?*, SPK Yayınları.

Steindl, Frank, G. (2000), Credit Cards, Economization Of Money, And Interest Rates, *Journal of Economic Education*, S:3, C:31, ss.271-280.

Sungur, İlhan (2013), *Türkiye’de Banka ve Kredi Kartları Operasyonlarının Hukuki Çerçevesi*, Bankalararası Kart Merkezi Yayını.

Şarlak, Zeynep (2011), *Aile Bütçesi ve Kaynak Yönetimi*, Sosyal Politikalar Bakanlığı Yayınları: Ankara.

Şenel, Alpagut (2006), Sigorta Şirketlerinde Mali Yeterlilik, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, C.8, S.2, ss.297-315.

Şener, Arzu, Güven, Seval (2005), “Yaşlıların Kredi Kartı Kullanımına İlişkin Davranışları ve Karşılaştıkları Sorunlar”, *Turkish Journal of Geriatrics*, S:8 C:4, ss.184-194.

Şenyiğit, Yiğit, Bora (2010), *Sigortacılık Sektöründe Finansal Raporlama ile İlgili Uluslararası Gelişmeler ve Ülkemizde Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

T.C. Resmi Gazete, *Banka Kartları Ve Kredi Kartları Kanunu*, 23 Şubat 2006, Sayı:26095, Adale Yayınevi, İstanbul.

TCMB (2011), *Dünyada ve Türkiye’de Finansal Hizmetlere Erişim ve Finansal Eğitim*, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası: İstanbul.

TEB (Türkiye Ekonomi Bankası), (2012), “Finansal Okuryazarlık ve Erişim Endeksi”, İstanbul.

Temizel, Fatih (2010), *Mavi Yakalılarda Finansal Okuryazarlık*, Beta Basım Yayım Dağıtım: İstanbul.

Teoman, Ömer (2005), *Hukuki Yönden Kredi Kartı Uygulaması*, Beta Yayınları: İstanbul.

Tomaskova, H., Mohelska, H., Nemcova, Z. (2011). “Issues of Financial Literacy Education, Procedia” *Social and Behavioral Sciences*, S:28, ss.365 –369.

Topkan, Zeynep (2016), *Gönüllü Vergi Uyumu ve Türkiye’de Gelir İdaresinin Rolü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, T.C Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Torlak, Ömer (2002), “Kredi Kartı Kullanımının Satınalma Alışkanlıklarına Etkileri Üzerine Eskişehir'de Bir Araştırma”, *Yönetim/İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Dergisi*, S:13, C:41, ss.67-78.

Tuğay, Osman ve Başgöl, Nermin (2007), “Önemli Bir Finansman Kaynağı Olarak Kredi Kartları: Kredi Kartlarının Kart Sahiplerinin Harcamaları Üzerindeki Etkisini Belirlemeye Yönelik Burdur İlinde Bir Araştırma”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, S:3, C:12, ss.215-226.

Tüğen, Kamil (1999), *Devlet Bütçesi*, Anadolu Matbaacılık: İstanbul.

Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Risk Merkezi (2017), Borcunu Ödemeyen Bireysel Kredi ve Bireysel Kredi Kartı Borçluların Sayısı (Yıllık, Aylık). İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi, <https://www.riskmerkezi.org/tr/istatistikler/23> (erişim: Ekim, 2017).

Uludağ, İlhan ve Arıcan Erişah (2001), *Finansal Hizmetler Ekonomisi; (Piyasalar - Kurumlar - Araçlar)*, 2. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım: İstanbul.

Uluslararası Değerleme Standartları Hakkında Tebliğ (2006), *T.C. Resmi Gazete*, 26100, 6 Mart.

Us, Vuslat (2004), “Kayıtdışı Ekonomi Tahmini Yöntem Önerisi: Türkiye Örneği”, *Türkiye Ekonomi Kurumu*, Tartışma Metni, Türkiye Ekonomi Kurumu.

Uşul, Hayrettin, Bekçi, İsmail ve Eroğlu, A. Hüsrev (2002), “Bireysel Yatırımcıların Hisse Senedi Edinimine Etki Eden Sosyo-Ekonomik Etkenler”, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, S:19, ss.135-150.

Uzgören, Nevin, Ceylan, Gülçin ve Uzgören, Ergin (2007), Türkiye’de Kredi Kartı Kullanımını Etkileyen Faktörleri Belirlemeye Yönelik Bir Model Çalışması, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, S:2, C:14, ss.248-256.

Ünal, Seyfettin, Düğeri, Yavuz, Selim ve Söylemez, Cevat (2015), "Ekonomi Okuryazarlığı ve Kredi Kartı Tutumunun Rasyonel Kredi Kartı Kullanımına Etkisi: Dumlupınar Üniversitesi Tavşanlı MYO Örneği." *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, S:10, C:1, ss.31-52.

Ünsal, Erdal (2013), *Makro İktisat*, 10, İmaj Yayıncılık: Ankara.

Vergi Konseyi (2011), *Kayıtlı Ekonominin Geliştirilmesi Sürecinde Kartlı Ödeme Sistemleri ile Yeni Yöntem ve Teknolojiler Kayıtlı Ekonominin Geliştirilmesi Sürecinde Kartlı Ödeme Sistemleri ile Yeni Yöntem ve Teknolojiler*, TBB Yayınları: İstanbul, No: 274.

Vitt, L.A., Anderson, C., Kent, J., Lyter, D. M., Siegenthaler, J.K. Ward, J. (2000), *Personal Finance and the Rush to Competence: Financial Literacy Education in the U.S. Lois*, Institute for Socio-Financial Studies (ISFS), [Erişim:10 Ağustos 2017, www.isfs.org/documents-pdfs/rep-finliteracy.pdf].

Wagland, Suzanne P ve Taylor, Sharon (2009), “When It Comes to Financial Literacy, Is Gender Really An Issue?”, *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, S:3, C:1, ss.13-25.

Widdowson, Doug, ve Hailwood, Kim (2007), “Financial Literacy And Its Role İn Promoting A Sound Financial System”, *Reserve Bank Of New Zealand Bulletin*, S:70, C:2, ss.37-47.

World Bank (2009), “The Case for Financial Literacy in Developing Countries: Promoting Access to Finance by Empowering Consumers”.

Yalçınmer, Kürşat ve Aksöyek, İsmet (2014), *Çözümlü Problemleriyle Finansal Yönetim*, 2. Basım, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları: İstanbul.

Yetim, Sedat (1997), *Kredi Kartları ve Tüketici Kredileri*, Yayın No:69, Sermaye Piyasası Kurulu Yayını: Ankara.

Yılmaz, Eyüp (2000), *Türkiye’de Kredi Kartı Uygulaması ve Ekonomik Etkileri*, Türkmen Kitabevi: İstanbul.

Yılmaz, Veysel ve Tuncay, Merve (2012), “Finansal Liberalizasyonun Tasarruf Ve Yatırım Üzerine Etkisi: Türkiye Örneği”, *Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, C:26, S:3-4, ss.345-363.

Yılmaz, Veysel ve Çatalbaş, Karpat, Gaye (2007), *Kredi Kartlarına İlişkin Algının Müşteri Memnuniyeti ve Sadakati Üzerine Etkisi*, *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar* S:513, C:44, ss.83-94.

EKLER

EK-1 ANKET

1) Aşağıda kişisel özelliklerinizi belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. Lütfen durumunuzu belirten en uygun seçeneği işaretleyiniz.

1. Bölümünüz:

2. Sınıfınız:

3. Cinsiyetiniz:

a. Kadın   b. Erkek

4. Genel not ortalaması:

a. 2.00'dan az   b.2.01-3.00 arası   c.3.01-4.00 arası

5. Finansal Bilgi Kaynakları:

a. Aile   b. Online materyaller   d. Aldığım dersler

6. Kişisel Finans Tercihi:

a.Vadesiz mevduat hesabı   b.Vadeli mevduat hesabı

c.Kredi kartı   d.Yatırım hesabı

e. Diğer

7. Anne- Babanın eğitim düzeyi:

a. Okuryazar değil   b.İlkokul

c. Ortaokul   d. Lise

e. Lisans/Yüksekokul   f. Lisansüstü

8. Aylık hanehalkı geliri:

a. 1.300 TL'den daha az   b.1301-2500 TL arası

c.2501-4000 TL arası   d.4001TL'den fazla

9. Kredi Kartı Kullanıyor musunuz?

- a. Evet   b. Hayır

10. Kaç tane kredi kartına sahipsiniz?

- a. 0   b. 1   c. 2 ve daha fazla

11. Aylık kredi kartı ile yaptığınız harcama ne kadardır?

- a. 0-200 TL   b. 200-400 TL   c. 400 TL +

12. Aylık kredi kartınıza yaptığınız ödeme ne kadardır?

- a. 0-200 TL   b. 200-400 TL   c. 400 TL +

13. Kredi kartı ile genellikle hangi tür harcamalarda bulunuyorsunuz?

- a. Özel harcamalar
b. Yemek giderleri
c. Market alışverişleri, fatura (elektrik, telefon, vb.) giderleri
d. Giyim masrafları
e. Giyim masrafları
f. Sağlık harcamaları
g. Diğer (lütfen belirtiniz)

2) Aşağıdaki cümleler sizin kredi kartı ile ilgili düşüncelerinizi öğrenmek için hazırlanmıştır. Bu cümlelerden hiçbirinin kesin bir cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatle okuyunuz. Sonra cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce veya duygularınıza ne derece uygun olduğuna karar veriniz.

Kredi Kartı ile İlgili Görüşleriniz	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1.Kredi kartım beni mutlu ediyor.					
2.Kredi kartı kullanmayı seviyorum.					
3.Kredi kartını fazla kullanmak beni rahatsız eder.					
4.Kredi kartına sahip olmayı seviyorum.					
5.Herhangi bir kredi kartını kullanmak akılsızlıktır.					
6.Kredi kartını fazla kullanmak borç demektir.					
7.Kredi kartını kullanmanın maliyeti çok yüksektir.					
8.Kredi kartı kullandığım için borcum her geçen gün artıyor.					
9.Daha çok kredi kartım olsun isterim.					
10.Öğrenci için kredi kartı sahibi olmak zor olsa da her zaman birden fazla kredi kartı için başvurmaya çalışırım.					
11.Sahip olduğumdan daha fazla kredi kartına sahip olmak istiyorum.					
12.Kredi kartlarının tüm çeşitlerini denemeyi severim.					
13.Kredi kartı sadece acil durumlarda kullanılmalıdır.					
14.Kredi kartları güvenlidir.					
15.Kredi kartları risksizdir.					
16.Kredi kartını kullanırken bütçemin üzerinde harcama yapacağımdan korkarım.					

3) Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Beş arkadaş 1,000 TL'yi eşit şekilde paylaşmak isterse her bir kişiye kaç TL düşer?
2. "Gelecek yıl elde edeceğim 1,000 TL bugün elimde tuttuğum 1,000 TL'den daha değerlidir."
a.Doğru
b.Yanlış
3. Arkadaşınıza 50 TL borç verdiğiniz ve bu borcunu ertesi gün size 50 TL olarak geri ödediğini düşünün. Arkadaşınız bu borç için ne kadar faiz ödemiş oldu?
4. 100 TL'nizin olduğunu ve yıllık % 5 faiz üzerinden bankaya yatırdığınızı düşünün. Hesabınıza hiç karışmadığınız durumda 1. yılın sonunda hesabınızda kaç TL olur?
5. 100 TL'nizin olduğunu ve yıllık % 10 bileşik faiz üzerinden 3 yıllığına bankaya yatırdığınızı düşünün. Hesabınıza hiç karışmadığınız durumda 3 yıl sonra hesabınızda kaç TL olur?
6. "Yüksek riskli bir finansal ürüne yatırım yaparsanız yüksek getiri elde etme ihtimaliniz artar."
a.Doğru
b.Yanlış
7. Geliriniz % 5, enflasyon da % 8 arttığında eskiye oranla ne kadar ürün satın alabilirsiniz?
8. "Hisse senedine sahip bir kişi sabit getirili yatırım fonu da satın alırsa riskini azaltmış olur."
a.Doğru
b.Yanlış
9. Sizce enflasyonu en iyi hangisi tanımlar?
a. Zam
b. Fiyatlar Genel Seviyesinde Artış
c. Fiyat Artışı
d. Bütün Malların Fiyatlarının Yükselmesi
10. Bileşik faizin ne olduğunu biliyor musunuz?
a. Biliyorum (Lütfen Açıklayınız.)
.....
b. Duydum Fakat Bilmiyorum
c. Hiç Duymadım
11. Finansal Bilgi Düzeyinizin Artmasını İster Misiniz?
a.Evet
b.Hayır

EK-2 İZİN

Sevde Yücel <sevdeyucel@gmail.com>

30
Mar

Alıcı: nuckun

Sayın hocam iyi günler. Ben Sevde Yücel. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'nde iktisat bölümünde yüksek lisans tez aşamasındaki bir öğrenciyim. "Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlıklarının Kredi Kartı Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Etkisi: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi-Hacettepe Üniversitesi Örneği" başlıklı tez için "Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Kredi Kartı Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma" makalenizde geliştirmiş olduğunuz anketi kullanmak için izninizi rica ediyorum. Desteğiniz için teşekkür ediyorum, çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum...

Nurullah Uýffffe7kun <nuckun@yahoo.com>

30
Mar

Alıcı: bana

Kaynak göstermek şartıyla kullanabilirsiniz tabiki. İyi çalışmalar

Sevde Yücel <sevdeyucel@gmail.com>

30
Mar

Alıcı: Nurullah

Sayın hocam desteğiniz için teşekkür ediyorum. Çalışmamda elbette size atıf yapacağım. İyi çalışmalar dilerim...

Sevde Yücel <sevdeyucel@gmail.com>

30
Mar

Alıcı: cihangir

Sayın hocam iyi günler. Ben Sevde Yücel. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'nde iktisat bölümünde yüksek lisans tez aşamasındaki bir öğrenciyim. "Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlıklarının Kredi Kartı Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Etkisi: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi-Hacettepe Üniversitesi Örneği" başlıklı tez için "Finansal Okuryazarlığın Temel Düzeyde İncelenmesi: Osmaniye İlinde Ankete Dayalı Bir Araştırma" makalenizde geliştirmiş olduğunuz anketi kullanmak için izninizi rica ediyorum. Desteğiniz için teşekkür ediyorum, çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum...

Mehmet Cihangir <cihangir@osmaniye.edu.tr>

30
Mar

Alıcı: bana

Sevde Hanım selamlar

Yayınınızda ölçek olarak Cihangir ve ...'nın şu çalışmasında kullandıkları anket çalışmasından yararlanılmıştır notunu düşüp kaynakçaya adımızı koymanız durumunda kullanabilirsiniz. Kolaylıklar diliyorum.

Gönderen: Sevde Yücel <sevdeyucel@gmail.com>

Gönderildi: 30 Mart 2017 Perşembe 14:40:25

Kime: Mehmet Cihangir

Konu: İzin Ricası

Sevde Yücel <sevdeyucel@gmail.com>

30
Mar

Alıcı: Mehmet

Sayın hocam desteğiniz için teşekkür ediyorum. Çalışmamda elbette size atıf yapacağım. İyi çalışmalar dilerim...

ÖZGEÇMİŞ

25 Mart 1992 yılında Ankara'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Beytepe İlköğretim Okulu'nda tamamladıktan sonra Polatlı Anadolu Lisesinden 2010 yılında mezun oldu. Aynı sene Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Aile ve Tüketici Bilimlerini kazandı ve buradaki 4 yıllık öğrenimini 1 yıl İngilizce hazırlık eğitimiyle beraber 2015 yılında bitirdi. 2016 yılında Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı'nda tezli yüksek lisans öğrenimine başladı. Sevede Yücel, Hacettepe Üniversitesi Halk Oyunları Topluluğunun üyesi olarak Türkiye'yi yurt dışında yapılan birçok şenlikte temsil etmiştir. 2016 yılında seçildiği Bilecik Şehir Tiyatrosunda amatör oyunculuk yapmaktadır.

ALES : 80.39 (23.11.2014)

YÖKDİL : 61.25 (05.11.2017)